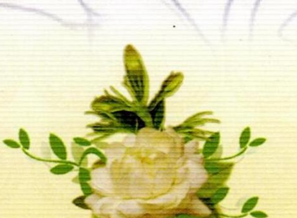

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน พระคุณพ่อแม่

โดย : พระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ

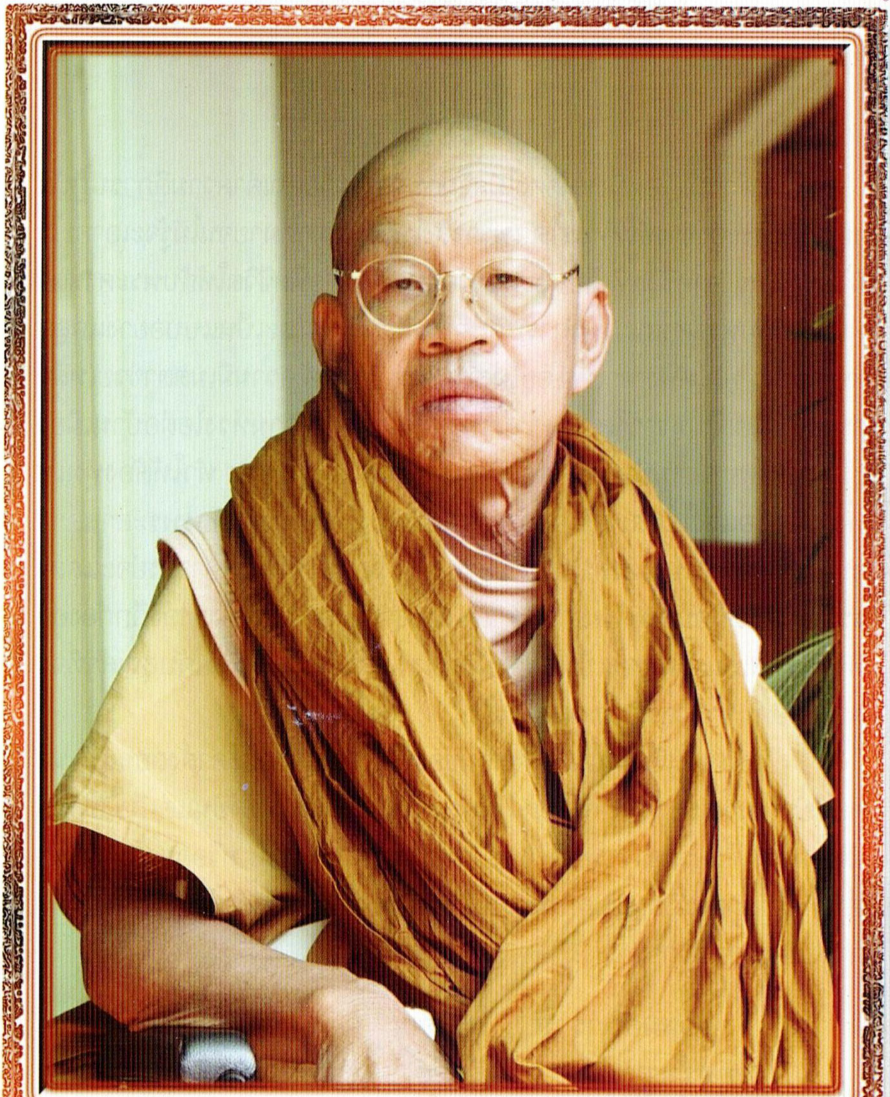
สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน พระคุณพ่อแม่ พระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ

พ่อแม่กำพร้า

เห็นพ่อแม่ อนิจจา กำพร้าลูก
ชีวิตถูก ทอดทิ้ง น่าใจหาย
สังขารโทรม เพราะแก่เฒ่า ใกล้วันตาย
ลูกทั้งหลาย ไปอยู่ไหน ไม่เหลียวแล
เลี้ยงลูกมา อนิจจา เขาลาจาก
ภาระมาก ต่างก็ไป ไกลพ่อแม่
ลูกห่างหาย ปล่อยท่านไว้ ใครดูแล
อนาถแท้ เป็นกำพร้า น่าเห็นใจ
โอ้ลูกเอ๋ย อยู่ที่ไหน ใครมีแม่
พ่อก็แก่ ทำงานหนัก ไม่ค่อยไหว
ก่อนจะตาย หวังให้เจ้า มาดูใจ
อย่าปล่อยให้ เป็นกำพร้า จนวันตาย..

อนงฺคโณ ภิกฺขุ

พระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ

อาจาริยะบูชา

แค่กระดาษหนึ่งหน้าคงไม่สามารถบรรยายคุณค่าความดีการปฏิบัติของท่านพระอาจารย์ให้หมดได้ เพราะสิ่งเหล่านั้นมากมายจนไม่รู้จะเอาอะไรมาประมาณ จากชีวิตที่เสียสละความสุขทางโลก อุทิศชีวิตให้กับพระศาสดา ทุ่มเทให้กับพระศาสนา ทั้งการปฏิบัติธรรมส่วนตนและเป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์ลูกหา พูดให้ฟัง ทำให้ดู อยู่ให้เห็น การเป็นผู้ให้ ความมีเมตตาช่วยเหลือคนอื่นตั้งแต่เป็นฆราวาส จนเข้ามาบวชในศาสนา ความห่วงใยต่อบ้านเมืองชุมชนสังคม ความมีเมตตาต่อเพื่อนร่วมเกิดแก่เจ็บตาย ทำให้ต้องทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจและสติปัญญา "เผยแผ่ประกาศธรรมของพระศาสดา" จนเป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างแพร่หลาย ถึงแม้วันนี้พระอาจารย์จะแสดงธรรมไม่ได้เหมือนเดิมด้วยอาพาธ แต่เสียงธรรมของท่านก็ยังคงดังกึกก้องอยู่ทั่วสารทิศและยังคงจะเป็นอย่างนี้อีกนานแสนนาน พร้อมกับคุณค่าที่จะตามมาอีกมากมายหาประมาณมิได้

ขอเราจงเชื่อมั่นในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและคำสั่งสอนแนะนำตอกย้ำของพระอาจารย์ ถึงจะไม่ได้กราบได้เห็นหน้า ได้ยินแต่เสียงเทศน์เสียงธรรม ซึ่งพระอาจารย์ได้พูดอยู่เสมอว่าถ้าคิดถึงท่าน หรืออยากมากราบท่าน ก็ให้ลุกมานั่งสมาธิ ลุกมาปฏิบัติธรรมนั้นหล่ะคือสิ่งสำคัญ เพราะนั้นคือการแสดงออกถึงการ อาจาริยะบูชา อย่างแท้จริง....

ขอหมอบกราบ บูชาคุณ อาจารย์ท่าน
ขอสร้างสรรค์ สืบต่อ ก่อคุณค่า
ถวายให้ พระอาจารย์ ผู้นำพา
ตามมรรคา เพื่อบูชา ทดแทนคุณ

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

พระธรรมเทศนาโดย

พระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ

วัดไตรสิกขาทลามลตาราม

บ้านฝาง ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

พระธรรมเทศนาโดย : **พระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ**

ISBN : 978-974-235-402-2

พิมพ์ครั้ง ๑-๙ :	พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๔	จำนวน	๓๕,๐๕๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ :	มกราคม ๒๕๕๕	จำนวน	๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๑๑ :	มีนาคม ๒๕๕๕	จำนวน	๕๖๓ เล่ม

จัดพิมพ์โดย : **กองทุนกัลยาณธรรม อุทยานธรรมดงยาง**
ตำบลคลีกลิ้ง อำเภอศิลาลาด จังหวัดศรีสะเกษ
โทร. ๐๘๙-๙๔๙-๑๘๘๓, ๐๘๑-๔๗๔-๑๑๕๒
www.phradongyang.com
E-mail : phradongyang.hotmail.com

พิมพ์ที่ : นิติธรรมการพิมพ์
๗/๕๘๒ หมู่ ๕ ต.บางใหญ่ อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี ๑๑๑๔๐
โทร. ๐-๒๔๐๓-๔๕๖๗-๘, ๐-๒๔๔๙-๒๕๒๕, ๐๘๑-๓๐๙-๕๒๑๕
E-mail : niti2512@hotmail.com, niti2512@yahoo.co.th

ผู้บริจาค..

อุทิศให้..

หนังสือเล่มนี้ จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อจำหน่ายจ่ายแจกแก่ผู้ที่สนใจ

คำปรารภในการพิมพ์

หนังสือธรรมะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการเผยแผ่ให้เกิดประโยชน์ได้มากในหมู่ผู้สนใจธรรมะ โดยเฉพาะผู้ที่ชอบอ่านชอบศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือการนำไปบอกกล่าวสืบต่อให้เกิดคุณค่ายิ่งๆ ขึ้นไปก็ดี **ท่านพระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ** ได้แสดงธรรมไว้มากมาย เป็นที่ยอมรับ ทั้งเนื้อหา สาระ ลึกซึ้ง กินใจ เร้าใจ เข้าใจง่าย เผยแผ่ออกไปอย่างกว้างไกลทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่ในส่วนของหนังสือธรรมะนั้นยังมีอยู่น้อยมาก คณะศิษย์จึงได้ปรารภกันว่า ถ้าเราสามารถถอดความการแสดงธรรมของพระอาจารย์มาจัดพิมพ์อีกทางหนึ่งก็น่าจะเป็นการดี ในเรื่องที่ท่านพระอาจารย์ได้แสดงไว้นี้ท่านได้พูดถึงความรักความห่วงใย ความกตัญญู การตอบแทนระหว่างพ่อแม่กับลูกไว้อย่างลึกซึ้งกินใจมาก ทั้งเปรียบเทียบได้อย่างน่าคิด น่าทำ และไม่ประมาทกับพ่อแม่ ซึ่งเราสามารถนำไปใช้ในสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี จึงได้กราบเรียนขออนุญาตท่านพระอาจารย์เพื่อการจัดทำในครั้งนี้ แต่ด้วยการเป็นผู้ใหม่ในการจัดทำหนังสือความสมบูรณ์เรียบร้อยก็อาจจะไม่เต็มที่ และบางส่วนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการอ่านก็ได้กราบขออนุญาตท่านพระอาจารย์ได้เพิ่มเติมบทกลอนเนื้อหาบางช่วงที่ขาดและปรับปรุงให้เข้าใจง่ายขึ้นโดยเฉพาะภาษาอีสานบางคำที่เข้าใจยาก ซึ่งถ้าหากขาดตกบกพร่องก็กราบขอขมาท่านพระอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้ ขออนุโมทนากับทุกท่านที่มีส่วนในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ให้เกิดขึ้น หลายท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ ที่ช่วยถอดความ จัดรูปเล่ม พิสูจน์อักษรความเรียบร้อย โดยเฉพาะคณะสงฆ์อุทยานธรรมดงยาง วัดไตรสิกขาทลามลตาราม วัดป่านาแก วัดป่าช้าบ้านเรือ และญาติโยมที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ อำนวยความสะดวก

ในการจัดพิมพ์จนเป็นหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาได้ ตลอดทั้งคณะสงฆ์และญาติธรรมสาธุชนที่มองเห็นคุณค่าความสำคัญในการเผยแผ่ธรรมะ เสียสละปัจจัย ให้การสนับสนุนอุปถัมภ์ร่วมสมทบช่วยค่าจัดพิมพ์

หากแม้ว่าบุญกุศลอันใดที่เกิดจากหนังสือเล่มนี้ ขอถวายเป็นอาจาริยะบูชาแด่พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนมาให้มีวันนี้ โดยเฉพาะ **ท่านพระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ** อันเป็นที่เคารพยิ่ง ขอบุญนี้จงเป็นอุปถัมภกรรมถวายเป็นบรรณาการให้ท่านพระอาจารย์ ได้ทุเลาเบาบางจากการอาพาธเจ็บป่วย ให้สุขภาพแข็งแรง เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่งทางจิตใจให้กับเหล่าลูกศิษย์ไปนานๆ ที่สุดเท่าที่จะนานได้ ตลอดทั้งผู้มีพระคุณที่ให้ความอุปถัมภ์ ญาติธรรม ที่เป็นกำลังใจ เหล่าเทพเทวา เปรต เปรตุชน เจ้ากรรมนายเวร สัพพะสัตว์ทั้งหลาย เพื่อนร่วมแก่เจ็บตาย ขอทุกท่านจงมีส่วนในบุญกุศลคุณงามความดีที่เกิดขึ้น นำพาให้พบสิ่งที่ดีๆ มีความสุขความเจริญในการดำเนินชีวิตยิ่งๆ ขึ้นไป.

ขออนุโมทนา

พระอาจารย์จรัญ อนงฺคโณ

อุทยานธรรมดงยาง

คำนำ

"สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน" บทคัดลอกจากการบันทึกเทปการแสดงธรรม โดย พระอาจารย์สมภพ โชติปญฺโญ จัดทำขึ้นเพื่อถวายเป็นอาจาริยะบูชาแด่ท่านพระอาจารย์ ความสำนึกความกตัญญูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ในการเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม หลายครั้งที่เราเห็นการแสดงต่อผู้มีพระคุณ ทั้งในส่วนที่ดีมีคุณค่าและในส่วนที่เลวร้ายเนรคุณ จนบางครั้งก็อดที่จะกลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ บุพการีผู้มีพระคุณ พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดเป็นบุคคลที่คุณค่ามีความสำคัญมากในชีวิตเรา แต่บางครั้งบางคนก็อาจจะมองข้ามหรือมองเห็นก็ขาดการเอาใจใส่ในการดูแลตอบแทนท่าน มีลูกก็เหมือนไม่มีลูก เลี้ยงลูกมามากมายหลายคน แต่กับต้องไปอาศัยคนอื่นทุกข์ยากลำบาก มีลูกเลี้ยงมาด้วยความรักความห่วงใย แต่ลูกกลับไม่เห็นคุณค่าดูถูกดุด่าทำร้ายร่างกายจิตใจ เหมือนกับที่เราได้ยินว่า พ่อแม่เลี้ยงลูกมาหลายคน แต่พ่อแม่สองคนไม่มีคนเลี้ยง พ่อแม่เหมือนกับเป็นกำพร้าลูกหลานมีแต่เหมือนไม่มี ลูกหลานบางคนถึงจะอยู่ด้วย แต่ก็เห็นพ่อแม่เป็นส่วนเกิน เหมือนกับเป็นภาระยุ่งยาก ลำบาก เสียเวลาในการเลี้ยงดู ยิ่งไปกว่านั้นถึงพ่อแม่จะแก่เฒ่า ก็ยังต้องเลี้ยงดูลูก ลำบากกับลูกเหมือนกับเป็นคนรับใช้ เป็นลูกจ้าง ทำงานให้เขาพอได้อาศัยได้ข้าวกิน พอได้เงินซื้อยากิน พอได้เงินใช้จ่ายบ้าง เฝ้าบ้านเลี้ยงลูกหลานให้เขา อะไรอีกหลายอย่างมากมายเหมือนกับพ่อแม่เป็นทาส ซึ่งลูกบางคนบางครั้งได้เผลอพลาดพลั้งกระทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสมเป็นบาปเป็นกรรมแก่ตนเอง วันนี้เราอาจจะยังไม่คิด แต่เมื่อสิ่งเหล่านั้นได้เกิดขึ้นกับตัวเรา ความขมขื่น เจ็บปวด น้อยใจ เสียใจ จากการกระทำของลูกหลาน ก็จะทำให้นึกถึงพ่อแม่ที่เราเคยกระทำต่อท่านอย่างไร

หนังสือเล่มนี้หวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งให้กับท่านทั้งหลายได้ทบทวนพิจารณาและตอกย้ำความกตัญญู ในการกระทำต่อพ่อแม่หรือผู้มีพระคุณที่เลี้ยงเรามา ระหว่างเรากับท่าน ว่าเหมาะสมดีงาม เพียงพอ หรือต้องแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไร อย่าปล่อยให้เวลาผ่านไปก่อนที่จะสายจนเกินแก้ ซึ่งอาจจะต้องมานั่งเสียใจในภายหลัง พระอาจารย์ได้อธิบายถึงคุณค่าของความกตัญญูไว้อย่างมากมาย ลึกซึ้ง และบอกกล่าวตักเตือนถึงโทษของบาปกรรมที่ทำกับพ่อแม่ไว้อย่างน่ากลัว พร้อมกับเปรียบเทียบถึงสัตว์เดรัจฉานในการแสดงออกถึงความรักความห่วงใยในหัวใจของแม่และพูดถึงความรักความกตัญญูการตอบแทนพ่อแม่แม้จะเกิดเป็นสัตว์ ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างให้เราได้

ขอความกตัญญูกตเวที คุณธรรมความดีจงเจริญงอกงามในจิตใจของท่านทั้งหลายให้ยิ่งๆ ขึ้นไปด้วยเทอญ ...

ขอเจริญในธรรม
กองทุนกัลยาณธรรม
ผู้จัดพิมพ์

สารบัญ

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

ดวงใจแม่

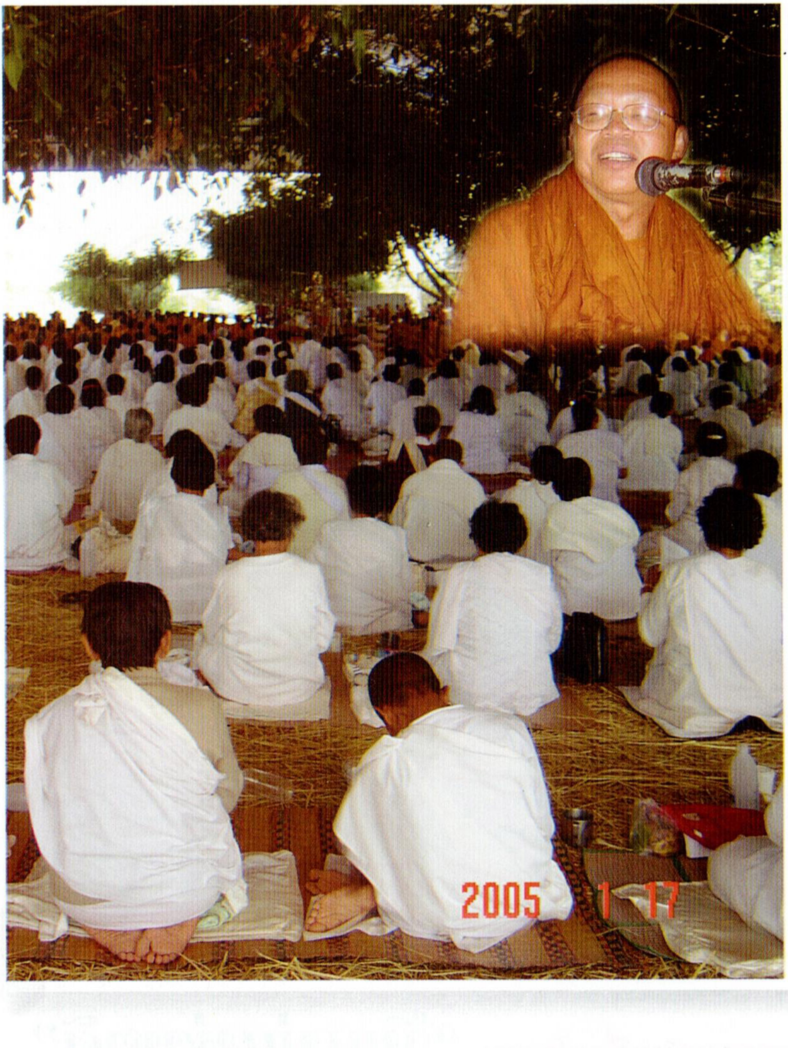
ดวงใจแม่ นั้นรักแท้ แม้ลูกชั่ว
แม่หมองมัว สุดชอกช้ำ น้ำตาไหล
ลูกเอ๋ยลูก แม่นั้นรัก ดั่งดวงใจ
แล้วทำไม ลูกของแม่ ไม่รักดี
ถึงลูกชั่ว แม่ก็รัก เพราะลูกแม่
ด้วยรักแท้ แม่ห่วงมาก เจ้ารู้ไหม
ใครจะเกลียด ใครจะด่า ว่าอย่างไร
แต่หัวใจ แม่อภัย ตลอดมา
ยังไม่สาย หากคิดได้ มีโอกาส
อย่าประมาท กตัญญู นะลูกเอ๋ย
อยู่กับแม่ หมั่นดูแล ไม่เฉยเมย
ใครไหนเลย จะรักเจ้า เฝ้าห่วงใย

อนงฺคโณ ภิกฺขุ

ธรรมเทศนาเนื่องในงาน “วันแม่แห่งชาติ”

พระอาจารย์สมภพ โชติปญฺโญ

เรื่อง ตอบแทนพระคุณแม่

โดย พระอาจารย์สมภพ โชติปญฺโญ

แม่..คำนี้ที่ยิ่งใหญ่

วันของแม่ มีทุกวัน นั้นให้ลูก
ด้วยพันธ์ผูก ลูกเกิดมา เพราะมีแม่
ถึงทุกข์ยาก แสนลำบาก แม่ดูแล
ดวงใจแม่ มีลูกอยู่ ทุกวันคืน

จากนี้ต่อไปก็ขอเชิญท่านทั้งหลายตั้งใจฟังเทศน์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่เรียกว่าเป็นธรรมเทศนามัยพิเศษ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่แม่อีกเช่นเดียวกันเนื่องในวันแม่ กระผมอาตมานี้ก็จะแสดงธรรมนี้ บูชาพระคุณแม่ ถ้าผู้ใดพอจะอดจะทนไม่ลุกไปไหนมาไหน ให้ความเคารพคิดถึงหน้าแม่ หน้าพ่อไว้มากๆ นั้นก็จะเป็นการดี...

วันนี้พวกเราก็เป็นที่ทราบกันดี มหาชนมากันเยอะ เนื่องจากสมมุติร่วมกันว่าเป็นวันแม่แห่งชาติของประเทศไทย ซึ่งก็เป็นวันที่เรียกว่า ควรจะมีเป็นวันแห่งสิริมหามงคล แต่ก่อนมันไม่มี ความจริงนั้นเราน่าจะมีวันแม่อยู่ทุกวันนั่นแหละ แม่ไม่เคยบอกว่าวันลูก พอมีลูกมาแล้วก็เลี้ยงจนใหญ่จนโต ทุกข์ยากลำบากแค่ไหน ไม่เคยบอกว่าวันลูกนานๆ จะให้กินนมที แต่พวกเรานี้ยังมีโอกาส ๓๖๕ วัน ให้แก่แม่สักวันหนึ่งก็เป็นการดี การเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีแก่มารดาบิดาของมนุษย์เรา ถือได้ว่าเป็นอริยะธรรม อริยะธรรมอันประเสริฐ โลกจะมีความสงบร่มเย็นอยู่ได้ หรือจะมีความเสื่อม อยู่ที่ความผูกพันระหว่างแม่ระหว่างลูกนี่แหละ เป็นเครื่องวัดธรรมะ จะขอเล่าเรื่องหนึ่งให้ฟังวันนี้เราจะพูดกันไปเรื่อยๆ เพื่ออุทิศให้แก่แม่ เมื่อตอนอาตมาเป็นไข้เมื่อตอนเข้าพรรษานี้ไข้มา ๖-๗ วัน ในคืนหนึ่งรู้สึกจะไข้หนักมาก นั่งสมาธิดูอาการไข้ ต่อมาก็รู้สึกว่ามันเบาลง เบาแล้วก็นอน พอนอนหลับไปก็ฝันเห็นแม่ที่ตายไป พอฝันเห็นแม่ว่าแม่นี่เดินเลาะริมฝั่งแม่น้ำ ก็เลยไปจูงแม่ข้ามน้ำขึ้นมาอีกฝั่งหนึ่งได้แต่ก็ไม่รู้อยู่ที่ไหน ก็ปรารภได้พูดกับแม่ในฝันว่า อันนี้เป็นแม่น้ำธรรมดา ที่ได้จูงแม่ข้ามมานี้ยังมีอีกแม่น้ำใหญ่ เรียกว่า **โอฆะ** ห้วงน้ำใหญ่ทั้ง ๔ ห้วงในวัฏฏะสงสาร **กาโมฆะ ทิฏโฐฆะ อวิชโชฆะ ภโวฆะ** โอฆะอันเป็นแม่น้ำใหญ่คือ **กาม** ห้วงน้ำใหญ่พบภาวะในการมีการเป็น ทิฐิความรู้ความเห็นยึดมั่นถือมั่นเหล่านี้ หลังจากนั้นก็อวิชชาห้วงน้ำใหญ่ที่ไม่รู้เรียกว่า **อวิชโชฆะ** ยังจะต้องจูงแม่ต่อไปถ้าหากยังข้ามน้ำไม่ได้ในความฝันมันเป็นอย่างนี้

จูงมาแล้วก็มาแสดงธรรมให้แม่ฟังอยู่ริมฝั่งน้ำ พอตื่นขึ้นมาความไข้ก็ยังมีอยู่แต่รู้สึกว่าดีใจแม่ตายไปปีหนึ่งแล้วพึ่งจะมาฝันเห็นเมื่อฝันเห็นแม่นี่มีความสุขใจ ดีใจ มันไม่มีสมาธิ รู้สึกปลื้มคิดถึงแม่คิดถึงตั้งแต่ตอนเด็กๆ มาจนถึงวันที่แม่ตายจนมาฝันเห็นอีกวันหนึ่งนี้

มีความสุขใจ ปีติปราโมทย์ อารมณ์อันยิ่งใหญ่หาประมาณมิได้ในความรู้สึกนั้นมันก็ครอบงำความเจ็บไข้ ฝันเห็นแม่เฉยๆ วันนั้นความไข้ก็หายไปเลย เป็นยานะเพียงแต่ฝันเห็นก็เป็นยา ที่เราได้ยินพระท่านสวด....

ปะริตตาธัมมา มะหัคคะตา ธัมมา อัปปะมาณา ธัมมา

ปะริตตารัมมะณา ธัมมา มะหัคคะตารัมมะณา ธัมมา

อัปปะมาณารัมมะณา ธัมมา อัปปะมาณารัมมะณา ธัมมา

อารมณ์อันยิ่งใหญ่หาประมาณไม่ได้ มีธรรมอันหนึ่ง มะหัคคะตาธัมมา อารมณ์อันยิ่งใหญ่เป็นมะหัคคะตารมย์ แต่อัปปะมาณา ธัมมา หาประมาณมิได้อารมณ์อันนี้ สมมุติว่าเราเกิดความปีติปราโมทย์อย่างยิ่งใหญ่ อารมณ์อื่นเราก็หายไป ถ้าเกิดความโกรธแค้นอย่างยิ่งใหญ่ขึ้นมาหาประมาณมิได้ ความรักทั้งหลายก็ตายจากหัวใจ ถ้าเกิดความรักอันยิ่งใหญ่เมตตาไม่มีประมาณ ความชิงชังทั้งหลายมันก็ตายไป อย่างนี้แหละที่เรียกว่า อัปปะมาณารัมมะณาธัมมา คือเล่าให้ท่านฟังว่าเพียงแต่ฝันเห็นแม่ ทำให้อาการป่วยไข้หายไป ตื่นขึ้นมามันเกิดอัปปะมาณารัมมะณาธัมมา อารมณ์อันยิ่งใหญ่

คิดถึงแม่ แม่ยังอยู่ ลูกรู้ไหม

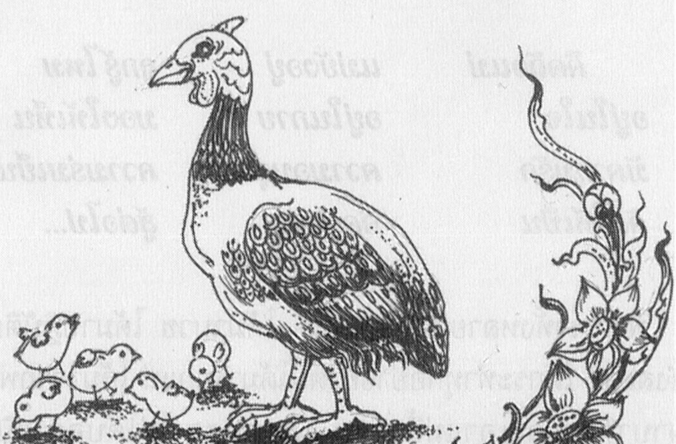
อยู่ในใจ อยู่ในกาย มองให้เห็น

มีความรัก ความอบอุ่น ความร่มเย็น

คิดให้เป็น คิดถึงแม่ สู้ต่อไป...

พวกเราทั้งหลายที่มีชีวิตอยู่ได้ ได้มาบวช ได้มาปฏิบัติธรรม ได้มานั่งสมาธิ ได้กระทำทุกอย่างชีวิตนี้ได้มาจากแม่ ได้มาจากพ่อ ในทางภาษาบาลีท่านจะเอาแม่ขึ้นก่อน มาตาปิตา ไม่ได้บอกว่าปิตามาตา พอมาถึงประเทศไทยเอาพ่อขึ้นก่อนคล้ายๆจะพูด จะเอาเปรียบผู้หญิง

ว่าบิดามารดา พ่อแม่ แต่ทางอินเดียภาษาบาลีแท้ๆ เขาจะเอาแม่ขึ้นก่อน ไม่มีพ่อยังมีแม่ สัตว์เดรัจฉานทั้งหลายไม่รู้จักผูกพันกันระหว่างพ่อกับลูก แต่สัตว์เดรัจฉานทั้งหลายผูกพันกับแม่กับลูก จะมีบ้างเป็นบางกรณีที่สัตว์เดรัจฉานตัวผู้รู้จักเลี้ยงลูก อยู่ที่นี่อาตมาสังเกตนะ นกยูงออกลูกมา ไก่ต๊อกออกลูกมา ฟักไข่ ตากแดดตากฝนความผูกพันของแม่จนเห็นหน้าลูกน้อยๆ ออกมาจากกระเปาะฟอง หลังจากนั้นมันก็เลี้ยง ลูก ๕ ตัว ที่มันมาท่านสังเกตไหม บางตัวเลี้ยงดีจิกอาหารได้ กุ๊กๆๆๆ มาแล้วก็เอามาให้ลูก หรือยื่นเอามาแจก ไม่ได้ให้ตัวเดียวนะบางทีตัวนี้ได้กินแล้ววิ่งมาแย่งไม่ให้ เอาให้ตัวที่อ่อนแอ ความรักของแม่นี้มีเฉลี่ยให้แก่ลูก พอลูกมันตายมันหายไป เมื่อวานพระท่านมา พระที่ท่านมาไล่เอาลูกนกยูงลูกไก่ต๊อกไป ท่านมา จะเรียกว่าขโมยก็ได้ คือไม่ได้ขอ ไม่ได้ขอจากเราผู้เลี้ยงก็ดี ไม่ขอแม่มันด้วย เมื่อกี้เราสวดว่า **สะมะโณ โหติ ปะรังวิเหฐะ ยันโต** ผู้ทำสัตว์อื่นให้ลำบากอยู่ไม่ชื่อว่าสมณะเลย

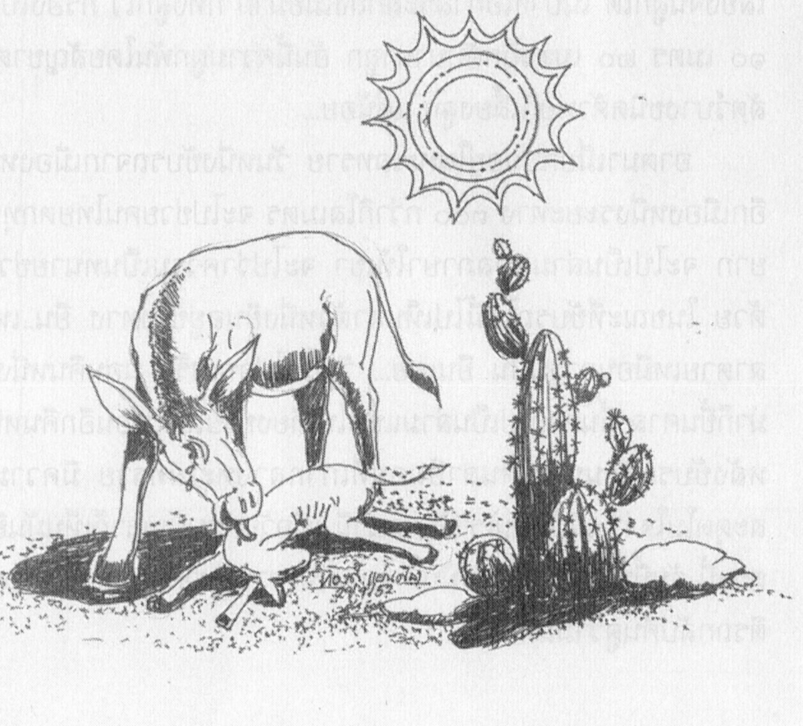
ท่านมาวันวิสาขะแล้วท่านก็ไล่เอาลูกมัน เอาลูกนกยูงไป ๒ ตัว เอาลูกไก่ต๊อกไป ๒ ตัว ปรากฏว่านกยูงนี่มันคิดถึงลูก มันร้องอย่างเพ้อ ละเมอเพ้อหาร้องไป อาตมาสังเกตดู โอ้..สงสาร วิญญาณของแม่นี่รุนแรง ไม่ว่าคนไม่ว่าสัตว์ ไอ้ตัวไก่ต๊อกก็เหมือนกัน มาทางนี้นกยูงร้องอยู่ในป่า ไก่ต๊อกร้องละเมอเพ้อหาลูกออกไปนอก ก๊อกแก๊กๆๆๆ เสียงเลยออกไป ไปยืนดูทางนั้นก็สงสาร ตัวไก่ต๊อกนี้คิดถึงลูกมาก จิกๆ อาหารเลี้ยงลูกที่ยังเหลืออยู่ ๓ ตัว ก็คิดถึงลูก ๒ ตัวที่หายไป วิ่งทิ้งลูกไปเลย วิ่งร้องไปตรงที่ลูกมันถูกคนจับ ไปๆ มาๆ มัวแต่ร้องหาลูกที่เขาจับไปจนลืมระวังตัวเอง หมาชาวบ้านผ่านมากระโดดงับคาบคอไปเลยตาย ตายเพราะไม่มีสติ มีความเป็นห่วงลูกมาก ทีนี้ไอ้ต๊อกก็เลยเป็นพ่อหม้าย ไอ้ต๊อกเมียตายพ่อหม้ายลูก ๓ ทีนี้ไก่ต๊อกมันเลี้ยงลูกตัวผู้นะที่ท่านเห็นอยู่นั้น น่ะ ลูกโตมาตัวผู้นี่เลี้ยงลูกเลี้ยงจนลูกโต ในบางโอกาสระลึกถึงเมียมาก ก็ทิ้งลูกไว้ ก็ร้องไปได้สัก ๑๐ เมตร ๒๐ เมตรก็กลับมาหาลูก อันนี้ความผูกพันโดยสัญชาตญาณสัตว์บางชนิดตัวพ่อก็เลี้ยงลูก แต่น้อย...

อาตมาเมื่อก่อนอยู่ในทะเลทราย วันหนึ่งขับรถจากเมืองหนึ่งไปอีกเมืองหนึ่งระยะทาง ๓๐๐ กว่ากิโลเมตร จะไปช่วยคนไทยตกทุกข์ได้ยาก จะไปเป็นล่ามแปลภาษาให้เขา จะไปว่าความเป็นทนายช่วยเขาด้วย ในขณะที่ขับรถไปนี้ไปเห็นลาตัวหนึ่งยืนอยู่ข้างทาง ยืน..เหมือนลาตายเหมือนลารูปปั้น ยืนเฉย... วันนั้นไปจนเสร็จ นอนคืนหนึ่ง เช้ามาก็ขึ้นศาล ขึ้นศาลไปเป็นล่ามแปลไปเถียงช่วยเขา นอนอีกคืนหนึ่งวันหลังขับรถผ่านมาก็เห็นลายืนอยู่ที่เก่ากลางทะเลทราย มีความรู้สึกสะดุดในใจว่า เมื่อตอนเราขับรถมานี่ เมื่อวันก่อนนู้นเราก็เห็นมันยืนอยู่ตรงนี้ วันนี้มันก็ยังยืนอยู่ มันทำไมไม่ไป หาอยู่หากินลาตัวนี้ ก็เบรกรถตีรถกลับคืนดูว่ามันมีอะไร

ปรากฏว่ามันยืนร้องไห้น้ำตาไหล ลูกมันตายมันยืนเฝ้าลูกที่ ตายกลางทะเลทราย ดมลูกแล้วก็เลีย เลียจนเนื้อที่มันเลียที่เป็นหนังนี่ยุ่ยออกมามันคงตายมา ๒-๓ วันแล้ว คงจะบอกว่าลุกเถิดลูกเอ๋ย ลุกขึ้นมาเถิด นอนอะไรนักหนา แม่รอคอย มันคงจะพูดอย่างนั้น

อาตมาไปดูแล้วก็เห็นมันร้องไห้นึกถึงคำสอนพระพุทธเจ้าว่า อัตตะกัมมะ วิวัฏเฏนะ เพราะเหตุแห่งการหมุนเวียนแห่งกรรม

แม่รอคอย	***ห่วงหา***	***ว่าลูกเอ๋ย***
อย่าละเลย	***คืนกลับมา***	***แม่คิดถึง***
เจ้าสุขทุกข์	***ดีเลว***	***แม่คำนึง***
เฝ้าคิดถึง	***เจ็บปวด***	***รวดร้าวใจ***

วัฏฏะสงสารต้องเป็นอย่างนี้ น้ำตาที่หลากหลั่งไหลเพราะความพลัดพราก จากลูก จากพ่อ จากแม่ จากผัว จากเมีย จากของรักต้องพบกันอย่างนี้ ลักษณะเช่นนี้จะเป็นการได้เห็นธรรมอีกอันหนึ่ง ก็คิดก็ต้องมีความทุกข์อยู่อย่างนี้เรื่อยไปในโลกนี้ ถ้าหากเราไม่ค้นให้พบสัจธรรมทางออกจากทุกข์ทั้งปวง ขับรถมารำพึงมาในใจคนเดียววันนั้นไม่มีความสุข ระลึกถึงปัญหาของชีวิต คิดเบื่อหน่ายว่าเรากลับไปนี้เราจะไปบวชดีกว่า เงินเดือนเราก็มากแล้ว ๓-๔ หมื่น ขึ้นมาอีกหน่อยก็ ๕-๖ หมื่น นานเข้าเป็นแสนนี้เราจะบวชได้ไหม มันจะเป็นเหยื่อ อันนี้เล่าให้ท่านฟังว่านั่นคือ น้ำตาแม่ ไม่ว่าคนหรือสัตว์ ส่วนพ่อนั้นมีความผูกพันน้อยไปหน่อย

ทีนี้การระลึกถึงบุญคุณของมารดาบิดานั้น เป็นที่ตั้งลงแห่งคุณงามความดีทั้งหมด เรียกว่าความดีหมายเลขหนึ่ง และผู้ใดได้กระทำชั่วกับพ่อกับแม่นั้นคือความชั่วอันดับหนึ่งของโลกของชีวิต ถ้าได้กระทำชั่วกับพ่อกับแม่ ก็ทำได้กับครูบาอาจารย์ ทำได้กับทุกๆ คน อันนี้มีนรกพิเศษอยู่สองหลุมสำหรับรองรับคนที่ฆ่าพ่อฆ่าแม่ และทรมานจิตใจพ่อแม่ข่มเหงน้ำใจพ่อแม่ หลุมหนึ่งชื่อว่าอเวจี อเวจีนั้นเป็นที่รองรับคนที่ฆ่าพ่อฆ่าแม่

อเวจี แปลว่า ไม่มีคลื่น ไม่มีคลื่นของความร้อน ร้อนลูกเดียวไม่มีโอกาสลด พระเทวทัต เจ้าชายอชาติศัตรู พวกที่ฆ่าพ่อฆ่าแม่อนันตริยกรรมจะไปตกนรกหลุมนี้ แล้วยังมีอีกหลุมหนึ่งพิเศษหน่อย พิเศษกว่าเขาที่สุดคือ โลกันตะมหานรก เป็นนรกพิเศษกว่าเพื่อนสำหรับรองรับผู้ที่ทรมานจิตใจพ่อแม่ ฆ่าพ่อฆ่าแม่ให้ตายอย่างเลือดเย็น ไม่เลี้ยงดูท่านแล้วก็ยังข่มเหงน้ำใจ พูดจากระทบกระเทือน กระโชกโฮกฮาก ทำให้ท่านร้องห่มร้องไห้น้ำตาไหล ท่านบอกอย่างหนึ่งก็ไปทำอย่างหนึ่ง ไปก่อเวรสร้างกรรมด้วยประการต่างๆ

ให้ท่านเดือดร้อน ไปคบเพื่อนฝูงไม่ดี ติดยาเสพติด มาขูดรีดเบียดเบียน ขอจากพ่อจากแม่ไปซื้อกินท่านไม่ให้ข่มขู่ด่าว่า บางคนฆ่าพ่อแม่เพราะยาเสพติด วันหนึ่งอาตมาเห็นคนเอาผู้หญิงคนหนึ่งมาจากบ้านฟากห้วยนี่ เลือดอาบมา มาหาอนามัยที่นี่ ลูกชายตี เมากาวมา มาขอเงินกับแม่ไม่ได้ก็ตี วันก่อนไปแสดงธรรมเมื่อปีก่อนๆ ที่เมืองสกลฯ ชาวบ้านท่าแร่ พ่อมีรถบัส แม่ส่งลูกเรียน เรียนหนังสือก็เรียนเก่ง แต่ความเก่งนั้นมันไม่มีความดีก็ไม่มีประโยชน์ เป็นโทษ จึงบอกว่า...

สมภารส่าง บารมีเป็นเอก
ศาสตรเพศเพี้ยง อาคมก้าบ่เคิ่งบุญ
ชื่อว่าศาสตรเพศนี่ อาจสิพาโตตกต่ำ
ลางเทื่อได้ฆ่าเจ้า บุญกว่างบาปเต็ม
ลางเทื่อไล่เสียถิ่ม บุญคุณพ่อแม่
เฮื้อๆ ฮ้ายจาฆ่าด่าเถียง ลูกหลานเอ้ย...

คนที่เรียนหนังสือดีๆ มีความรู้ แต่ไม่ได้มารับอบรมทางจริยธรรมอย่างนี้บางทีก็อาจจะก่อกรรมทำเข็ญกับพ่อกับแม่ได้ เด็กคนนั้นเรียนสอบได้ที่หนึ่งมาตลอด ตอนหลังมานี้ก็ไปคบเพื่อนไม่ดี กินเหล้าเมายาต่อมาก็ดมกาว ดมทินเนอร์ เมื่อดมกาวเมาเมา มาวันนั้นพ่อก็ไปกับรถบัสพ่อมีรถบัสสายนครพนม สกลนครมาเนี่ยะ ไปอุดรฯ ก็มานั่งแม่ก็ทำอาหารอยู่ในครัว ถามแม่ว่าทำอะไรกิน แม่บอกว่าแกงปลา

ลูกที่เมากาวนี่พูดว่า..... *"บ่กินแกงปลา จะกินลาบวัว"*

แม่บอกว่า.... *"มีแกงปลาก็กินแกงปลาเถอะลูกเอ๊ย วันหลังค่อยกิน วันนี้แม่ทำอันนี้ไว้ให้"*

ลูกบอกว่า *"บ่กิน ครั้นบ่หาเนื้อมาลาบให้กิน ค่าซั่นสิฆ่าทิ่มเด๊ะ"*

แม่ไม่ได้คิดเลยว่าลูกจะทำได้ แม่บอกว่า *"ลูกเอ๊ยทำไมพูดอย่างนั้น ฆ่าพ่อฆ่าแม่ใครสอนมันไม่ดี"* แม่ไม่เคยได้ยินคำนี้จากลูกเลย แม่ก็ตำน้ำพริกอยู่ ลูกเดินมาข้างหลัง เดินมาถึงคว้าดุ้นฟืนได้ ตีเข้าท้ายทอย มันมืด มันมืดหมดแล้ว เพราะฉะนั้นนรกหลุมที่เรียกว่าโลกันตะ **โลกะ** แปลว่า โลก **อันธะ** แปลว่า มืด นรกสำหรับคนมืด คนที่ไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่เห็นแม้กระทั่งบุญคุณของพ่อของแม่ แม่ก็ดิ้น ชักดิ้นชักงอ ตกลงไปใต้ถุน ชาวบ้านเอาไปโรงพยาบาล ไปไม่ถึงตาย ตีแม่ตายแล้วก็ไปนั่งอยู่ในเปล เฉย...สูบบุหรี่เฉย เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นเพราะมันมืดเต็มที่แล้ว คนเต็มบ้าน พ่อก็มากับรถบัสโดยสารมาถึงผ่านบ้านนั้น บ้านท่าแร่เนี่ย ก็บอกรถจอดถามชาวบ้านว่าทำไมบ้านผมคนเยอะ *"เป็นหยังบ้านเฮาคือคนหลายแท้"* เขาบอกว่า ลูกของเจ้าน่ะฆ่าแม่ตายแล้ว แกเป็นลมทรุดลงไปอีก เป็นลม เอาไปโรงพยาบาลฟื้นขึ้นมา อันนี้เรียกว่า มืดๆ นรกหลุมนี่ชื่อว่าโลกันตะ มีความหมายว่า **โลกะ** แปลว่า โลก **อันตะระ** แปลว่า อยู่ระหว่าง หรืออีกอันหนึ่ง อันธะ แปลว่ามืด นรกหลุมนี้พิเศษอยู่นอกจักรวาลระหว่างสามจักรวาล ระหว่างสามโลก โลกมนุษย์ เทวโลก และอบาย คือโลกนรก โลกสวรรค์ โลกมนุษย์ ตรงนี้มันอยู่ตรงกลาง อยู่นอกจักรวาลทั้งสามนี้ จึงเรียกว่า **โลกันตะ** เหมือนดอกบัวสามดอกตั้งอย่างนี้ แต่นรกหลุมนี้อยู่ตรงนี้ แสงพระอาทิตย์พระจันทร์ไม่สามารถจะสาดส่องถึงได้ เป็นนรกที่มืดอยู่ตลอด นอกจากพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งมาตรัสรู้ เมื่อพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้โลกก็สว่างไสวโลกันตะมหานรกก็สว่างเหมือนฟ้าแลบนิดหนึ่ง เพราะฉะนั้นผู้ที่ตกโลกันตะมหานรกนี่จะมืดตลอด มีเล็บยาวๆ เล็บมือเล็บเท้ายาวเป็นขอเหมือนเกี่ยว เกาะเกี่ยวเอาหัวห้อยลงมาในขอบจักรวาลเกาะไปหิวไป เหมือนค้างคาว เชื่อก็ได้ไม่เชื่อก็ได้ท่านเขียนไว้อย่างนี้แหละ หลังจากนั้นก็คิดเอาเองว่า

โอ...ในโลกนี้คงมีแต่ตัวกูคนเดียวหนอ มีแต่เราคนเดียว คงไม่มีผู้ใด มันไม่เห็นกัน เข้าใจว่ามีเราคนเดียวอยู่ในโลกอันมืดมนเกาะเกี่ยวห้อยโหนโยนตัวไปในความมืด โหยหิว ก็มีอีกตัวอื่น พองมไปๆ ก็ไปพบกัน เวลาไปสะกิด ไปสัมผัสกันก็ตะเกียกตะกายกอดพันกันจะกุมกินกันเพราะหิวมาก เมื่อกอดเกี้ยวเกี่ยวพันจะกุมจะฉีกกันกินนั้นก็หลุดจากขอบจักรวาลแห่งความมืดตกลงไปสู่น้ำอันเยือกเย็นเป็นน้ำกรด ลงไปนั้นเปื่อยยุ่ยหมดเนื้อหนังเหลือแต่กระดูก สลบฟื้นขึ้นมาเย็นเป็นน้ำกรดที่แสนเย็น ก็ตะเกียกตะกายขึ้นมาได้บนฝั่งก็ห้อยโหนในความมืดต่อไป ต่างคนต่างขึ้นมาพบกันใหม่ก็กินอีกตกลงไปอีก จึงเรียกว่า...โลกันตะมหานรก นรกชนิดนี้เป็นที่อยู่ของบุคคลผู้ทรมานบิดามารดาทรมานใจให้ท่านต้อง ร้องห่มร้องไห้ ให้ท่านต้องขื่นขมระทมทุกข์ อาตมาพูดเรื่องนี้มามีครั้งหนึ่งโยมที่เมืองอุบลฯ ลูกสาวเป็นครู แม่ส่งเรียนจนเป็นครู สุดท้ายตนเองนี่เป็นครูแล้ว เกลียดแม่ ว่าแม่พูดจาจู้จี้จุกจิก แม่พูดไม่รู้เรื่อง ไม่มีเหตุมีผลเหมือนเด็กน้อยๆ ลูกอยากให้แม่เป็นอย่างหนึ่ง แม่เป็นอย่างหนึ่ง เมื่อแม่ไม่ได้ดั่งใจก็โกรธ ไม่พูดกับแม่แปดปี อยู่บ้านหลังเดียวกัน ใกล้โลกันตะมหานรกเข้าไปทุกทีแม่ก็ขื่นขมระทมทุกข์ลูกไม่พูดด้วย เวลาถามลูก ลูกก็ไม่พูด โกรธแม่ วันหนึ่งแม่มาปฏิบัติธรรมที่นี่แหละ กลับไปบ้านก็เอาเทปไปเปิด เทปที่อาตมาบรรยายในที่ต่างๆ วันนั้นเป็นวันอาทิตย์ที่ลูกไม่ไปทำงานก็ซักผ้า แม่ก็เปิดเทปบรรยายเรื่องพระคุณแม่อะไรต่ออะไร ลูกสาวไม่ได้หูหนวกไม่ได้ฟังหรอก แต่มันได้ยิน ฟังไปฟังมาอีท่าไหน สำนึกได้ร้องไห้สะอึกสะอื้นไปกราบแม่ ขอโทษขออภัย แปดปีที่โกรธกับแม่ ไม่ได้พูดจาตอนนี้ก็เหมือนกับตะเกียกตะกายขึ้นมาจากนรกหลุมโลกันตะแล้ว เพราะฉะนั้นนรกหลุมนี้เอาไว้สำหรับผู้ที่ทรมานบิดามารดาทั้งทางกายทางใจ

ทีนี้เรามาย้อนถึงคุณค่าในการประพฤติปฏิบัติบิดามารดา.... มาตาปิตุอุปัฏฐานัง อุปัฏฐากเลี้ยงดูบิดามารดาเป็นมงคล เป็นบุพจริยาของพระพุทธเจ้าของพระอริยะเจ้า ของเหล่าอริยะชน ของเหล่าบัณฑิต ของพระอรหันต์ทั้งหลาย สังเกตดูได้ว่าพระอรหันต์ทั้งหลาย พระพุทธเจ้าทั้งหลาย จะเก็บเล็กผสมน้อยมาทุกชาติในเรื่องกตัญญูกตเวที ยังไงๆ ก็เอาไว้ก่อนความดีเบื้องต้นเอาไว้ก่อน พระพุทธเจ้าของเราท่านเคยเล่าเรื่องของพระองค์บางครั้งเสวยพระชาติเป็นสัตว์ตัวเล็กๆ ก็เลี้ยงมารดาบิดาเท่าที่อาตมารวบรวมดู ตอนเย็นๆ บางวันพระไปอุปัฏฐาก เย็นๆ พระบางองค์ก็ไปขออุปัฏฐากพระพุทธเจ้ากับพระอานนท์ บางทีท่านเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าไปบีบไปนวดก็จะได้ยินได้ฟังท่านแสดงธรรมเรื่องราวสั้นๆ บางทีท่านก็เล่าเรื่อง ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ชาติก่อนๆ ทูเรชาตัง ชาติไกลๆ ที่ท่านเกิดมา บางทีท่านก็เล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟัง...

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความเป็นผู้รู้จักบุญคุณของบิดามารดา อุปัฏฐากมารดาบิดานี้เป็นอริยะธรรม เป็นบุพจริยาของพระอริยะเจ้าทั้งหลาย” เมื่อเช้าเราเล่าเรื่องนกแขกเต้าให้ฟังนั่นเรื่องหนึ่ง ตั้งแต่เป็นสัตว์ตัวเล็กๆ ระดับนกแขกเต้า ในเมื่อเล่าเรื่องสัตว์นี้จะผูกพันแต่เรื่องแม่ไม่มีพ่อ ตัวนกแขกเต้ามาคาบเอาข้าวนาของโกสิยพราหมณ์จนคนที่เฝ้านาต้องไปขอบอกเจ้าของว่าผมรักษาไม่ไหว ผมจะต้องเป็นโทษแน่ต่อไปก็เหลือแต่ฟาง เพราะมีแต่นกแขกเต้าทั้งหลายมากิน มันมีนกประหลาดตัวหนึ่งกินทั้งวัน คาบเอาแต่รวงไป เศรษฐีก็บอกให้เขาดัก ดักแล้วเป็นบ่วง พอจับนกแขกเต้าได้ ถามเราเป็นเวรอะไรเป็นกรรมอะไรกับท่านจองเวรจองกรรมอะไรกัน ท้องท่านก็น้อยๆ ท่านยังคาบเอาไปอีกท่านมียุ้งมีฉางไว้ตรงไหน นกแขกเต้าก็บอกว่าท้องเราก็มีเพียงเท่านี้ เวรกรรมซึ่งกันและกันเราก็ไม่เคยมี

แต่เราเอาไปใช้หนี้เก่า คำนี้นี่น่าคิดเอามากๆ น่าคิดเอามากๆ **นินเจติ ปุพพะกะตังอิณัง** เอาไปใช้หนี้เก่า เราเอาไปให้เขากู้หนี้ใหม่ เราเอาไปฝังไว้เป็นขุมทรัพย์ ข้าวที่เราเอาไป เศรษฐีโกสิยพราหมณ์นี่ก็สงสัยว่าหนี้เก่าคืออะไรที่ท่านพูดถึง หนี้ใหม่ที่ให้กู้คืออะไร เอาไปฝังขุมทรัพย์ไว้คืออะไร นกตัวนี้ก็เล่าให้ฟังว่า.. บิดามารดาของเรา มารดาของเราขนหลุดร่วงปีกหลุดร่วงบินไปไหนไม่ได้แก่เฒ่า ชีวิตเราได้จากท่าน ท่านเลี้ยงดูเรามาเราเป็นหนี้ท่านอย่างมหาศาล เราเอาไปเลี้ยงท่านเป็นการใช้หนี้ หนี้ชีวิตจะต้องใช้ด้วยชีวิตแม้เราจะตายลงเราก็ยอม เพราะเจ้าของชีวิตเราคือผู้ให้ชีวิต มีคำหนึ่งที่น่าคิดเอามากๆ ส่วนเอาไปให้เขากู้หนี้ใหม่นั้น ลูกแดงๆ ของเรายังไม่มีขนปีกขนหางหากินเองไม่ได้ เราเอาไปเลี้ยงเขาเป็นการให้เขากู้หนี้เอาไว้เมื่อเขาเติบโตมาเราแก่เฒ่าเขาอาจจะได้เอามาใช้หนี้เรา ส่วนการที่เราเอาไปฝังเป็นขุมทรัพย์ไว้ ยังมีนกชราอื่นๆนกป่วยไข้ นกพิการ นกอ่อนแอซึ่งหากินเองไม่ได้ เราก็เอาไปฝากนกเหล่านั้นเป็นการฝังขุมทรัพย์

หนี้ชีวิต ต้องชดใช้ ด้วยชีวิต
ช่างน่าคิด คำคำนี้ มีความหมาย
ลืมพ่อแม่ ลูกเพลิดเพลิน อยู่สบาย
อาจต้องตาย ตามใช้หนี้ ชาติต่อไป..

เมื่อกี้เราได้ยินการสวด นิธิกัณธคาถานั่น พระโบราณไม่เข้าใจ เอาไปสวดเอาไหเงินไหคำอยู่ในป่า นั้นมีตอนหนึ่งว่า

ยัสสะ ทาเนนะ สีเลนะ สัญญะเมนะ ทะเมนะ จะ นิธิ สุนิหิโต โหติ อิตถิยา ปุริสัสสะ วา

บุรุษก็ตามสตรีก็ตาม ผู้หญิงก็ได้ผู้ชายก็ดี

บุคคลใดมีศีลด้วยการข่มใจสำรวมใจฝังไว้ในบิดามารดา

เจติยัมหิ จะ สังเฆ วา ปุคคเล อะติถิสุ วา มาตะริ ปิตะริ วาปิ อะโถ เชฏฐัมหิ ภาตะริ

วันนี้เรามาฝังขุมทรัพย์เป็นการประพฤติพรหมจรรย์ ทั้งอย่างต่ำ อย่างกลาง อย่างสูง ที่พูดมาเมื่อกี้นี้ **ยัสสะ ทาเนนะ** การให้ทาน **สีเลนะ** การรักษาศีล การให้ทานเป็นพรหมจรรย์อย่างต่ำ การรักษาศีลเป็นพรหมจรรย์อย่างกลาง **สัญญะเมนะ ทะเมนะ จะ** ข่มใจสำรวมใจเป็นพรหมจรรย์อย่างสูง วันนี้ท่านมาจำศีล วันนี้ท่านมาให้ทาน ท่านยังมาจำอุโบสถศีลในวันแม่ แล้วท่านต้องมานั่งสมาธิกับพระสองชั่วโมงสามชั่วโมงข่มใจสำรวมใจ ท่านกำลังประพฤติพรหมจรรย์ตั้งแต่เบื้องต่ำถึงเบื้องสูง เพราะฉะนั้นอันนี้เราจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม เรากำลังตอบบุญแทนคุณของแม่ ชีวิตนี้เราได้มาจากแม่และพ่อ เอามาฝังลงด้วยทานด้วยศีลด้วยพรหมจรรย์อย่างสูงคือ **สัญญะเม ทะเมนะ จะ** ข่มใจสำรวมใจ พระพุทธเจ้าของเราท่านกล่าวว่า

หีเนนะ พรหมะจะริเยนะ ขัตติเยนะ อุปปัชชะติ

"บุคคลจะได้เกิดเป็นกษัตริย์เกิดในตระกูลอันสูงส่งเพราะพรหมจรรย์อย่างต่ำเท่านั้นคือ การให้ทาน"

อย่างวันนี้ท่านก็จะได้เห็นว่า ท่านนายพลมาให้ทานกี่แสนวันนี้ ท่านคิดดู โรงเรียนแปดโรงนี่ ทุนโรงละสองหมื่นนี่ก็ฟาดเข้าไปเท่าไหร่แล้ว แสนหก แล้วก็ยังมีทุนอื่นๆ อีกรวมไปตั้ง ๓๔ ทุน

แล้วก็มาถวายที่วัดสร้างถังเก็บน้ำฝนสามหมื่น สร้างห้องน้ำอีกหมื่นห้า เป็นสี่หมื่นห้า อันนี้ถ้าไปถามพระพุทธเจ้าท่านก็ยังบอกว่าพรหมจรรย์อย่างต่ำนะ ท่านอาจจะทานได้เป็นล้าน เป็นสิบล้าน แต่ท่านอาจจะไม่สามารถมาทำพรหมจรรย์อย่างสูงสมาทานอุโบสถศีล เจริญสมาธิภาวนาข่มใจสำรวมใจอย่างนี้เพราะฉะนั้นพวกเราอย่าได้เข้าใจว่าพวกเราอาภัพน่ะ เราทั้งหลายเนี่ยทำบุญมากกว่านั้นอีก จึงบอกว่า **ยัสสะ ทาเนนะ สีเลนะ สัญญะเมนะ ทะเมนะ จะ** สี่อันเป็นทรัพย์ แปลว่า เครื่องปลื้ม ทรัพย์สมบัติ คือ ข้าวของเงินทอง เป็นเครื่องปลื้มในโลกนี้ ไม่ได้เกิดมากับเรา เมื่อตายแล้วก็เอาไปด้วยไม่ได้ แต่ทาน ศีล ข่มใจสำรวมใจ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องปลื้มทั้งโลกนี้และโลกหน้า สามารถนำไปได้ ทานก็ดี ศีลก็ดี ข่มใจตนเองสำรวมใจก็ดี ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ใด มีแต่คุณงามความดีแก่ตนเอง แก่ผู้อื่น แก่โลก แก่สังคม แก่พ่อ แก่แม่ แต่ทรัพย์ภายนอกเงินทองมากๆ ใช้ผิดก็ผิดอย่างยิ่งใหญ่ เอาเงินนั้นไปจ้างฆ่าคนก็ได้ไปตั้งบ่อนคาสิโน ไปซื้อยาเสพติด จ้างคนปลูกกัญชา มอมเมาคนทั้งโลก เงินเหล่านั้นก็กลายเป็นยาพิษในโลก แต่ถ้าใช้เงินเหล่านั้นทรัพย์อันนั้นใช้ให้เป็นประโยชน์จ้างคนมาปฏิบัติธรรมก็ได้ อย่างที่ท่านมาสร้างถังน้ำ ท่านมาเลี้ยงผู้ปฏิบัติธรรม อย่างนั้นเรียกว่า ทรัพย์ของท่านกลายเป็นปุ๋ยเพื่อจรรโลงโลกให้เกิดคุณงามความดี เป็นปุ๋ยที่หลั่งไหลออกมาบำรุงคุณงามความดีให้โลกมีความดีมากขึ้น ทรัพย์นั้นยังมีทั้งคุณทั้งโทษทรัพย์ภายนอก ถ้าใช้เป็นก็มีประโยชน์ อนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้างวัดมาด้วยทุนของตนเองเป็น ๘๐ โกฏิ ทั้งหมด แต่ลูกของท่านไม่เข้าวัดฟังธรรมเลย ท่านก็ใช้ทรัพย์ภายนอกของท่านไปต่อเอาทรัพย์ภายใน จ้างลูกไปจำศีล ดูให้ดีนะ คนที่มาเลี้ยงเราในวันปฏิบัติธรรม หรือที่เรามาปฏิบัติธรรมเดี๋ยวนี้เยอะๆ พระเณร ๕๐ กว่าทั้งญาติโยม ๗๐-๘๐ รวมกันเข้าเนี่ย

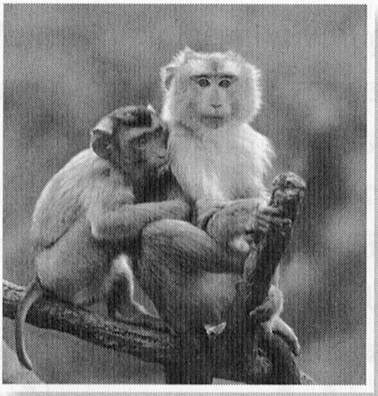
ข้าวปลาอาหารที่เขาเอามาเลี้ยงดูน่ะ นั่นแหละคือทรัพย์ภายนอกที่เอามาเป็นปุ๋ยให้เกิดทรัพย์ภายใน เขาทำถูก แต่ตัวเขาเองก็ยังไม่สามารถที่จะก้าวมาถึง ขั้นพรหมจรรย์อย่างกลางอย่างสูง พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า **หีเนนะ พรหมะจะริเยนะ ขัตติเยนะ อุปปัชชะติ** บุคคลจะได้เกิดในสกุลกษัตริย์หรือเศรษฐีมหาศาลนั้น เกิดเพราะพรหมจรรย์อย่างต่ำคือการให้ทาน แต่บุคคลจะเกิดสู่เทวโลกเป็นเทวดา พรั่งพร้อมไปด้วยทิพย์สมบัติ ทิพย์อำนาจนั้น เกิดมาจากพรหมจรรย์อย่างกลางคือศีล แต่บุคคลจะบริสุทธิ์หลุดพ้นไปจากทุกข์เหนือเทพเหนือเทวดาไม่มีทุกข์ไปเบียดเบียนได้ ถึงพระนิพพานอาศัยพรหมจรรย์อย่างสูง **สัญญะเมนะ ทะเมนะ**

การให้ทาน มีผลเลิศ ประเสริฐมาก
แต่ยิ่งยาก รักษาศีล เพื่อมรรคผล
ภาวนา รักษาธรรม นำใจตน
ก่อเกิดผล มีค่ายิ่ง สู่นิพพาน

เพราะฉะนั้นพวกเรามาวันนี้เรามาปรารภบิดามารดา ด้วยพรหมจรรย์ตั้งแต่ต่ำ กลาง สูง มาเจริญสมาธิภาวนากัน มาจำศีล มาให้ทานกัน อันนี้ชื่อว่าเรากระทำในทางที่ชอบ พระพุทธเจ้าของเราท่านเล่าอย่างนั้นเมื่อท่านเป็นนกแขกเต้า..เขาจับไปถูกบ่วงไม่หวาดหวั่นต่อความตาย เพราะจะตายลงวินาทีนี้ก็ชื่อว่าใช้หนี้ด้วยชีวิตเพราะชีวิตนี้ได้มาจากเจ้าของชีวิตคือมารดาบิดา โกสิยพราหมณ์บอกว่า เราอยากจะเห็นนกเช่นท่านนานๆ ก็เลยบอกว่า ปล่อย ปล่อยแล้วมอบไร่นาให้ท่านนี่ ๕๐๐ กรีสะนี่ให้แก่ท่านเถอะ นกแขกเต้า ท่านจงมาเอา จงพาบริวารของท่านมาเอา ทีนี้นกแขกเต้านั้นบอกว่ามันมากไปหรอก ๕๐๐ กรีสะ ข้าพเจ้าขอเอาซัก ๘ กรีสะก็พอ เหลือนั้นท่านจงเลี้ยงดูบิดามารดาของท่าน สอนโกสิยพราหมณ์อย่างนี้ ท่านจึงชื่อว่าเปลื้องหนี้เก่า แล้วเหลือจากนั้นทรัพย์ของท่านจงเลี้ยงดูบุตร ภรรยา สามีของท่านให้ดี ชื่อว่าให้เขากู้หนี้ใหม่ ที่มีอีกมากกว่านั้นท่านจงเลี้ยงดูบำรุงเหล่าสมณะพราหมณ์ผู้ทรงศีล นั้นชื่อว่าท่านฝังขุมทรัพย์ไว้ เศรษฐีพอใจมาก ปล่อยนกตัวนี้ไป สมัยก่อนเขาวัดเป็นมาตราวัดที่ดินของอินเดียกรีสะ ๑๐ กรีสะเท่ากับ ๑ อุสภะ อุสภะหนึ่งก็คือชั่วระยะเสียงวัวร้อง คนโบราณเอาเสียงวัวเป็นเสียงวัด เอาเป็นฮ้องแฮงแฮงน่ะมันสิก้วงซ่ำได๋ซ่ำนั่น อุสภะหนึ่ง เมื่อได้อุสภะหนึ่งชั่วเสียงวัวร้องแล้วก็มาแบ่งเป็น ๑๐ ส่วนนี่คือกรีสะหนึ่งๆๆ ว่าภาษาประเทศลาวว่า มาตราแทกขี่ดิ๋น ของประเทศอินเดีย เอาเสียงวัวเป็นมาตรฐาน อุสภะหนึ่งได้ ๑๐ กรีสะ อันนี้ไม่เอาถึงอุสภะ เอาแค่ ๘ กรีสะ แล้วก็เลี้ยงดู สั่งสอนโกสิยพราหมณ์ หลังจากนั้นท่านก็เล่าต่อไปบางชาติภิกษุทั้งหลายเพราะอวิชาเป็นเครื่องกั้น ตัณหาเป็นเครื่องผูกพันเอาไว้ ไม่ประจักษ์แจ้งอริยะสัจธรรม เราและเธอทั้งหลายจึงท่องเที่ยวไปในวัฏฏะสงสารนี้เป็นอเนกชาติ

คนหรือสัตว์ เกิดเป็นใคร ไม่ด้อยค่า
มีปัญญา กตัญญู น่ายกย่อง
ใช้หนี้เก่า เลี้ยงพ่อแม่ ด้วยใจปอง
ตอบสนอง พระคุณท่าน หมั่นดูแล

มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านว่าอย่างนี้ **ภูตะปุพพัง ภิกขะเว** ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อเราเป็นลิงนี่ ตอนนี้ลิงนี่ตัวโตขึ้นมาหน่อยนะ เมื่อกี้เป็นนกแขกเต้าตัวเล็ก ทีนี้เป็นลิงนี่ตัวโตขึ้นมา เราเป็นลิงเผือก ลิงเผือกหายากหน่อย อยู่ในป่าหิมพานต์ เราได้เป็นพญา พญาของฝูงลิง มีลิงเป็นหมื่นๆ ที่เราปกครอง เรามีแม่ แล้วก็มีน้องชาย เรามีชื่อว่านันทิยะ น้องชายของเรามีชื่อว่า จุลนันทิยะ เราอยู่กับแม่ตาบอด ในขณะเดียวกันเราก็ปกครองหมู่คณะ เมื่อเราได้อาหารดีๆ ให้หมู่ให้คณะกินเราก็เอาไปให้แม่เรา แม่เราไม่ได้กินมาก เพราะตาบอด พอเผลอปั๊บก็มีลิงไปขโมย ลิงอื่นไปขโมยกิน แม่ก็ผอมลงๆ ก็ถามแม่กลางคืนเวลานอนว่า แม่ทำไมผอม เดี๋ยวนี้ผอมลงๆ ผลหมากรากไม้ดีๆ ที่ลูกหามาให้ แม่ทำไมกินหมดแต่ทำไมจึงผอม แม่บอกว่า อะไรลูกพูดอะไร ทุกวันนี้แม่อิ่มบ้างไม่อิ่มบ้าง

แม่เข้าใจว่า ป่าทั้งป่านี้คงจะหายากซึ่งผลหมากรากไม้ แม่ได้กินไม่ค่อยอิ่มบางวันนี่ ไม่มีเลย ให่ลูกตกใจ ก็เลยเล่าให้ฟังว่าเอามาให้ทุกวัน ให้ลิงอื่นเอามาให้ บริวารที่เก็บไว้ ตอนหลังมานี่ให้น้องจุลนันทิยะแอบดู ก็เห็นลิงขโมยมาขโมยกิน ก็เลยปรึกษากันว่า จุลนันทิยะน้องพี่น้องจงเป็นหัวหน้าปกครองลิงเหล่านี้นะ แม่เราแก่แล้ว พี่จะพาแม่ลักหนีกลางคืน ไปอยู่อุปถัมภ์อุปัฏฐากแม่คนเดียวที่เทือกเขาไกลๆ โน้นไกลจากตรงนี้ แม่ของเราจะได้มีอายุยืน ส่วนลิงจุลนันทิยะบอกว่า พี่ทำไมต้องเอาเปรียบอย่างนั้น ชีวิตเราได้มาจากแม่ แล้วทำไมพี่จะต้องไปเลี้ยงแม่คนเดียว พี่ก็เอาบุญคนเดียว แม่ให้ชีวิตเราก็จะต้องตอบแทนแม่เราด้วยชีวิต ก็ต้องไปด้วยกัน ไม่ยอม น้องนี่ก็ไม่ยอม ในที่สุดตกลงกันได้ว่าไปก็ไป กลางคืนนั้นสองพี่น้องก็พาแม่ไป จูงไป ลักขโมยจากฝูงลิงไปไกล ไปอยู่เชิงเขาป่าหิมพานต์อีกด้านหนึ่ง ในช่วงนั้นแม่กับลูกสองตัวนี่ก็อยู่เย็นเป็นสุข ผลหมากรากไม้หามาให้กินเอาน้ำมาให้ บีบนวดให้แม่ มีความสุขใจระหว่างสามแม่ลูก

ท่านเลี้ยงเรา เราเลี้ยงท่าน สำคัญยิ่ง
เป็นบุญจริง เหมือนทำกับ พระอรหันต์
เป็นหน้าที่ เป็นภาระ ที่สำคัญ
ด้วยบุญนั้น จะส่งให้ ลูกเจริญ

ทีนี้ก็มีนักเลง เรียนจบไตรเภทจากตักสิลา นอกจากนั้นก็ยังเรียนการยิงธนูแม่น แต่เป็นคนนิสัยหยาบช้ามาก ชาวเมืองพาราณสี อาจารย์ก็เป็นห่วงว่าเด็กคนนี้เรียนหนังสือเก่ง ฝีมือก็เก่ง แต่จิตใจไม่ค่อยดี ก็เลยสอนลูกศิษย์ว่า **กิจติณจะ ปัปโปนติ อะทิจจะเวเท** เธอเรียนจบแล้ววิชาความรู้ เธอก็สามารถหาเกียรติได้นะ

แต่ว่าความสุขความสงบ เธอจักไม่พบเลยในวิชาความรู้ของเธอ ถ้าเธอไม่ฝึกฝน จรณจริยะธรรม ให้จิตใจเธอเยือกเย็นมีศีลมีธรรม ความรู้ที่เธอเรียนจากครูไปนี้ครูไม่แน่ใจเลย กลัวเธอจะไปใช้ในการกระทำบาปทำชั่ว เธออย่าใช้มันผิดนะ เธอจะต้องฝึกฝนตนใหม่ให้ดีกว่านี้ ตอนที่ลูกศิษย์จะกลับครูสอน ปรากฏว่านายคนนี้เรียนมามากๆ ไม่เอาไปใช้อย่างอื่น ชอบเข้าป่าล่าสัตว์ยิงธนูเพราะยิงแม่น เลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย วันหนึ่งเป็นวันซวย ไปหายิงอะไรก็ไม่ได้ ยิงอะไรก็ไม่ได้ มันซวยไปหมด ก็เลยกลับมา กลับมามองไปที่เชิงเขามองไปที่ต้นไทรใหญ่ ก็เลยฉุกคิดขึ้นมาตามนิสัยของนายพรานว่า ตามธรรมดาต้นไทรนี่ย่อมมีลูกในหน้านี้ ถ้ามีลูกแล้วต้องมีสัตว์กิน เราไม่ได้อะไรติดไม้ติดมือขายก็ไม่ต้องพูดถึงแม้แต่จะกิน ถ้าอย่างนั้นเราเข้าไปย่องไปดูที่ต้นไทร พอไปถึงต้นไทรไปเห็นลิง เห็นลิงตัวแม่ที่ตาบอดนั่งหลับตาอยู่ เพราะลิงลูกนั้นเอาอาหารมาให้แม่กินแล้วก็นั่งอยู่ข้างล่าง แม่นั่งอยู่ข้างบนก็นั่งอยู่คบข้างล่างอีกทีหนึ่ง นายพรานที่มีนิสัยหยาบช้านี่ก็เห็นลิง ก็เออ...ไม่ได้อะไรก็เอาลิงตัวนี่ อย่างน้อยก็เอาไปขายราคาถูกๆ ถ้าเราไม่กิน ว่าแล้วก็ย่องไปโก่งธนูขึ้น ลิงนันทิยะพอเห็นอย่างนั้นก็เลยบอกน้อง

น้อง...นายพรานผู้หยาบช้าคนนี้กำลังจะฆ่าแม่เรา เธออยู่ตรงนี่นะ พี่จะขอตายก่อน ก่อนที่แม่เราจะตาย ชีวิตนี้ต้องตอบแทนด้วยชีวิต ลิงตัวนี้ก็วิ่งขึ้นไปบังแม่ พระพุทธเจ้าท่านบอกว่าท่านเป็นลิงเอง พนมมือขอร้องชีวิตถ้าท่านจะฆ่า ลิงตัวนี้เป็นมารดาของเราตาบอดมองไม่เห็นอะไร ท่านจงฆ่าเรา หรือท่านจะเมตตาท่านจะไม่ฆ่าเรา เราก็กินไม่เอร็ดอร่อยอะไรหรอก เราขอชีวิต เราไม่เสียดายชีวิตแต่เราไม่มีใครเลี้ยงดูแม่ของเราตาบอด คนๆ นี้หยาบช้านักจิตใจโหดเหี้ยมนักไม่ฟังเสียงลั่นไกธนูขึ้นมาเสียบเข้าตรงหน้าอก ตกลงมาตาย ก่อนที่จะตายนี้ยังบอก จุลนันทิยะ เธอจงเลี้ยงดูแม่เราให้ดีนะ พี่หมดโอกาสที่จะได้

กระทำอุปัฏฐากแม่ของเราต่อไปแล้ว คนนั้นยังไม่พอใจ ได้อีกยังมีอีก ก็เอาทั้งแม่มันทั้งลูกมันซะเลย จะได้เยอะๆ ก็โก่งหน้าขึ้นมาอีกลูกใหม่ ใส่น้ำยาพิษ กำซาบยาพิษ จุลนันทิยะ ผาดโผนเข้าไปบังแม่อีกทีหนึ่ง บอกว่า ถ้าท่านจะฆ่าแม่ของเรา ท่านจงฆ่าเราเถอะ แล้วเราขอร้องว่า ฆ่าเราทั้งสองแล้วจงเอาไปเถอะเนื้อหนังท่านปรารถนาอะไรเรา ขอร้องอย่าฆ่าแม่เราเลย แม่เรามีชีวิตอยู่คืนหนึ่งวันหนึ่งก็ยังดี ต้นไม้นี้ ยังพอมีลูกให้แม่ได้งมกิน คนนี้ก็ยิงเลย ตกลงมา พอตกลงมาเสร็จ เอามันอีก เหลืออีกตัวหนึ่ง เอามันทั้งสามตัวเอาไปแจกเพื่อนบ้านมั่ง ก็ได้ แกยิงทั้งแม่ทั้งลูกตาย แล้วแกก็หาบไป

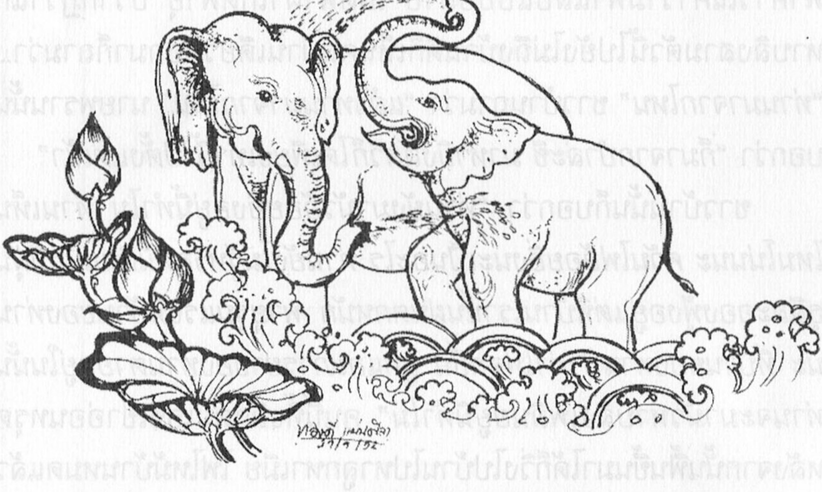

ในขณะที่แกหาบลิงนี้ไปมองไปทางบ้านของแกนั้นมืดฟ้ามัวดิน ฟ้าคำรณคำรามฟ้าแลบแป๊บปล๊าบ เกิดฟ้าผ่าเกิดพายุ ปรากฏว่าแกหาบลิงสามตัวนี้ไปยังไม่ถึงบ้านดีก็เห็นคนบ้านเดียวออกมาก็ถามว่า... *"ท่านมาจากไหน"* ชาวบ้านถามว่า *"แล้วท่านมาจากไหน"* นายพรานนั้นบอกว่า *"ก็มาจากป่าล่ะซี มาหายิงสัตว์ก็ได้เพียงเท่านี้ไปตั้งแต่เช้า"*

ชาวบ้านนั้นก็บอกว่า *"ท่านยังมามัวอ้อยอิ่งอยู่นี้ทำไม ท่านเห็นไหมโน่นนะ ควันไฟอ้อยอิ่งนะเป็นอะไร ท่านยังไม่รู้หรือที่นี่ดินแห้งมีฝุ่นธุลีละอองฟุ้งอยู่แต่ที่บ้านเรานั้นฝนตกหนัก พายุรุนแรงที่บ้านของท่านนะ ที่บ้านของท่านฟ้าผ่าไฟลุกขึ้น ลูกและภารยาของท่านตายอยู่ในนั้นท่านจะมามัวหาบลิงเพลินอยู่นี่ทำไม"* คนนี้ทิ้งลิงตนเองเข่าอ่อนทรุด หลังจากนั้นฟื้นขึ้นมาได้ก็วิ่งไปบ้านไปหาลูกหาเมีย ไฟไหม้บ้านหมดแล้วเหลือแต่ขื่อ ดำเป็นตอตะโก วิ่งเข้าไป ไปร้องหาลูก หาเมีย ขื่อนั้นก็พังโครมลงมาทับหัวอีกตายอยู่ตรงนั้นเอง

ถึงจะเก่ง มีความรู้ อยู่เต็มอก
อาจต้องตก สู่ที่ต่ำ เพราะความหลง
ด้วยขาดธรรม นำสิ่งดี ที่ซื่อตรง
อย่าคดโกง ต้องมีธรรม นำปัญญา

ท่านก็เล่าให้ฟังว่า ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ที่เบียดเบียนบุคคลผู้ไม่เบียดเบียน ต่อผู้มีกตัญญูกตเวทิตาธรรมนั้นเขาจะได้รับบาปกรรมอย่างทันตาเห็น เธออย่าสงสัยเลยลิงทั้งสองนั้นคือเราและอานนท์นั่นเอง ปรากฏว่าการเล่าถึงบุญคุณนั้นจะไม่ปรากฏเมื่อท่านเป็นสัตว์เดียรัจฉาน ไม่ปรากฏว่าจะมีพ่อ มีแต่แม่ ตอนเป็นนกแขกเต้านี่ก็เล่าถึงแม่ไม่มีขนปีกขนหาง ตอนมาเล่าถึงลิงนี่ก็แม่ตาบอด แต่ไม่มีคำว่าพ่อ คือในความผูกพันของสัตว์เดียรัจฉานนั้นจะมีแต่แม่ ก็เห็นแต่ไก่ต๊อกตัวนี้แหละมันเลี้ยงลูกของมันดี

ทีนี้บางทีท่านก็เล่าว่าภิกษุทั้งหลายเพราะเหตุแห่งการหมุนเวียนแห่งกรรม เพราะความไม่ประจักษ์แจ้งอริยสัจธรรม เราก็ยังท่องเที่ยวต่อไปเป็นอเนกชาติในโลกนี้เราเกิดเป็นช้างธนปรกอีกครั้งหนึ่ง แม่ของเราตาบอด เราเป็นช้างเผือกเราได้เลี้ยงมารดาตาบอดพร้อมทั้งไขลง แต่ปรากฏว่าเราไม่มีความสุข เมื่อใดจะลงไปสู่น้ำที่สะอาด ช้างตัวเล็กตัวน้อยช้างสะเทิ้นก็เบียดลงไป ไปเล่นน้ำขุ่นหมด เวลาเราถอนเหง้าบัวถอนรากบัวขึ้นมาก็ต้องให้มันเหลือจากช้างเล็กช้างน้อย ช้างบริวารกินซะก่อนเพราะเราเป็นหัวหน้า เหลือนั้นเราจึงจะได้นำมาให้แม่เรากิน แม่เราตาบอดเราหาอาหารมาไว้ให้ เวลาเรากลับมาเราจะดูดน้ำใส่งวงมาแล้วก็เอามาอาบมาพ่นให้ แต่ถึงขนาดนั้นเราก็ไม่มีความสุข เพราะแม่ของเราไม่มีความสุข ความเป็นอยู่ก็อัตคัดขาดแคลน เนื่องจากถูกเบียดเบียนจากช้างอื่น เราได้ทำบุพจริยาครั้งนั้นด้วยการลักขโมยฝูงช้างจากที่อยู่เก่าไปสู่เทือกเขาจันโทรณะ ในช่วงนี้เลี้ยงแม่อย่างมีความสุขเอาไปอยู่ในถ้ำ แล้วก็เอาตีนนี้ขุด

ขุดดินเป็นแอ่งไปดูดน้ำมาใส่ให้แม่ได้กิน ขนแต่อาหารหัวบัวเหง้าบัว กอไผ่ ไม้ช้างน้าว อาหารดีๆ มาให้แม่กิน วันหนึ่งเป็นคราวอาภัพ เป็นคราวเคราะห์ร้ายของเราและแม่ มีคนๆ หนึ่งหลงป่าเสียงร้องไห้ เสียงร้องไห้เต็มไปด้วยความทุกข์อยู่ในป่า เราไม่สามารถจะอดกลั้นด้วยความวางเฉยได้ ด้วยความสงสารนั้นเราก็ได้ไปดู ไปเห็นคนๆ หนึ่งกำลังร้องไห้ ก็เลยถามว่าท่านผู้เจริญ ท่านร้องห่มร้องไห้ทำไม ท่านมีความทุกข์อะไร ชายผู้นั้นบอกว่า เราได้หลงทางมานี่เจ็ดวันแล้ว ออกจากป่าไม่ได้ไม่มีอยู่มีกินเลย คิดว่าชีวิตเราคงจะตายอยู่ในป่านี้ ช้างธนปรกบอกว่าท่านไม่ต้องเป็นทุกข์ ในป่านี้เราจะไปส่งท่านในแดนมนุษย์ ว่าแล้วก็เอาขึ้นใส่หลังพาไปส่ง บอกว่าข้าพเจ้าขอความร่วมมืออนุเคราะห์จากท่านบางอย่าง ท่านอย่าไปบอกผู้ใดว่าได้เห็นข้าพเจ้า เพราะร่างกายของข้าพเจ้าไม่เหมือนช้างอื่น งาของข้าพเจ้าก็ดำ เล็บของข้าพเจ้าก็ดำ ผิวข้าพเจ้าก็ขาวเผือกผ่อง กลัวว่าพระราชาในแว่นแคว้นปรารถนาอยากได้จะเป็นภัยแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีแม่ตาบอดที่จะต้องเลี้ยงดู เราทำบุญคุณแก่ท่านขอท่านจงช่วยสนองอย่าได้บอกข่าวนี้แก่ใคร แต่คนร้ายใจบาปหยาบช้านั้น มีความรู้สึกกระหยิ่มในใจว่า มึงเถอะ..!! ทีนี้กูได้ของดีกำหนดจดจำเทือกเขาและต้นไม้ไว้เป็นทิศทางเพื่อไม่ให้ลืม กลับไปนี้จะไปถวายข่าวสารแก่พระราชาหานายหัตถาจารย์มาคล้องเอาช้างตัวนี้ เราจักได้รางวัลที่ดีงามเลี้ยงชีวิตเรา พอกลับไปถึงแดนมนุษย์ก็ส่งให้กลับบ้าน ช้างนี้ก็กลับมาหาแม่ ล่วงนั้นมาประมาณสักเจ็ดวัน ชายคนนี้เข้าไปรายงานต่อพระราชา ในป่าหิมพานต์เทือกเขาชื่อจันโทรณะ มีช้างเผือกสมบูรณ์ด้วยมงคลธหัตถีควรที่พระองค์จะนำนายหัตถาจารย์ไปคล้องไปล่าเอาช้างตัวนี้มาเป็นช้างคู่บารมี ชายคนนั้นได้รางวัลอย่างงดงามแล้วก็นำไป ปรากฏว่าเขานำช้างไปประมาณร้อยเชือกซึ่งเป็นช้างต่อที่จะไปล้อมจับล้อมตี

ช้างธนปรกกำลังลงอยู่ในสระโปกขรณี ใสสะอาด กำลังถอนเหง้าบัวมาล้าง จะเอาไปให้แม่ เพราะตามปกติแล้วจะต้องถอนเหง้าบัวนี่ล้าง แม่แก่แล้วฟันก็ไม่ดี ไม่มีเรี่ยวมีแรง ให้กินพืชอย่างอื่นก็เคี้ยวไม่ค่อยได้ ซ้ำตาก็บอด ต้องไปหาแต่หัวบัวเหง้าบัว ต้องล้างให้สะอาด หลังจากนั้นก็ต้องดูดเอาน้ำใสสะอาดมาอาบมาให้แม่ดื่ม ในขณะที่ถอนเหง้าบัวนั้นก็ได้ยินเสียงป่าสนั่นหวั่นไหว โผล่ขึ้นมาก็เห็นโขลงช้างและหมู่มนุษย์คลาคล่ำไปหมดเลย ความรู้สึกก็เกิดขึ้นในใจว่า บัดนี้ภัยมาถึงเรา คงจะเกิดจากนายพรานป่าคนนั้น เราช่วยเขาแต่เขาบูชาเราด้วยโทษอย่างนี้

เกิดเป็นช้าง กตัญญู รู้คุณแม่
ที่ยอมแพ้ เพราะความดี ที่ตนสร้าง
เสียสละ รักษาธรรม นำหนทาง..
จิตใจกว้าง โพธิสัตว์ น่าบูชา...

ภิกษุทั้งหลาย... เรานั้นเป็นช้างที่มีกำลังมาก แม้ว่าเราจะเข่นฆ่าช้างจำนวนร้อยเชือกพันเชือกที่เขาขี่มานั้น ก็เป็นวิสัยที่เราจะทำได้ แต่ว่าเราทำอย่างนั้นไม่ได้ บัดนี้เราก็เห็นว่าคงจะเป็นที่กรรมของเรา ก็ขึ้นมายืนให้เขาจับ เห็นนายพรานคนนั้นก็ได้พูดว่า เราได้ช่วยท่านพ้นจากทุกข์ แต่ท่านได้ตอบแทนเราด้วยความทุกข์ เราไม่รู้จะพูดอย่างไร เราไม่สามารถจะทำอันตรายใดๆ แก่ท่านได้ แม้เราจะทำก็ทำได้แต่เราทำไม่ได้ เขาก็จับไป ขอร้องอ้อนวอนจะกลับคืนไปหาแม่เขาก็ไม่ยอม...

จับไปถึงในเมือง พระเจ้าแผ่นดินดีใจมาก จัดงานฉลองช้างมงคลธหัตถี สร้างโรงทองคำไว้ให้อยู่ อาหารมีแต่หญ้าดีๆ ที่ช้างชอบ ปรากฏว่าธนปรกไม่ยอมแตะต้องแม้แต่หญ้าแม้แต่น้ำ ข้าพเจ้าจะกล้ำกลืนลงไปได้อย่างไร ข้าพเจ้าจะกินลงไปได้อย่างไร ในเมื่อแม่ของข้าพเจ้าไม่มีอะไรจะกิน อีกอาหารที่ข้าพเจ้าหาไว้คงพอกินได้ประมาณหกวัน หลังจากนั้นก็จะหมด ป่านนี้แม่คงจะต้องร้องเรียกหาลูกหรืออาจจะตกเหวตกถ้ำตกหน้าผาตายไปแล้ว แม่คงจะขื่นขมระทมทุกข์มาก ข้าพเจ้าจักไม่ยอมกินจนกว่าข้าพเจ้าจะได้เห็นแม่ของข้าพเจ้า ถ้าไม่เห็นก็ขอให้มันตายเสียที่นี่ พระเจ้าแผ่นดินได้ฟังอย่างนั้นปลอบโยนอย่างไรก็ไม่ยอมกิน เมื่อได้ฟังอย่างนั้นก็นึกขึ้นมาได้ว่า แม้นแต่สัตว์เดียรัจฉานอย่างนี้ก็ยังรู้จักบุญคุณของมารดาของมัน จับนายพรานนั้นมาถามที ทำไมท่านจึงเป็นผู้ตอบบุญแทนคุณของผู้ที่มีคุณด้วยโทษอย่างนี้ ลงโทษนายพรานนั้น นอกจากยึดทรัพย์สมบัติที่เป็นรางวัลไว้แล้ว เอาช้างนี้ไปปล่อย ก่อนที่จะไปนั้นให้นายช่างมาสลักก้อนหินรูปช้างตัวนั้นเอาไว้เป็นอนุสรณ์เรียกว่า **กตัญญูเจติยา** เจดีย์คือสถานที่ควรเคารพอันแสดงออกซึ่งความกตัญญู ช้างตัวนี้ได้กลับไป อาตมาพูดบ่อยๆ ว่า แม่กำพร้า แม่กำพร้า ได้ยินที่พระพุทธเจ้าท่านบอกว่าธนปรกได้กล่าวว่า **กัปปิยามาตา กัปปะณียามาตา มัยหัง** แม่ของข้าพเจ้าเป็นกำพร้าแล้ว เป็นกำพร้าลูกอยู่ที่เทือกเขาจันโทรณะ ข้าพเจ้าจะกินได้อย่างไร ข้าพเจ้าจะดื่มได้อย่างไร คำนี้อาตมาไม่ได้คิดขึ้นมาเอง พระพุทธเจ้าท่านตรัสอย่างนี้ ท่านบอกว่า แม่กำพร้า เดี๋ยวนี้พวกเราถ้าหากลูกเต้าไม่ระลึกนึกถึงก็พร้อมที่จะเป็นแม่กำพร้าพ่อกำพร้า เมื่อกลับไปถึง ก็ลงไปสระโบกขรณี ไปถอนเอาหัวบัวล้างให้สะอาด แล้วก็ดูดเอาน้ำ ช้างผู้เป็นแม่นั้นกำลังซมซานหาลูกร้องเรียกไปในป่า ลูกไปถึงก็ค่อยย่อง กลัวแม่จะตกใจ ก็ค่อยย่องไป

แล้วก็เอาน้ำนี่ไปพ่นใส่ให้แม่อาบ แม่เข้าใจว่าฝนตกเพราะตาบอดมองไม่เห็น พูดขึ้นมาด่าฝนด่าฟ้าว่า ฝนอัปรีย์ ฝนจัญไร ตกมาทำไม ลูกของเราก็ไม่มีแล้ว เราไม่ปรารถนาฟ้าดินใดๆ เราปรารถนาแต่ลูกของเรา ทำไมหนอจึงไม่ไปตกในสถานที่ๆ เขาเพาะปลูก เราไม่ปรารถนาใดๆ ฝนอัปรีย์ ตกมาทำไม เข้าใจว่าฝนตกก็ด่าฟ้าด่าฝน คิดถึงลูก ลูกนี้พ่นให้แม่อาบน้ำเสร็จแล้วก็เข้าไปประคับประคองบอกว่าลูกได้กลับมาแล้ว อันนี้เป็นน้ำที่ลูกนำมาให้แม่ได้อาบ อันนั้นท่านก็เล่าให้ฟังว่า ด้วยบุญกุศลที่เรามีความกตัญญูต่อมารดา การกระทำเช่นนี้เป็น **บุพจริยา** พอมาเล่าถึงการเป็นคน เมื่อเป็นคนนี้มีพ่อ ตอนเป็นสัตว์นี้มีแต่แม่

เกิดเป็นคน สำนึกตน.. ดูอย่างช้าง
อย่าชอบอ้าง ชอบบ่น คน "รักแม่"
ต้องตอบแทน เลี้ยงดูท่าน คอยดูแล
พ่อแม่แก่ ใครจะเลี้ยง ลูกหลานมี

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธออย่ายกโทษ ภิกษุนี้เลย คือมีภิกษุองค์หนึ่งที่บิณฑบาต เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ แสดงธรรมให้พ่อแม่ฟังบรรลุโสดาบันที่เป็นลูกเศรษฐี ภิกษุไปฟ้องให้ไล่ท่านออกให้ท่านสึก เอาโทษกับท่าน พระพุทธเจ้าสอบถามได้ความว่า บิณฑบาตเลี้ยงแม่ เอาผ้าเศษจากพ่อแม่ นุ่งห่มเอามาย้อมใหม่มาเย็บใหม่ไว้นุ่งห่ม จึงมีแต่จีวรเก่าๆ ปุๆ ปะๆ พระพุทธเจ้ายกมือไหว้ สาธุ แล้วก็บอกว่า ภิกษุทั้งหลาย..เธออย่ายกโทษภิกษุนี้เลย ให้อภัยเธอเถิด เธอได้กระทำบุพจริยาแบบที่เราได้กระทำมา เธอได้ดำเนินตามปฏิปทาเช่นเดียวกับเราเมื่อเราเป็นสัตว์ ท่านก็เล่าว่า....

เมื่อเป็นมนุษย์เมื่อเราเป็นสุวรรณสาม แม่และพ่อของเราตาบอดเราได้เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ของเราหาบพ่อหาบแม่ เรื่องนี้น่าคิดมากว่า แต่ก่อนนั้น พ่อแม่ท่านตาดี มีอายุได้ ๑๒-๑๓ ปี พ่อแม่ก็ตาบอด ไปหาอาหารหัวเผือกหัวมันในป่า ให้ลูกที่กำลังเติบโตอายุ ๑๒-๑๓ ปี เล่นอยู่กับสัตว์ในป่า คือสุวรรณสามนี่มีสัตว์พวกเสือช้างทุกอย่างเป็นเพื่อนเล่นอยู่

พ่อกับแม่เป็นฤาษีหาอาหารหัวเผือกหัวมันผลไม้ บังเอิญฝนตก ผู้ที่เป็นพ่อก็ชวนดาบสตปาษิณี คือดาบสผู้หญิง ฤาษีผู้หญิง บอกว่า เราไปเถอะ ไปอาศัยร่มเงาแห่งต้นไทร อยู่คนละฟากต้นไทร คืออยู่ใกล้กันไม่ได้ พอเข้าไปอยู่ตรงนั้นมันเป็นโพรง เป็นโพรงที่อยู่ของงูเห่า พอฝนตกน้ำไหล ชำระร่างกายที่มีเหงื่อไคล พอน้ำไหลไปหางูเห่าก็มีรสชาติเค็มๆ เข้าใจว่าอาหาร พอฝนเบาหน่อยก็เลื้อยออกมา พอเลื้อยออกมาแผ่พังพานทั้งสองนี้ก็ตกใจ บอกว่างูกระดุกกระดิกขึ้นมามันก็เป่าทีเดียวตาบอด เมื่อตาบอดแล้วก็ไม่รู้จะไปทางไหน ร้องเรียกหาลูกอยู่ ลูกพอเห็นพ่อแม่ไม่มาผิดปกติก็มาตามหา มากับฝูงสัตว์ มาถึงก็เรียกร้องหาพ่อหาแม่ในป่าดังก้องหุบเขาเพิงพุง พ่อแม่ได้ยินลูกมาแล้วก็บอกว่า ลูกเอ๋ยมานี่อย่ามาใกล้พ่อใกล้แม่นะลูก อันตราย งูเห่าอยู่ที่นี่มันเป่าตาพ่อแม่มืดบอดหมดแล้วลูกอย่าได้มาบอดกับพ่อกับแม่เลย อย่าเข้ามานะลูกให้บอดแต่พ่อแต่แม่เถิด ความห่วงใยของพ่อของแม่แม้จะถูกพิษร้ายของอสรพิษ ตาบอดอยู่แล้วก็ยังมีจิตมีใจห่วงลูก อย่าเข้ามานะลูก ตาของพ่อของแม่บอดแล้ว เอาไม้ยาวๆ ยื่นมาให้พ่อแม่จับแล้วจูงออกไป มันอาจจะอยู่ตรงนี้ มันจะเป่าจะกัดลูกอีก

ถึงตาบอด เจ็บปวดมาก อยากบอกลูก
ด้วยพันผูก ห่วงใยมาก เจ้ารู้ไหม
เจ็บปวดกาย จนถึงตาย ไม่เป็นไร
แต่ขอให้ ลูกแม่นั้น รอดปลอดภัย

ลูกนี่ก็ไม่กลัวเพราะเป็นเพื่อนกับสัตว์ สุวรรณสามนี้มีเมตตากล้ามากสัตว์เป็นฝูงเป็นเพื่อน ก็เข้าไปจูงพ่อจูงแม่ ไปเห็นพ่อแม่ตาบอดร้องไห้ ร้องไห้ไปพักหนึ่งหัวเราะ หัวเราะขึ้นมา ก๊ากๆ ขึ้น พ่อกับแม่ก็เลยว่า อะไร ลูกอัปรีย์ เมื่อพ่อแม่เจ็บปวดรวดร้าวขนาดนี้ร้องไห้แล้วยังต้องมาหัวเราะทำไม ไม่รู้จักบาปกรรมหรือ ลูกบอกว่า พ่อแม่สุดที่รักของลูก ลูกร้องไห้เสียใจที่พ่อแม่ต้องตามืดตาบอด กรรมเวรอะไรแต่บัดนี้ลูกดีใจหัวเราะตลอดเวลาอยู่ที่นี่มีแต่พ่อแม่เลี้ยงดู มีแต่พ่อแม่ไปหาหัวเผือกหัวมันผลหมากผลไม้ บัดนี้เป็นโอกาสที่ลูกจะได้เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ตาบอดทั้งสอง เป็นโอกาสที่ลูกจะได้กระทำคุณงามความดีลูกจึงดีใจจึงหัวเราะ สองคนนี้ก็คิดว่าลูกของเรานี้ไม่เลวเลย ความดีใจปลื้มปีตินั้นสามารถระงับพิษอันปวดร้าวของงูเห่าไปพักหนึ่ง บอกว่าไม่เสียแรงนะที่เราเลี้ยงสามะลูกของเรามา จากนั้นมาสุวรรณสามนี่ก็ไปหาหัวเผือกหัวมันมาให้พ่อให้แม่กิน เอาเชือกผูกเอาเครือเขาเถาวัลย์ผูกเป็นสายไปทำที่ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ให้แม่ให้พ่อนี่รูดไปตามนี้ ส่วนน้ำนั้นเอามาอาบให้เอามาให้กิน ทำอย่างนั้นตลอดมา วันหนึ่งถึงคราวเคราะห์ร้ายพระเจ้าแผ่นดินชื่อว่า พระเจ้ากปิลยักขราชซึ่งชอบกีฬาล่าเนื้อในป่า ก็ไปเที่ยวล่าเนื้อในป่าบอกบริวารว่าอย่ามาใกล้เรานะ รออยู่ข้างนอก เราจะไปคนเดียว ในป่าริมฝั่งแม่น้ำมิกกสัมมตานี้ สัตว์ชุมมาก เราต้องการจะไปยิงเฉพาะเราให้มันสนุกมือสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ไปที่ริมฝั่งแม่น้ำมิกกสัมมตา พอดีสุวรรณสามนี้ไปตักน้ำ เอากระออมตั้งหัวไปตักน้ำจะเอามาให้พ่อให้แม่อาบกิน ไปไม่ไปเปล่า สัตว์ทั้งหลายพวกกวางพวกเก้งพวกอะไรแห่เป็นฝูงเป็นหมู่คนที่มีเมตตาสัตว์ทั้งหลายเขาก็รู้ อย่างอาตมาอยู่ข้างบนไล่นกยูงนกอะไรหนีทุกวัน ทำท่าไล่เฉยๆ ไม่ได้โกรธมัน มันก็ดูรู้อีก *"มันว่าเผิ้นบ่ห้ายดอก เผิ้นเฮ็ดก็ตีซื่อๆ ไล่หนีอยู่กะขึ้นมาอีกคือเก่า"*

เต็มทั้งนกกาเหว่า นกสาลิกา นกยูงไปคอยกินจนมืด ถ้าอาตมาไม่ลงมามันก็ไม่หนีไปง่ายๆ พอพาท่านทั้งหลายนั่งสมาธิก็ขึ้นไปให้อาหารนกอยู่ข้างบน มันไปคอยกินอยู่ตรงโน้น สุวรรณสามนี้มีแต่สัตว์เป็นเพื่อน พระเจ้ากปิลยักขราช มองดูแอบซุ่มอยู่ในป่า เอ...นี่คนหรือใคร หรือว่ากินนร หรือว่าคนธรรพ์ หรือว่าเทวดา ดูผิวพรรณผุดผ่องงดงามเหมือนทองคำ ไฉนสัตว์จึงวิ่งตามเป็นฝูงถ้าเป็นคน เราจะลองธนูของเรายิงคนๆ นี้แหละจะเป็นสัตว์ เป็นมนุษย์ หรือเป็นเทวดาลองดูก็ได้ แอบยิงข้างหลัง ลูกศรกำซาบยาพิษยิงเข้าไปข้างหลังทะลุตรงหน้าอก สุวรรณสามนี้มีเมตตาปราณีมาก ล้มลงไปกระอักลากเลือดออกมาตั้งสติได้เอามือกุมลูกศรข้างหน้าข้างหลัง แล้วก็พูดขึ้นมาว่า *"เนื้อเราก็กินไม่ได้ หนังเราก็ไม่มีประโยชน์ กระดูกเราก็ทำอะไรไม่ได้ ผู้ใดหนอยิงเรา ถ้าท่านเห็นว่าร่างกายสรีระของเรามีประโยชน์จะกินได้จะทำประโยชน์ใด ไฉนท่านจึงไม่มาเอา มาเถิดท่านจะหลบซ่อนอยู่ทำไม"* กบิลยักขราชได้ยินวาจาอ่อนหวานเช่นนั้นก็ยิ่งแปลกพระทัย ทรงคิดว่า *"หนุ่มน้อยนี้เป็นใครหนอ ถูกเรายิงล้มลงแล้ว ยังไม่โกรธเคือง กลับใช้ถ้อยคำอันอ่อนหวาน แทนที่จะด่าว่า ด้วยความ โกรธแค้น เราจะต้องแสดงตัวให้เขาเห็น"* คิดดังนั้นแล้ว พระเจ้ากปิลยักขราชโผล่ออกมาเพราะได้ยินคำพูดก็เข้าใจว่านี่เป็นคน พอมาเห็นแล้วสุวรรณสามก็เลยบอกว่า..ท่านจงเอาเถิดสรีระของเรา ถ้าหากจะกินได้แต่ว่าข้าพเจ้าขอฝากมารดาบิดาของ ข้าพเจ้าผู้ตามืด อยู่ที่ภูเขาโน้นไกลจากที่นี่ชั่วเสียงคนกู่ ท่านจงเดินไปตามนี้ไปบอกข่าวให้แก่บิดามารดาของข้าพเจ้าผู้ตามืดด้วย ข้าพเจ้าไม่เจ็บปวดรวดร้าวหรอก ลูกศรที่ท่านเสียบลงในอกนี้ แต่ข้าพเจ้าเจ็บปวดรวดร้าวในจิตใจมากกว่าเป็นทุกข์ที่เป็นห่วงบิดามารดาผู้ตาบอด

เป็นทุกข์มาก เพราะความรัก ห่วงใยแม่
ท่านก็แก่ ตาก็บอด น่าสงสาร
ลูกดูแล ท่านรอคอย อยู่ทุกวัน
พ่อแม่นั้น คงทุกข์มาก หากเราตาย.

ท่านเป็นใคร.? พระเจ้าแผ่นดินองค์นี้ก็เลยเล่าให้ฟัง ข้าพเจ้าเป็นพระเจ้าแผ่นดินในแว่นแคว้นมีชื่อว่า กปิลยักขราช สุวรรณสามก็เอามือพนมพูดว่า ข้าแต่มหาราชผู้มีพระคุณอันประเสริฐ ข้าพระองค์ไม่มีกรรมไม่มีเวรไม่มีภัย ไม่ผูกใจเจ็บต่อท่าน "ขอพระองค์ท่านจงช่วยนำข่าวสารนี้ไปบอกแก่พ่อแก่แม่ของข้าพเจ้าด้วยเถิด" สลดใจ พระเจ้ากปิลยักขราช น้ำตาไหลร้องไห้โฮสลัดศรในมือทิ้งประคองถอดลูกศรออก ระร่ำระลักว่า ข้าพเจ้าจะยอมเป็นทาส ข้าพเจ้าจะเลี้ยงดูบิดามารดาของท่าน ข้าพเจ้าชำนาญในการยิงธนูจะหาสัตว์ตัวอ้วนๆ พลีๆ มาเลี้ยงดูตอบบุญแทนคุณ สามะบอกว่า.. บิดาของข้าพเจ้าไม่บริโภคเนื้อสัตว์หรอก ท่านบริโภคง่ายๆ ผลไม้เหล่านี้ ข้าพเจ้าขอฝากเป็นครั้งสุดท้าย ว่าแล้วก็กระอักเลือดลากเลือดออกมาตกในแล้วก็ตาย พอตายปั๊บจิตใจก็เปลี่ยน พระเจ้ากปิลยักขราชนี่ก็จิตใจเปลี่ยน มองซ้ายแลขวา เรื่องอะไรเราจะต้องไปรับเลี้ยงคนแก่คนเฒ่าดาบสฤๅษีตาบอดในป่า เรากระทำกรรมนี้ไม่มีผู้ใดเห็น ใครก็ไม่เห็นในนี้มีแต่ป่าใครจะมาเอาโทษโจษขานกับเรา คิดอย่างนี้แล้วก็หัวเราะขึ้นมา ผีป่าซาตานตนใดหนอมาสิงจิตใจเราให้เราคิดอยากจะยิงคนๆ นี้ เมื่อเรายิงไปแล้วเราก็เอาชีวิตนี้คืนมาไม่ได้ แต่เราจะรับเลี้ยงไม่ได้เพราะว่าไม่มีใครเห็นไม่มีใครมาถือโทษ

ด้วยจิตชั่ว ก็คิดไป ไม่เป็นโทษ
อยู่สันโดษ ใครจะรู้ ใครจะเห็น
แต่ที่จริง ตัวเรารู้ ตัวเราเป็น
ใครไม่เห็น ก็เป็นโทษ โปรดเข้าใจ

ขณะที่คิดอย่างนี้หัวเราะขึ้นมา ก็ได้ยินเสียงแว่วในอากาศ เป็นเสียงแว่วคนผู้หญิงพูดในอากาศ *"ท่านอย่าคิดว่าไม่มีใครรู้ใครเห็นกรรมชั่วของท่าน ในโลกนี้ไม่มีที่ลับสำหรับการทำชั่ว มีผู้รู้มีผู้เห็นมหาราช ท่านอย่าได้คิดอย่างนั้นเลย ท่านจะต้องรับกรรมอันนี้ ท่านจะปฏิเสธว่าไม่มีผู้ใดเห็น แม้ท่านจะยิ่งใหญ่แค่ไหนเพียงไร ท่านจะเอาความยิ่งใหญ่ของท่านมากระทำชั่วแต่บาปกรรมนั้นก็จะตามท่าน พวกเทพทั้งหลายมองดูท่านด้วยสายตาที่เหยียดหยามอย่างยิ่ง"* สลดใจอีกได้ยินแต่เสียง ว่านี่เป็นใครพูด เสียงนั้นก็คือเสียงของแม่ แม่ในชาติก่อนของสุวรรณสาม พวกเราที่อยู่นี้ไม่ใช่มีแม่แต่เพียงชาตินี้นะ แม่ชาติก่อนๆ ก็มี บางทีลูกดีๆ นี่แม่ชาติก่อนๆ หวังพึ่งบุญ ท่านมาบวชอยู่อย่างนี้ ไม่ใช่แต่เพียงตอบบุญแทนคุณแม่ในชาตินี้ ถ้าเราปฏิบัติธรรมดีๆ อุทิศส่วนกุศลไป บางทีท่านจะฝันแปลกๆ กลางคืนถ้าท่านนอนด้วยสมาธิ นอนปั๊บนอนก็ดูลมหายใจเข้าหายใจออก ให้จิตสงบ หลับไปพร้อมกับความสงบไม่มีอารมณ์ใดๆ มาค้างคาใจ ไม่มีความห่วงหน้ากังวลหลัง หลับกับความสงบในปัจจุบัน ท่านอาจจะฝันแปลกประหลาด ฝันด้วยจิตอันสงบ ขันธ์ในอดีตของท่านจะโผล่ขึ้น ท่านอาจจะฝันเห็นพ่อเห็นแม่ เห็นบ้านเห็นเรือน เห็นพี่เห็นน้อง เห็นผัวเห็นเมียซึ่งไม่ใช่ในโลกนี้ไม่ใช่เดี๋ยวนี้ แต่เป็นพ่อของเราแท้ๆ เป็นแม่ของเราแท้ๆ นั่นเป็นพ่อแม่ในชาติก่อนๆ บ้านเมืองในชาติก่อนๆ ไม่มีสังกะสีมุงบ้านเพราะเมื่อเป็นพันๆ ปี หรือหลายพันปีมาแล้ว

ยังไม่เคยมีโรงงานสังกะสี ไม่มีทางรถถนนลาดยาง ท่านอาจจะเห็นแต่เกวียน ท่านอาจจะเห็นแต่ช้างแต่ม้า อาตมาคิดว่าอยู่ตรงนี้อาจจะมีคนฝันแบบนั้นอยู่ดอก อยู่ในบ้านท่านอาจจะฝันแปลกๆ ไปสถานที่ที่ไม่เคยไป ไปรู้จักคนที่ไม่เคยรู้จักในโลกนี้ แต่เหมือนรู้จักกันมาตั้งนาน บางทีท่านอาจจะฝันว่าท่านเป็นผู้ชายถ้าท่านเป็นผู้หญิง ท่านมีเมียท่านมีลูก บางทีท่านที่เป็นผู้ชายท่านอาจจะฝันว่า ท่านมีลูกท่านมีผัว ตื่นขึ้นมาก็ฝันตลก เอ...ทำไมเราไปเป็นเมียคนโน้นคนนี้ นั่นเราไม่ได้เกิดมาเป็นผู้ชายตลอด ไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิงตลอด เราเคยเกิดเป็นหญิงบ้างเป็นชายบ้าง ปนเปกันไปนอกจากพระพุทธเจ้าพระโพธิสัตว์เท่านั้นที่จะไม่ยอมเกิดเป็นหญิง ขอให้เข้าใจไว้อย่างนี้

ชีวิตนี้ เวียนว่าย หลายร้อยชาติ
มิฉลาด มิเลิศเลอ เผลอลุ่มหลง
ทั้งดีชั่ว จากเริ่มต้น แล้วจบลง
ถ้าหากหลง คงตายเกิด อีกต่อไป

เพราะเหตุนั้นพระนางสุนทรีเทพธิดาที่เป็นแม่ตั้งแต่ในชาติก่อนแม่นี้ คอยดูลูกที่เลี้ยงดูมารดาบิดาในชาตินี้ก็ โอ...มีความชื่นใจถึงคุณธรรมอันนั้น พอลูกในชาติก่อนๆ นี้มาถูกยิง แม่นี้ก็คอยจ้องดูอยู่จะช่วยอย่างไร พอพระเจ้ากปิลยักษราช เปลี่ยนใจนางก็รู้ใจ ก็เลยพูดลอยมาในอากาศอย่างนี้ ในสมัยพระพุทธเจ้านี้สามเณรคนหนึ่ง สังกิจจะสามเณร สุมณะสามเณร เทศน์เก่งมากเลยเป็นสามเณร จนเทวดาสรรเสริญพระพุทธเจ้ายกย่องต่อหน้าเทวดาทั้งหลายสรรเสริญ แม่นี้ดีใจไม่มีอะไรเหมือนลูกเราตัวน้อยๆ หัวไม่พ้นโพรงหญ้า บวชเมื่ออายุเจ็ดปีแสดงธรรมบันลือสีหนาท

พระพุทธเจ้าก็สรรเสริญเทวดาก็ยกย่อง แม่มีความสุขมาก แต่วันหนึ่งลูกจะสึก ยังไม่ได้เป็นโสดาบัน จะเก่งกาจแค่ไหนก็ตาม มีความรู้แค่ไหนก็ตาม จิตมันยังไม่พ้นจากกามาวาจรอย่างหยาบช้าก็อยากสึก พอโตเป็นหนุ่มจะสึก มาหาแม่เล็บก็ไม่ตัด ผมก็ไม่แถยาวผิดปกติ แม่ถามว่าแต่ก่อนนั้นลูกไม่เคยมาคนเดียว ลูกจะต้องมากับครูบาอาจารย์วันนี้ทำไมทิ้งข้อวัตรปฏิบัติ แหกคอกแหกโลงมาคนเดียวได้อย่างไร ลูกไม่ปฏิบัติดีเป็นสามเณรเป็นสมณะที่ดีแล้ว ผมก็ไม่ตัดผมก็ไม่แถเล็บก็ไม่ตัด เอาไว้ยาวๆ ทำไม ลูกบอกว่า แม่ พรหมจรรย์ขูดเก่านัก พรหมจรรย์นี้ไม่ทำให้ลูกมีความสุข ลูกจะสึกละ จึงไม่โกนผมไม่ตัดเล็บ ไม่ลาครูบาอาจารย์ มาขอลาแม่สึก แม่ร้องไห้โฮเลยเหมือนลูกตาย แต่ก่อนหลงดีอกดีใจบัดนี้ลูกจะสึก ในขณะที่แม่ร้องห่มร้องไห้นั้นแม่แต่ชาติก่อนนั้นก็เหมือนกัน เป็นนางยักษิณี เมื่อเทวดาสาธุการ เมื่อลูกตัวเองแสดงธรรมก็ถามเทวดาว่าสาธุการอะไร เทวดาบอกว่าสามเณรตัวน้อยๆ แสดงธรรมพระพุทธเจ้าสรรเสริญ เทวดาทั้งหลายก็สาธุการ นางยักษิณีบอกว่า นี่คือลูกของเราเมื่อชาติก่อน มาชาตินี้เป็นผู้บันลือสีหนาถต่อหน้าพระพุทธเจ้า เป็นที่สรรเสริญของเทวดาและมนุษย์ก็ดีใจ แม่ก่อนๆ ที่เป็นยักษิณีก็แอบดีใจ แต่วันนี้แม่ยักษิณีก็โกรธ โกรธว่าลูกจะสึก แม่ในชาตินี้ก็เสียใจ แม่ยักษิณีนี้ไม่เสียใจธรรมดา เข้าไปบีบคอเลย ในขณะที่ลูกกำลังว่าต่อล้อกันอยู่กับแม่ ลูกจะสึกแม่อ้อนวอนไว้ ลูกก็บอก สึกๆๆๆ และสึก ไม่อยู่ละ แม่ยักษิณีนี่เข้าไปสิงบีบคอ ชักกระตุกชักดิ้นชักงอตาเหลือกตาค้าง ปากเบี้ยวตายสลบแหงก แม่ในชาตินี้ร้องไห้ กลัวลูกจะตายแล้วก็พูดขึ้นมา *"ไหนเค้าบอกว่ายักษ์ก็ดีภูตผีก็ดี ไม่เบียดเบียนผู้มีศีลมีธรรม เราไม่เชื่ออีกแล้วลูกของเรานี้ยักษ์เข้าผีสิง"* พอพูดคำนี้ออกมาปั๊บนางยักษ์นี้โผล่ออกมาบอกท่านไม่เชื่อท่านก็จงเชื่อ ได้ยินแต่เสียง

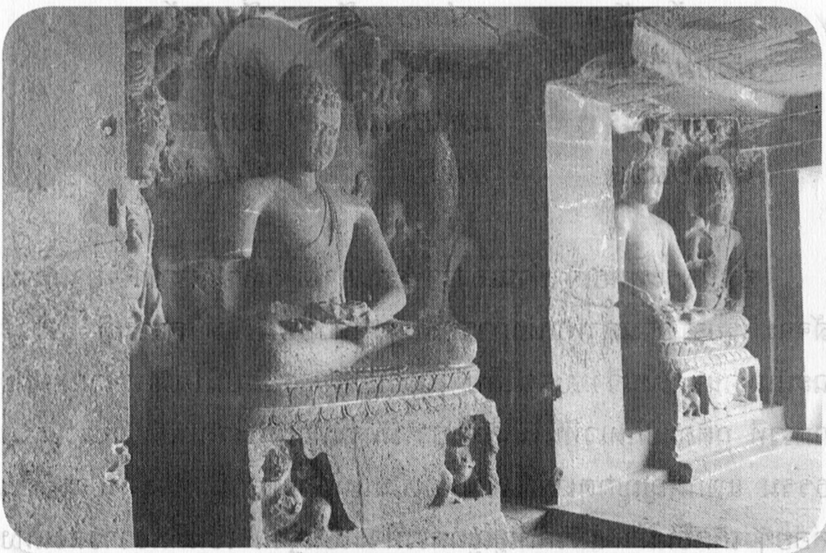
ลูกของท่านแต่ก่อนมีศีล แต่วันนี้ลูกของท่านไม่มีศีลมันจะสึก ยักษ์ก็เลยเข้าไปบีบคอ ลูกของท่านก็คือลูกของเรา สามเณรนี่ก็ฟื้นขึ้นมาผีออกแล้ว ยักษ์ออกแล้ว เมื่อเห็นแม่ร้องไห้อยู่ก็ถาม ธรรมดาเขาร้องห่มร้องไห้ถึงคนตาย แม่ร้องไห้ถึงใคร เหมือนกับใจจะขาดร้องไห้ถึงคนตาย แม่บอกว่า *“คนตายนั้นก็ไม่ได้นำความโศก มากเท่ากับคนเป็นๆ ที่ตายไปต่อหน้าทั้งๆ ที่เป็นอยู่ ลูกเป็นคนดีของแม่ เป็นคนดีของโลก บัดนี้ลูกจะสึกความดีของลูกตายไปแล้ว ลูกได้ตายจากเพศอันสูงสู่เพศอันต่ำมันยิ่งกว่าตายเอาไปเผา แม่จึงร้องไห้”* ลูกมากราบแม่ *“แต่นี้ไปลูกไม่สึกอีกแล้ว จะขอกลับไปประพฤติพรหมจรรย์ ขอให้แม่จงเย็นใจเถิดสบายใจ”* หยุดร้องไห้สาธุการ นางยักษิณีสาธุการ เทวดาสาธุการ อันนี้ก็เหมือนกัน สุวรรณสามนี้แม่แต่ชาติก่อนคอยดูแล พระเจ้ากปิลยักขราชก็เลยกลับใจ ตักเอาน้ำใส่กระออมเดินไปหาแม่หาพ่อตาบอดของสุวรรณสาม เดินไปนี่แม่กับพ่อได้ยินเสียงเดินก็จำได้ คนตาบอดนี่ฟังเสียงเอาหนา ดมกลิ่นเอา ได้ยินเสียงเดินจึ่งๆๆ ไปนี้ร้องออกมาถามว่าใคร ไม่ใช่ลูกของเรานั่นใคร เพราะในเขตที่อยู่นั้นไม่เคยมีคนมา ได้ยินเสียงเดินนี้ เสียงเดินแรงเดินหนัก เดินไม่อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ใช่ลูกของเรา ไม่ใช่เสียงของสามะของเรา สองผัวเมียนี่พูดกันนะตาบอดๆ นี่ว่า สามะของเราเดินไม่มีเสียงเดินนิ่มนวล กลัวแต่พ่อแม่จะกระทบกระเทือนแต่นี้ไม่ใช่ลูกเราแน่ๆ ผู้เป็นพ่อก็ถาม เลยว่านั่นใคร เดินมานั่นใครไม่ใช่ลูกของเราแน่ๆ พระเจ้ากปิลยักขราช นี่ไปถึงก็นั่งลงกราบฤาษีอย่างดี เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ฟัง ทั้งสองคนก็ร้องไห้บอกว่าท่านจงจูงเราไปเถิด ไปหาลูกของเรา พระเจ้ากปิลยักขราช นี่ก็จูงไปครั้งแรกบอกว่าจะเลี้ยงดูทุกอย่าง บอกอย่างไรก็จงจูงเราไปหาลูกเราอยากจะเห็นลูก ไปเอามือคลำ ตาบอดๆ เอามือคลำลูก ไปถึงอุ่นๆ อธิษฐานใจ นี่คือทางออกของบัณฑิต

ในพุทธศาสนาไม่อ้อนวอนเทวดานะ ตกทุกข์ได้ยากลำบากแค่ไหนนี่ใช้สัจจะกิริยา ไม่หวังพึ่งเหรียญหลวงพ่อนี้หลวงพ่อโน้นอีกแล้วนะ เครื่องรางของขลังสิ่งศักดิ์สิทธิ์อิทธิฤทธิ์เทวานุภาพใดๆ ไม่หวังพึ่ง แต่จะพึ่งความดี พึ่งการกระทำของตนเอง ฤาษีนี่ไปถึงก็เอามือไปคลำลูก *"โอ...สามะลูกแม่ สามะลูกพ่อ เนื้อตัวก็ยังอุ่น นอนทำไมหนอ นอนไม่รู้จักตื่นเลย ลูกจะนอนถึงไหน ลุกขึ้นมาเถิดลูกเอ๋ย"* คลำดูบาดแผลแล้วก็อธิษฐาน อธิษฐานใจ *"ลูกของแม่เลี้ยงดูแม่มาตลอด ถ้อยคำที่กระโชกโฮกฮากไม่เคยพูดจา มีแต่ถ้อยคำที่ดีงาม แม้แต่จะเดินจะเหินก็ย่องให้ความเคารพต่อพ่อต่อแม่ เธอไม่เคยทำบาปทำชั่ว บุญอันใดที่ข้าพเจ้าได้กระทำมาตั้งแต่เกิดจนบัดนี้ ด้วยสัจจะกิริยานี้ขอให้พิษร้ายแห่งลูกศรบาดแผลนี้จงหาย ขอให้สามะจงคืนมา"* แม่อธิษฐานสัจจะกิริยา พ่ออธิษฐานสัจจะกิริยา พระนางสุนทรีเทพธิดาก็อธิษฐานอยู่บนอากาศ พูดแว่วออกมา *"สามะลูกของแม่ แต่ชาติก่อนก็เป็นลูกที่ดีของแม่ มาชาตินี้ก็เป็นลูกที่ดีของพ่อของแม่เลี้ยงดูมาตลอดด้วยสัจจะกิริยาความจริงอันนี้ด้วยคุณงามความดีของลูก ด้วยคุณงามความดีของแม่ที่ทำมาขอให้ลูกได้ฟื้นคืนมาให้พิษบาดแผลนี้หายไป"* สามะลืมตาขึ้นได้ ฟื้น แผลหาย ยืนมองไปรอบๆ กราบลงไปในตักของแม่ของพ่อบอกว่าวันนี้ลูกตื่นขึ้นมาแล้วจากอาการหลับ พ่อแม่ดีใจ **มะหะกะตารมณ์ อัปปะมาณารัมมะณา ธัมมา อัปปะมาณารัมมะณา ธัมมา** อารมย์ที่ไม่มีประมาณซาบซ่านจนประสาทกลับ ตาบอดๆ กลับมองเห็นอีกครั้ง นี่เห็นฮุ่งบาดเด๊ะ คืนมาอีก ดีใจหลายจนเห็นฮุ่ง พ่อกับแม่ก็ดีใจขึ้นมา

ด้วยสัจจะ แห่งความดี ที่ตนสร้าง
น้อมทุกอย่าง ลงที่ใจ ให้เกิดผล
ด้วยพลัง แห่งความดี จงบันดล
เหตุเป็นผล บารมี นี้คุ้มครอง

อันนี้พระพุทธเจ้าท่านเล่าว่า อานุภาพคุณงามความดี อานุภาพสัจจะกิริยา อานุภาพแห่งการอธิษฐานด้วยพลังแห่งความดี เพราะฉะนั้นท่านจะเห็นว่า บารมีสิบ ในจำนวนบารมีสิบนี่ไม่มีคำว่ากตัญญูกตเวที กตัญญูกตเวทีนี้ไม่ใช่ตัวบารมีที่จะทำให้บรรลุโพธิญาณ บรรลุธรรม แต่กตัญญูกตเวทีนี้เป็นพ่อเป็นแม่ของบารมี ที่จะให้บารมีอื่นค่อยๆ เกิดขึ้นมา แล้วกตัญญูกตเวทีจะเป็นฐาน เป็นที่ตั้งวางลงแห่งทาน แห่งศีล แห่งเนกขัมมะ แห่งปัญญา แห่งขันติ แห่งสัจจะ แห่งอธิษฐาน แห่งเมตตา แห่งอุเบกขา บารมีสิบจะเริ่มตั้งลงในชีวิตจิตใจของผู้ใด บุคคลนั้นจะต้องเริ่มรู้จักกตัญญูกตเวทีเสียก่อน เพราะฉะนั้นพระอริยะเจ้าทั้งหลาย จึงกระทำมาเก็บเล็กผสมน้อย ดังพระพุทธเจ้าเราแม้จะเป็นสัตว์ทุกชนิดจนมาถึงเป็นคนจนมาถึงสมัยเป็นพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วตอบบุญแทนคุณ แสดงธรรมตอบแทนพระเจ้าสุทโธทนะ เป็นพระอรหันต์นะ หลังจากนั้นไปจำพรรษาบนสวรรค์โปรดพุทธมารดา

ถ้าหากเราไม่เชื่อ คิดว่ามันเป็นเรื่องเพ้อพบ อะไรขึ้นไปจำพรรษาบนสวรรค์ เดี๋ยวนี้คนเราเรียนมามากเชื่อยาก เข้าใจว่าเชื่ออย่างงมงาย ในขณะที่คนหนึ่งเชื่ออย่างงมงาย อีกพวกหนึ่งไม่เชื่ออย่างงมงาย มันก็เลยงมงายกันทั้งสอง อีกพวกหนึ่งเชื่ออย่างงมงายอีกพวกหนึ่งไม่เชื่ออย่างงมงาย ตะพึด อันใดๆ ก็บ่เชื่อจบมาแล้ว อันนี้มันก็เลยงมงายทั้งสองอัน เพราะฉะนั้นถ้าหากเราไม่เชื่ออย่างนั้นก็คิดต่อไป ในอินเดียตอนเหนือ ทางภูเขาหิมาลัย พระพุทธเจ้าอยู่ตรงนี้

ทางเมืองซิมรานั้นอากาศดี ในหน้าฝนนี่อากาศดี๊..ดี อาจจะเป็นได้ว่า พรรษาหนึ่งพระพุทธเจ้าคงระลึกถึงพุทธมารดามาก ที่ท่านสวรรคตไป ตั้งแต่เกิดมาได้เพียงเจ็ดวัน ทำอย่างไรอยากจะมีเวลาสักสามเดือน เพื่อระลึกถึงพระคุณนี้ให้มาก อาจจะหลบจากมหาชน ไปทางเหนือ ทางเชิงเขาหิมาลัยใกล้ๆ เชิงเขาทางเมืองซิมราที่อากาศดีๆ อาจจะนั่ง สมาธิบิณฑบาตมาฉันระลึกถึงพระคุณของพระมารดาให้มากๆ มันมี ความสุขนะ คิดถึงพ่อถึงแม่นี่มีความสุข ง่วงเหงาหาวนอนนี่ก็เหมือน กัน นั่งสมาธิง่วงนอน คิดถึงแม่ถึงพ่อขึ้นมานี่ขนลุกขนพองขึ้นมานี่มัน ไม่อยากนอน เอาแม่นี่มาเป็นอารมณ์กรรมฐานก็ได้ เขาร้องเพลง คิดถึงผู้บ่าวผู้สาวว่าคิดถึงเธออยู่ทุกลมหายใจ ทำไมไม่บอกว่า คิดถึง อีแม่อยู่ทุกลมหายใจ เบิ่งแน่ละ นั่งสมาธิอยู่สองชั่วโมงหายใจเข้าคึด ฮอดอีแม่เด้ หายใจออกคึดฮอดแม่ คึดเห็นหน้า คึดเห็นเผิ้นทุกข์ คึด เห็นเผิ้นยาก คั่นเผิ้นตายไปแล้วเผิ้นอยู่น่ำโตเฮา

ตัวเรานี้พ่อแม่ยังอยู่ เราจะเอาตัวเราชีวิตเราที่ได้มาจากพ่อจากแม่บูชาท่าน ท่านต้องให้เราทำอะไร พ่อแม่อยากให้บวชเราก็มาบวช มาเจริญสมาธิภาวนารักษาศีลยกให้พ่อให้แม่ไม่บรรลุธรรมอะไรก็ตาม ถ้าเอาแม่มาเป็นอารมณ์ มันสิขี้ค้านได้อยู่บ่เดี่ยวนี่ มานั่งสมาธิโอ๊ยจะแม่นมันบ่สงบ มันสิเป็นหยังหนอ บ่เป็นหลุ่นเป็นแกดเซ่าดอกเว่ย คั่นคึดจังซี่กะบ่เป็นหลุ่นเป็นแกดยังก็ยาหัวมัน นั่งบูซาแม่ นั่งบูซาพ่อ คึดฮอดแม่คึดฮอดพ่อเด๊ *"เผิ้นอยากให้เฮามาเฮ็ดจังซี่ตั๋ว"* นั่งไปนานๆ เข้ามันจะสงบ พอมันสงบแล้วมันจะยิ่งไปกว่านั้นมันจะเห็น มันจำได้อารมณ์ต่างๆ ที่เราเคยทำดี ที่เราเคยทำชั่ว ที่เราเคยทำบาป โดยเฉพาะเรื่องราวของพ่อของแม่นั้น หลวงปู่แก่ๆ อยู่ข้างบนนี่ เดี๋ยวนี้ท่านก็ยังคิดถึงแม่ท่าน คิดถึงพ่อท่าน อาตมาบางวันก็ไปคุยกับหลวงปู่ *"ปู่...ยามกลางคืนนี่คั่นมานั่งสมาธิ ไปดึกๆ คั่นมันอยากนอนสิให้เฮ็ดจังใด๋ คึดฮอดแม่ก็เซ่าลาวว่า คึดฮอดแม่คึดฮอดพ่อก็เซ่าอยากนอนลาวว่า พอใจสิคึดฮอดอยู่เรื่อย ฝันเห็นเผิ้นบ่ บ่คึดฮอด บางมื้อคึดเห็นหน้า คั่นคึดเห็นหน้าพ่อหน้าแม่นี่ บ่มีอยากนอน ไทเฮาก็คึดฮอดแหน่ตี้ขี้ค้านก็คึดฮอดเผิ้นฮั่น"* ตี ระฆังเม้งๆ ยามเมื่อเซ่า โอ...คึดฮอดอีแม่เด๊ไปนั่งสมาธิบูซาแม่กูก่อนนาเอาขี้ค้านแก่งทิ่มก่อนนา คั่นคึดฮอดแม่ล่ะมันคึดฮอดพ่อน่ำกั๋น พ่ออย่าน้อยใจหลายละ เป็นหยังคือสิคึดฮอดต๋ายแต่แม่แท่ บ๊ะคั่นบ่มีพ่อสิเกิดมาได้บ่น่อ พ่อกะมีบุญคุณคือกัน คือจั่งกับแม่

บูชาคุณ ขอเทอดทูน พระคุณแม่
สำนึกแท้ ด้วยพระธรรม นำกุศล
ทำความดี นี้เพื่อแม่ แลเพื่อตน
มุ่งมรรคผล เปิดประตู สู่นิพพาน

เพราะฉะนั้นทั้งพ่อทั้งแม่ก็อยู่ด้วยกัน วันนี้เราเจริญสมาธิภาวนา เราฟังธรรม เราแสดงธรรมเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา และวันนี้โลกเขาบ้านเมืองเขาสมมุติกันเป็นวันแม่ เมื่อวานอาตมาไปแสดงธรรมที่ยโสธร มีครูบาอาจารย์หลายคนมาคอยฟังธรรม ต่างก็ถือนมมาคนละโหล ครึ่งโหล มาถวายนม คงจะระลึกถึงน้ำนมแม่ เอานมมาเวนคืน ครูบาอาจารย์แต่ละคนก็บอกว่า มาขอทำบุญวันแม่ล่วงหน้าไว้พรุ่งนี้ เอาแต่นั้มแต่นมมา อาตมาก็นึกเอาเองว่า คงจะนึกถึงน้ำนมของแม่ที่ตนเองได้ดื่มได้กิน ก็เป็นการดีอยู่ดอกที่สมมุติกันว่าวันแม่ วันแม่ชนิดนี้เกิดมาจากเมืองฝรั่ง พวกฝรั่งไม่ค่อยอบอุ่นในครอบครัวโดยเฉพาะลูก ออกมาสิบคนไปคนละทางสิบทาง ความผูกพันระหว่างแม่พ่อลูกครอบครัว หรือพูดเป็นภาษาฝรั่งเขาใช้คำว่า Family Relation System คือระบบผูกพันของครอบครัวของเขานี้มีน้อยมากไม่เหมือนพวกเรา มันเจริญ เจริญทางวัตถุ ลูกเต้าก็ไม่ค่อยรู้จักความลำบากของพ่อของแม่ เมืองฝรั่งเขาจัดระบบนั้นมานาน พอพ่อแม่แก่เฒ่าลูกเต้าไปคนละทิศละทาง เขาก็จะเอาพ่อแม่ไปเข้านิคม นิคมคนแก่ นั่งรถไปบางทีลองแหงนคอตั้งบ่ามองดูแฟลตผู้เฒ่า ผู้เฒ่านั่งเหม่อห้องละคนๆๆ มองไปเห็นแต่ผู้เฒ่าเหมือนอยู่ในรู รูของผู้เฒ่าโผล่ออกมานั่งเหม่อ คิดถึงลูก ลูกเขาไม่มาใกล้หรอก เขาปล่อยลอยแพพ่อแม่ไปแล้ว พ่อแม่จำนวนมากที่อ้างว้าง Loneliness นี่ก็ร้องต่อรัฐบาล ให้รัฐบาลหยุดการหยุดงาน ห้างร้านบริษัทเพื่อลูกทั้งหลายที่บอกว่ายุ่งยากลำบากจะได้มาเยี่ยมพ่อเยี่ยมแม่ ให้เขาอบอุ่น รัฐบาลก็เลยประกาศเป็น Mother's day หรือ Father's day วันพ่อวันแม่หยุด ให้ลูกมาเยี่ยมมายาม ส่วนประเทศไทยเรานั้นมีวัฒนธรรมของพระพุทธศาสนา เราไม่ค่อยจะอ้างว้างว้าเหว่เกี่ยวกับลูก พ่อแม่กับลูกผูกพันกันทุกข์ยากลำบากก็จะได้เห็นคำพูดของพ่อของแม่

การดำรงชีวิตของพ่อของแม่ ลูกเต้าจะได้พบได้เห็นคำกล่อมเห่ให้ลูกน้อยนอนเปลล้วนแต่บรรยายถึงสภาพชีวิตที่พ่อแม่ได้เป็นอยู่เลี้ยงลูกมา ให้ลูกน้อยๆ ในเปลนอนฟัง ไม่ว่าจะเป็น...

วัดเอ๋ยวัดโบสถ์ ปลูกข้าวโพดสาลี หรือจะเป็นกาเหว่าเอ๋ย ไข่ไว้ให้แม่ กาฟักแม่กาหลงรัก นึกว่าลูกในอุทร คาบเอาข้าวมาเผื่อ คาบเอาเหยื่อมาป้อน ถนอมไว้ในรังนอน...

ทั้งหมดล้วนแต่เป็นคำกล่อมที่พ่อแม่บรรจงสรรค์สร้างมากล่อมลูก มาสอนลูก ให้ลูกน้อยๆ ที่ยังไม่มีความคิดได้จดจำ ต่อเมื่อลูกเหล่านั้นโตมาก็จะเอาคำกล่อมนั้นมาคิดต่อไป วัฒนธรรมอันนี้มีมานานยิ่งในภาคอีสาน ภาคอีสานนี้กล่อมลึกกว่านั้น กล่อมถึงการที่ลูกเกิดมาพ่อแม่อยู่ทุ่งอยู่ท่าอยู่ป่าอยู่เขาลำบาก ตลอดไปจนถึงว่าพ่อแม่ลำบากแค่ไหน ต่ำหูกทอผ้าเพื่อหวังให้ลูกให้พ่อให้พ่อของลูกได้นุ่งห่มผ่านฝีมือของแม่ทั้งนั้น เลี้ยงหมอนเลี้ยงไหมปลูกฝ้าย

"แม่เลี้ยงม่อน เข่าป่าสวนหม่อนเดิกออนซอนมันลุกมันตื่น ลูกน้อยไห้ งมไต้กระบอง เสียงท่มๆ ขี้เยียวใส่แม่"

คำกล่อมเหล่านี้ล้วนแต่สะท้อนถึงชีวิตจริงๆ ที่แม่ลำบากกับลูก ลูกเหล่านั้นได้ฟัง แม้จะไม่มีความรู้สึกนึกคิดอะไรตอนยังเด็ก แต่เมื่อโตมาถ้าเขายังจำอยู่ เขาจะได้แนวคิด หรือเขาไปได้ลูก เขาจะกล่อมลูกด้วยบทเพลงที่แม่เคยกล่อมเขา จะระลึกถึงบุญคุณของแม่ของพ่อ คำสุดท้ายของคำกล่อมว่า ถ้าเป็นผู้หญิงโตมาให้ไปไหว้แม่ไหว้พ่อ ถ้าเป็นผู้ชายให้ลูกไปบวชประพฤติธรรมให้ยิ่งยวดขึ้น

จะได้มาสั่งสอนพ่อแม่ จะได้ดึงพ่อดึงแม่ออกจากนรกขึ้นสู่สวรรค์....

"เจ้าเป็นหญิงให้เจ้าไปไหว้ คั่นเป็นซายให้เจ้าไปบวช ได้ยิ่งยวดในศีลในธรรม ได้จำนำคุณพ่อคุณแม่ พอได้แก่ดึงขึ้นสวรรค์"

คำกล่อมเหล่านี้ไม่เดือดร้อนถึงรัฐบาลให้มาหยุดงานวันแม่วันเม่ออะไรมาเห่อเล่นๆ เหมือนเล่นละครอย่างนี้ดอก เขาจะมีวันแม่อยู่ตลอดวันพ่ออยู่ตลอด ต่อมาถึงวันพระ วันพระนี้จะเป็นวันแม่วันพ่อ เดือนหนึ่งก็เลยมีวันแม่วันพ่ออยู่ประมาณ ๔ วัน ไม่ใช่ปีละครั้ง เปิดพระไตรปิฎกติกกนิบาตอังคุตระนิกายราชวรรค เล่มที่ ๒๐ จตุโลกสูตร ว่าด้วยจตุโลกบาล ข้อที่ ๔๗๕ พระพุทธเล่าเรื่องให้รู้จักวันแม่ให้รู้จักวันพ่อ ก็จะเห็น **อัฏฐะมิโย ภิกขะเว เทวานังจะตุนนัง มะหาราชานัง อะมัจจา ปาริฉัจชา อิมังโลกัง วิจะรันตัง** ภิกษุทั้งหลายเรื่องเคยมีมาแล้ว เรื่องเคยมีๆ วันแปดค่ำ ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ท้าวจตุโลกบาลใช้บริวารอำมาตย์ ใช้โอรสตลอดทั้งตนเอง **อิมัง โลกัง วิจะรันตัง** เที่ยวตรวจดูโลก ว่าคนในโลกนั้นในวันเช่นนี้รู้จักแม่ไหม เอาแม่ขึ้นก่อน **เมตเตยยา เปตเตยยา สามัญญา พรหมมัญญา กุเลเชษฐาปะจายิโน** ในวันเช่นนี้มนุษย์ทั้งหลาย รู้จักเอื้อเฟื้ออนุเคราะห์เกื้อกูลแก่มารดาหรือไม่ รู้สึกอนุเคราะห์เกื้อกูล แก่บิดาหรือไม่ แก่สมณะพราหมณ์หรือไม่ เคารพผู้หลักผู้ใหญ่ดีอยู่หรือไม่ ทั้งหมดนี้ถ้าไม่คิดให้ละเอียดไม่ฟังให้ดี มันจะไม่เข้าใจ

ถึงวันพระ เทวดา มาตรวจโลก
อย่าหลงโลภ ลืมธรรม ลืมพ่อแม่
ทั้งดุด่า ดูหมิ่น ไม่เหลียวแล
บาปกรรมแท้ ลูกหลานเอ๋ย อย่ากระทำ

คำกล่าวทั้งหมดนั้นจะปรารภแม่ก่อน ไม่เหมือนภาษาไทย ภาษาไทยจะว่าพ่อแม่ แต่ภาษาบาลีจะว่าแม่พ่อ มาตาปิตา ไม่ใช่ปิตามาตา ทำไมถึงต้องเอาแม่ขึ้นก่อนพ่อ มองไปใกล้ๆ เรานี่ก็ได้ ดูไปตั้งแต่สัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานไม่มีพ่อ มีแต่แม่ แม่ของสัตว์เดรัจฉานจะเลี้ยงลูกอย่างผูกพัน ส่วนพ่อของสัตว์เดรัจฉานมันไม่สนใจมารับเลี้ยงกับแม่มัน พวกนกพวกกาอาตมาสังเกต นกยูงที่เป็นฝูงๆ ในป่านี่ เวลาไข่ก็มีแต่ตัวแม่ไข่ลำบาก เวลาฟักเวลากกก็มีแต่แม่ ตัวพ่อไม่ได้สนใจ ในหลักธรรมแห่งพระบาลีจึงเอาแม่เป็นใหญ่กว่า จึงบอกว่ามาตาปิตา พอคลอดลูกเลี้ยงลูกออกมา ลูกออกมาแล้วแม่จะเลี้ยง พ่อไม่สนใจมาเลี้ยงด้วย เอาง่ายๆ ตัวสุนัข ลูกสี่ตัวห้าตัว ทึ้งนมปากก็ดูดตีนก็ยันแม่ แม่ผอมกะหร่องเลย แอ่นอกแอ่นถันให้ลูกดูดนม ตาก็มองหน้าแลหลังระวังภัยให้ลูก เลี้ยงลูกจนเหลือแต่กระดูก พ่อมันไม่เคยสนใจ นี่ธรรมชาติแท้ๆ มันจะเริ่มมาเมื่อตั้งแต่เป็นสัตว์เดรัจฉานไม่มีคำว่าพ่อดอก แม่นั้นผูกพันมา แล้วแม่ก็ยังรู้จักเป็นครูบาอาจารย์ของลูก เลี้ยงกายลูกจนปลอดภัยแต่แม่สัตว์ไม่รู้จักเลี้ยงใจให้ลูกฉลาด คนเราก็เหมือนกัน ถ้าแม่ทั้งหลายเพียงแต่เลี้ยงลูกให้เติบโตทางกาย ไม่รู้จักสอนใจลูกให้เป็นลูกดี พระพุทธเจ้าท่านบอกว่าเป็นแม่ที่เลวทราม เดี๋ยวนี้วันแม่ขึ้นมา แม่ทั้งหลายอยากแต่จะให้ลูกดี แต่ดูแม่ทั้งหลายเถิด จะเป็นสาวอยู่เรื่อยเฒ่าเกือบตายแล้ว แต่งเนื้อแต่งตัวพริ้งอวดชาวบ้านให้ลูกหลานเอาอย่างก็มี มันก็เลยไม่ได้เป็นแม่ของลูก ไม่ได้เป็นแม่ของโลก ที่จะเป็นแบบอย่างพอ แล้วก็เรียกร้องหาความดีจากลูก ลูกก็ดีได้ยาก สัตว์เดรัจฉานมันก็ทำเป็นด้วยการเลี้ยงลูกทางร่างกาย นกยูงมันออกลูกมา พอมันขึ้นต้นไม้ยังไม่ได้ ก็นอนกกกอดลูกไม่ให้เหลือบยุงรินไร ยุงในป่าเยอะๆ กินแม่แต่กินลูกไม่ได้ เอาปีกห่อหุ้มตุ้มคลุมเอาไว้ พอลูกเดินตามหลังไปได้สามวันสี่วัน

แม่จิกอาหารจิกแมลงเล็กๆ จิกได้ก็เอาให้ลูก ลูกก็จิกกินในปากของแม่ นั่นเลี้ยงกายของลูกแล้วก็สอนวิธีหากินให้ลูกด้วย พอลูกจะบินขึ้นต้นไม้เตี้ยๆ ได้บ้าง แม่ก็หัดขึ้นต้นไม้ ขึ้นต้นเตี้ยๆ ต้นที่มันเนินๆ ลูกก็ค่อยๆ บินตาม ขึ้นไปทีละขั้นละก้าว ถ้าลูกขึ้นไม่ได้แม่ก็ลดลงมานอนอยู่ต่ำๆ ในกิ่งไม้ ก็นอนตุ้ม ปีกข้างหนึ่งลูกตัวหนึ่ง ปีกข้างหนึ่งลูกตัวหนึ่ง ใต้อกอีกตัวหนึ่ง พอปีกกล้าขาแข็งก็หัดขึ้นสูงไปเรื่อย อาหารอันไหนควรกินไม่ควรกินมันดูที่แม่ แม่นี่บอก จิกอันนี้ได้ก็ให้ลูกกิน อันไหนไม่สมควรให้ลูกกินก็ไม่ให้กิน นั่นมันสอน แม่สัตว์เลี้ยงลูกทางกายจนเจริญเติบโต สอนวิธีทำมาหากินให้ ปลอดภัยแล้วก็ปล่อยไป ส่วนแม่คนไม่ใช่อย่างนั้นเลี้ยงลูกให้เจริญเติบโตทางกาย เลี้ยงจิตใจของลูกให้รู้จักมีศีลมีธรรม โดยการที่แม่นั้นทำเป็นตัวอย่าง

เลี้ยงทางกาย ยังไม่พอ หนอเลี้ยงลูก
ต้องหมั่นปลูก ศีลธรรม ใส่ใจด้วย
เป็นแม่พระ แม่ธรรม เอื้ออำนวย
ลูกร่ำรวย รู้คุณค่า กตัญญู

พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า **“เมธาวินี สีละวะตี สัสสุเทวา ปะฏิปะทา ยัสสาเตชะยะโต โปโส สูโร โหติ ทิสัมปะติ ตาทิสา สุภะริตา ปุตโต รัชชัมปิ อะนุสาสะติ”** สตรีใดมีศีล สตรีใดมีปัญญา สตรีใดมีจาคะ คือปลดปล่อยความหยิ่งผยองพองขนของตนเอง กระทำกับแม่ผัวเหมือนเทวดาจะรู้จักแม่ที่ดีดูที่ลูกสะใภ้กับแม่ย่า แม่ย่านั้นจะเป็นเครื่องวัดแม่ของลูกว่าจะดีหรือไม่ แม่ย่าจะดีหรือไม่ดีก็ตาม แต่หญิงใดข่มใจตนเองอ่อนน้อมปฏิบัติบิดามารดาแม่ผัวเหมือนเทวดา **สัสสุเทวา ปะฏิปะทา** ... **สัสสุ** นั้นแปลว่า ย่า แปลว่า ปู่

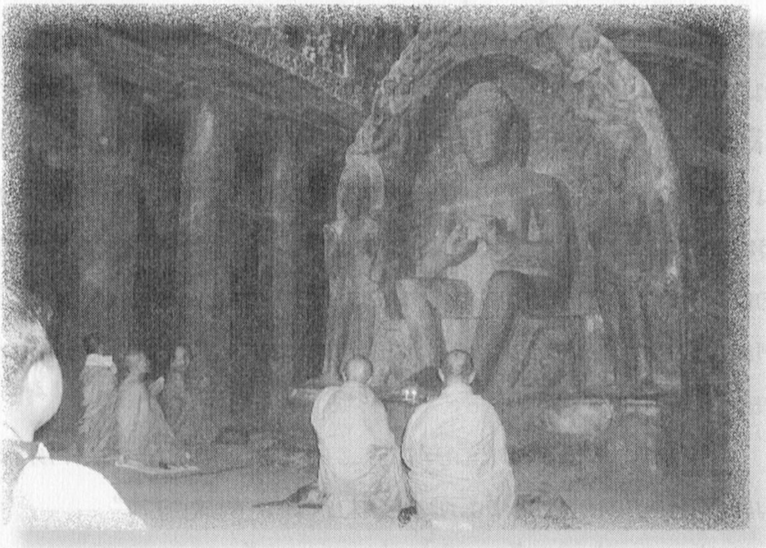
แปลว่า แม่ผัวพ่อผัวนะ **สัสสุ เทวา ปะฏิปะตา**

แม่ย่าจะบ่นจะว่าจะไม่ดีไม่งาม แต่สะใภ้คนนั้นอ่อนน้อมถ่อมตนข่มใจ **จาโค** สละ **จาคะ** สละความเห็นแก่ตัวความหยิ่งผยอง กระทำกับแม่ผัวเหมือนเทวดา จงรักภักดีต่อสามีเหมือนเทพเจ้า **ตาทิสาสุภะริตา ปุตโต** สุแปลว่า ดี ภะริยา แปลว่าเมียที่ดี **ตาทิสาสุภะริตา ปุตโต** ลูกที่เกิดจากเมียจากแม่ที่ดีเช่นนั้น **สูโร โหติ ฐิสัมปะติ รัชชัมปิ อะนุสาสะติ** ให้เจริญเติบโตมาเป็นผู้แกล้วกล้า เป็นผู้เป็นใหญ่แห่งทิศแม้แต่ราชสมบัติก็สามารถคุ้มครองได้ ฟังแล้วก็คิดว่า ลูกจะดีนี้อาศัยมาจากพันธุ์แม่ที่ดี ทีนี้การตอบบุญแทนคุณมันก็สนองกัน ถ้าพ่อแม่เลี้ยงลูกได้แต่เพียงกายให้กินข้าวกินปลาเจริญเติบโตมา ลูกก็พอจะเลี้ยงพ่อแม่ได้เพียงกาย แต่ลูกก็ไม่สามารถเลี้ยงใจพ่อแม่ได้ คำพูดของลูกคำเดียวกระโชกโฮกฮากขึ้นแม่อาจน้ำตาร่วงน้ำตาไหลพ่ออาจจะตกนรกในบัดดล คำพูดนั้นเป็นอาหาร เป็นยาสำหรับพ่อแม่ ถ้าลูกพูดจาดีๆ ไพเราะอ่อนหวานกับแม่กับพ่อ เชื่อฟังประพฤติปฏิบัติตามพ่อแม่นั้นเป็นการเลี้ยงใจ การเลี้ยงกายของพ่อของแม่ที่แก่เฒ่าง่ายดายนัก เฒ่าๆ ไม่มีอะไรดอก กินกล้วยสักลูกสองลูกก็อิ่มแล้ว กินแตงโมสักซีกหนึ่งแกก็อิ่มแล้ว คั่นเผิ้นเคี่ยวหมากก็หาถากแก่งคูนดีๆ ไปให้ มีหมากอ่อนๆ ให้ก็ พอแล้ว เลี้ยงไม่ยากเลี้ยงกายผู้เฒ่า แต่เลี้ยงใจ แก่มาแล้วกลายเป็นเด็กใจเฒ่าใจอ่อนแอ บ่เป็นตาเคียดก็เคียด บ่เป็นตาฮ้ายกะฮ้าย ลูกหลานพูดจาคำหนึ่ง พ่อแม่ฟังเข้าใจอีกไปอย่างหนึ่งร้องไห้ อยากตาย เรียกหาพระเจ้ากรรมนายเวรยมบาลมาเอาไปเถิด ลูกมันเกลียดมันชังอยากจะตายเร็วๆ นั่นกำลังขว้างพ่อแม่ลงในนรกแล้ว เอาอะไรไปให้กินท่านก็ไม่อร่อยแล้ว เพราะฉะนั้นการเลี้ยงบิดามารดาจึงมีเลี้ยงกายแล้วก็เลี้ยงใจ เลี้ยงกายด้วยการให้เสื้อผ้าอาหารที่อยู่อาศัยดูแลรักษายามเจ็บไข้ เลี้ยงใจด้วยการกระทำตามสิ่งที่ท่านอยากให้ทำ

หากพ่อแม่ ที่แก่เฒ่า เจ้าไม่เลี้ยง
แค่เจ้าเพียง มาเยี่ยมดู แล้วห่างหาย
ปล่อยพ่อแม่ เป็นกำพร้า อยู่เดียวดาย
เมื่อใกล้ตาย ถึงจะกลับ มาดูใจ

บิดามารดาอยากให้ลูกบวชเป็นพระได้ศึกษาธรรมะ แม้จะไม่อยากบวชก็ข่มใจ เพราะการบวชของเราจะไปเลี้ยงใจพ่อเลี้ยงใจแม่ พ่อแม่อยากจะเห็นลูกเป็นคนดี เห็นลูกชาวบ้านดีหิวกระหาย หิวความดีของลูกตัวเองทำไมไม่เหมือนลูกชาวบ้าน แม่หิวโหย พ่ออยากให้เป็นอย่างนี้ เมื่อลูกกระทำตามที่แม่อยากแม่หิว พ่อปรารถนา เมื่อนั้นก็เลี้ยงใจ เลี้ยงใจของพ่อของแม่ เพราะฉะนั้นให้มันสมกับคำว่าวันแม่บ้าง อย่าอยากให้แต่ลูกดี จะต้องให้มีแม่พันธุ์ที่ดีด้วยมันประกอบกัน เล่าเรื่องหนึ่งให้ฟังมั่งก็ได้ เดี๋ยวนี้ท่านจะเห็นนักบวชจำนวนมาก นั่งเป็นแถวอยู่นี่ คนโบราณมักจะพูดว่าบวชแทนพระคุณ บวชแทนน้ำนม แทนค่าข้าวป้อนน้ำนม จ้างก็แทนไม่ได้ ถ้าหากไม่เข้าใจหนา บวชแปดร้อยปีก็ยังไม่สามารถตอบแทนคุณค่าน้ำนมพ่อแม่ได้ เพราะฉะนั้นการบวชนี้จะไร้ค่า จะสูญเปล่าถ้าหากทำไม่ถูก ลูกตาเทืองนั่นบวชจบนักธรรมเอก สึกมาวันเดียว วันที่สองไปปล้นเขาแล้ว ตาเทืองต้องไปขายนาแทนได้ไหมล่ะบวช มีแต่จะลากเข้าคุกเข้าตะราง แต่มันก็สามารถทดแทนกันได้

บวชแทนคุณ พ่อแม่ ที่แก่เฒ่า
หน้าที่เรา ปฏิบัติ หัดศึกษา
รักษาศีล สมาธิ ภาวนา
มีปัญญา พาพ่อแม่ ปิดอบาย

เล่าเรื่องสั้นๆ ให้ฟังก็ได้ เศรษฐีคนหนึ่งมีทรัพย์อยู่แปดร้อยล้าน อยู่ที่กรุงสาวัตถี ริมฝั่งแม่น้ำอจิรวดี มีลูกโทนคนเดียว ลูกได้ฟังเทศน์พระพุทธเจ้าขอบวช พ่อแม่ห้าม บอกว่าจะผูกคอตาย ถ้าไม่ได้บวชตายดีกว่า พ่อกับแม่ก็บอกว่าถ้าอย่างนั้นลูกบวชดีกว่าลูกตาย บวชแล้วมาบิณฑบาตให้พ่อแม่ได้ใส่ทุกวันน่ะ พ่อแม่จะคอยชื่นชม ตกลงไปบวชห้าปีมาบิณฑบาต พ้นห้าปีแล้วจิตใจก็ยังพอใจในการบวช ขอลาพระพุทธเจ้าไปอยู่ป่าคนเดียวสิบแปดปีปฏิบัติธรรม ที่นอกเขตเมืองสาวัตถี สิบแปดปีกับห้าปีรวมกันเข้าเป็นยี่สิบสามปีบวชมา สิบแปดปีไปอยู่ป่าไม่เคยกลับบ้านไม่เคยส่งข่าว พ่อแม่ที่แก่เฒ่าก็ไม่เห็นหน้าลูกนานๆ เข้าแก่มากๆ คนใช้ ลูกจ้าง คนงานบ้างก็ลักขโมยเอาเงินเอาทอง บางทีมันก็ปล้น มันเป็นนักปล้นกลางคืน กลางวันมันเป็นลูกจ้างกลางคืนมันเป็นขโมย เอาไปเอามาเศรษฐีก็หมดเนื้อหมดตัว ไปยืมเงินยืมทองใครมาเขาก็มายึดบ้านยึดช่อง กลายเป็นคนขอทาน

ร้องไห้ใส่กัน คุณตาคุณยายร้องไห้ใส่กัน กรรมเวรอะไรของเรา มีลูกก็ไม่ได้อาศัย เลี้ยงหมาหวังซิได้กินดูก เลี้ยงลูกหวังซิได้กินแฮง ได้มาน้ำเผิ้นผู้เดียวก็ไปบวช ไม่เห็นโผล่หน้ามาอีกเลย สองคนขอทาน เหลือแต่หนังหุ้มกระดูก เสื้อผ้าไม่มี พระภิกษุลูกชายอยู่ในป่าสิบแปดปี วันหนึ่งมีพระไปจากสาวัตถี เข้าไปในนั้น ท่านก็เลยถามข่าวหาพระพุทธเจ้า ถามข่าวหาพระโมคคัลลาสารีบุตร สุดท้ายก็ถามข่าวหาพ่อแม่ *"ท่านได้ไปบิณฑบาตที่บ้านเศรษฐีริมฝั่งแม่น้ำอจิรวดี ทางเบื้องทิศตะวันออกโน้นไหม ตระกูลนั้นใส่บาตรไม่ขาดสาย ท่านอยู่ที่นั่นท่านเคยไปไหม"*

ภิกษุที่มาจากสาวัตถีก็บอกว่า.... *"นี่คุณ...คุณอย่าถามหาตระกูลนั้นเลย เพียงแต่คุณถามถึง ผมก็จะน้ำตาไหล ผมสงสาร"*

ท่านถามต่อ.... *"อ้าว...ทำไมล่ะผมอยากรู้"*

ภิกษุนั้นพูดต่อ..ว่า *"ตระกูลนี้ท่านถามหาเฉยๆ ผมก็น้ำตาไหล ผมสงสาร เศรษฐีตอนนี้ไม่ได้เป็นเศรษฐีแล้วนะ เป็นคนขอทาน ลูกชายเขามีคนหนึ่งผมได้ยินชาวบ้านเขาเล่า ออกไปบวชไม่โผล่หน้ากลับมา ทรัพย์สมบัติไม่มีใครดูแล เขาก็เลยถูกปล้นถูกลักจากคนงาน ถูกโกงจากอะไรจนหมด"*

พอเล่าเพียงเท่านี้ ภิกษุผู้ลูกชายกลั้นน้ำตาไว้ไม่ไหว ร้องไห้โฮออกมา ตีอกชกใจร้องห่มร้องไห้ การบวชของเราไม่มีประโยชน์ ไหนบอกว่าบวชแล้วจะตอบบุญแทนคุณบิดามารดา การบวชของเรานี้เหมือนโยนพ่อแม่ลงนรก เศรษฐีก็หมดสิ้นไปเป็นยาจก ผมจะสึก นั่นคือพ่อคือแม่ผมจะไปเลี้ยงพ่อแม่ผม สมกับที่ท่านเลี้ยงผมมา ภิกษุหนุ่มที่ไปนั้นท่านก็แสดงธรรมให้ฟังอดทนหน่อยเถิด ถ้าท่านจะสึกท่านไปสึกกับพระพุทธเจ้า คืนนั้นท่านนอนร้องไห้ทั้งคืน เช้ามาไปบิณฑบาตมาฉันได้สองสามคำมันฉันไม่ลง คิดถึงพ่อถึงแม่น้อยใจ ก็เลยมอบวัด

ถวายวัดให้พระภิกษุองค์ใหม่ ผมจะกลับไปสึก ท่านก็กลับทั้งเดินทั้งวิ่งสองสามวันถึงสาวัตถี ไปลาพระพุทธเจ้า ไปเล่าให้พระพุทธเจ้าฟัง พระพุทธเจ้าท่านก็บอกว่าเวลาเธอลาเราไปอยู่ในป่า เธอหน้าตาแจ่มใสเบิกบานเหมือนนักรบที่ทรนงองอาจที่จะเข้าสู่สนามรบ แต่บัดนี้เธอกลับมาโดยสภาพเหมือนผู้พ่ายแพ้ทุกอย่าง น้ำตาไหลนองหน้า ธรรมวินัยที่เรากล่าวดีแล้ว เธอประพฤติปฏิบัติไม่บริบูรณ์ได้ ภิกษุเธอจะสึกไปทำไม ภิกษุนั้นเล่าให้ฟังว่าจะไปเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ ท่านจึงบอกว่าการที่เธอจะไปเลี้ยงเพียงกายนั้นง่ายนัก เราอนุญาตให้เธอบิณฑบาตเลี้ยงแม่ได้ เลี้ยงพ่อได้ แต่เราไม่อนุญาตให้เลี้ยงคนอื่น อนัญญะโปสี อย่าไปเลี้ยงคนอื่น แต่เราให้เธอบิณฑบาตเลี้ยงพ่อแม่ได้ เราอนุญาตให้เธอไปหาตัดไม้ทำบ้าน กระท่อมให้พ่อแม่อยู่ได้ เราอนุญาตให้เธอไปหาผ้าบังสุกุลมาเย็บมาทำอะไรมาให้พ่อแม่นุ่งห่มได้ แต่เธออย่าลืม ท่านเลี้ยงเธอทางกายมาได้ เธอต้องเลี้ยงท่านยิ่งไปกว่านั้นคือเลี้ยงใจ เลี้ยงกายด้วยบิณฑบาตให้ท่าน เลี้ยงใจด้วยการแสดงธรรม เธอจะสถาปนาท่านเป็นอิสราธิบดีเป็นพระเจ้าแผ่นดิน การทำเช่นนั้นก็ยังชื่อว่าเลี้ยงได้เพียงกาย ตอบบุญแทนคุณขนาดนั้นยังไม่คุ้มค่าสาสม แต่ถ้าผู้ใดสามารถเลี้ยงใจที่ไม่มีศีลให้มีศีลขึ้นมา เลี้ยงใจมารดาบิดาที่ไม่มีศรัทธา มีจาคะมีปัญญา ให้มีศรัทธามีจาคะมีปัญญา การเลี้ยงเช่นนั้นเธอได้ปิดประตูนรกอบายให้พ่อแม่สิ้นแล้ว เธอก็เหมือนนำพ่อแม่ไปประดิษฐานไว้บนสวรรค์ อย่างนั้นจึงชื่อตอบบุญแทนคุณได้ ฟังให้ดีว่าพ่อแม่ที่เลี้ยงลูกเพียงกายนั้นมันก็ยังไม่เป็นแม่ของลูกแม่ของโลก มันก็เหมือนสัตว์เดรัจฉานเลี้ยงลูก ลูกตอบบุญแทนคุณพ่อแม่เพียงหาข้าวปลาอาหารให้กินนั้นยังไม่คุ้มกัน ถ้าแม่ใดเลี้ยงลูกด้วยศีลด้วยธรรมมาเมธาวินีศีลวตีดังกล่าวแล้ว นั่นแหละเลี้ยงใจลูกให้งอกงามด้วยศีลด้วยธรรม เพราะฉะนั้นเมื่อเลี้ยงใจไม่ได้ พ่อแม่หมดปัญญา

ก็หาวิธีส่งลูกไปหาครูบาอาจารย์ให้ลูกได้บวชได้ปฏิบัติธรรมให้จิตใจของลูกงอกงามเพื่อจะย้อนกลับมาเลี้ยงใจของพ่อของแม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีอะไรดีกว่านำลูกเข้าสู่ผ้ากาสาวพัตรเพื่อจะได้อบพร่ำด้วยศีลด้วยธรรม ภิกษุนั้นดีใจมากฟังธรรมกัณฑ์นั้นได้เป็นพระโสดาบัน ปฏิบัติธรรมมา ๒๓ ปี ไม่เข้าถึงธรรมเพราะศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา นั้นคือธรรมะของผู้เป็นโสดาบัน เช้ามาท่านไปบิณฑบาตเสร็จไปเที่ยวหาพ่อหาแม่ ไปบ้านหลังเดิมที่ตนเองเคยอยู่ไปถามเศรษฐีคนใหม่ที่เป็นเจ้าของบอกว่า *"ท่านพระผู้เป็นเจ้าท่านปรารถนาอะไรปัจจัยสี่ ผมจะถวายจะเลี้ยงดู ท่านอย่าไปถามหาเจ้าของบ้านหลังนี้ เขายากเขาจน เขาไม่มีอะไรจะใส่บาตรให้ท่านดอก"* ภิกษุนั้นบอกว่า *"อาตมาปรารถนาจะเห็นเพียงเท่านั้น ไม่ได้ปรารถนาบิณฑบาตจากบุคคลเหล่านั้น"*

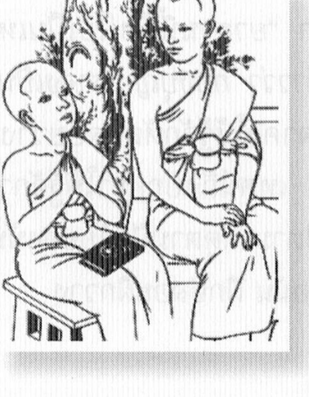
เศรษฐีพูดว่า *"ถ้าท่านเพียงอยากเห็นก็เดินไปตามตรอกซอกซอยคนขอทาน ย่านคนยากไร้ อาจจะพบ"* ลูกชายก็เดินตามเที่ยวหาพ่อและแม่ เที่ยวไปๆ ก็ไปเห็นอยู่ข้างกำแพงในซอกในซอยหนึ่ง นอนอยู่กับดินเสื้อผ้าขาดกะรุ่งกะริ่งหนังหุ้มกระดูกผอม โยมที่เป็นมารดานี้เคยใส่บาตรเป็นนิสัยตั้งแต่เป็นเศรษฐี เห็นพระมายืนมองอยู่ใกล้ๆ ก็ลุกขึ้นนั่งพนมมือ *"นิมนต์ท่านไปบิณฑบาตทางอื่นเถิด ไปโปรดที่อื่นเถิด พวกฉันไม่มีแม้แต่จะกิน จะใส่บาตรให้ท่านวันนี้ไม่ได้อย่ายืนรอ"* คนอินเดียนี่พระไปยืนรอเอานะ ไม่ได้ไปเป็นแถวแบบบ้านเรา ท่านจำไม่ได้ ๑๘ ปี คลับคล้ายคลับคลา แม่ของเรารึเปล่าพ่อของเรารึเปล่า ทำไมผอมเหลือเกิน ทำไมซุ่มเสียงมันแหบมันแห้งเหลือเกิน ก็เดินเข้าไปอีกไปยืนดูใกล้ๆ ผู้เป็นแม่ก็บอกว่า *"นิมนต์ไปโปรดที่อื่นบิณฑบาตที่อื่นเถิดไม่มีจะใส่ให้"* ผู้เป็นพ่อได้ยินว่าอย่างนั้นก็เลยบอกว่า *"นี่ยาย ไม่ใช่พระลูกชายเราหรือ พระอื่นไม่มายืนอยู่อย่างนี้นะ เขารู้ว่าเราไม่มี ไม่ใช่พระลูกชายเราหรือดูดีๆ สิยาย"*

ส่วนพระภิกษุหนุ่มได้ยินเสียงโยมบิดาพูดอย่างนั้นก็มั่นใจว่าพ่อแม่เราแท้ เดินเข้าไปก็จำได้ ท่านก็อดไม่ได้เหมือนกัน ร้องไห้โฮๆๆ ออกมา โสดาบันยังร้องไห้ นางวิสาขาหลานตายเธอก็ร้องไห้ แต่ความทุกข์ของโสดาบัน เท่าภูเขาจะเหลือเท่าจอมปลวก ความทุกข์เท่าน้ำในมหาสมุทรจะเหลือเท่าน้ำสองสามหยด จิตใจคนผู้เข้าถึงธรรมโสดาบันนี่ยังโกรธได้ ยังร้องไห้ได้ แต่มันไม่นาน ส่วนลูกชายร้องไห้ลูกชายเป็นโสดาบัน *"พ่อเอ๋ยแม่เอ๋ย เป็นบาปเป็นกรรมของลูกที่ทอดทิ้งพ่อแม่ไป บัดนี้จะไม่จากกัน อีกตลอดฟ้าดินสลาย"* พ่อแม่ก็ร้องไห้ใหญ่เลย แต่พ่อแม่ร้องไม่หยุด ลูกนี่ตั้งสติได้ก็หยุด นั่งลงเปิดบาตรเอาอาหารให้พ่อให้แม่กิน เทศน์ให้พ่อแม่ฟัง ***"อัตตะกัมมะ วิวัฏเฏนะ*** *เพราะเหตุแห่งการหมุนเวียนแห่งกรรม พ่อเอ๋ยแม่เอ๋ย* ***เอโกวะ มัจโจอัจเจนติ*** *เมื่อเราเกิดมาเราก็มาเปล่าๆ ตัวคนเดียว ไม่ได้เอาทรัพย์สมบัติ ๘๐ โกฏิมา* ***เอโกวะ ชายะเต กุเล*** *เมื่อจักตายไปก็ไม่ได้หอบหิ้วเอาทรัพย์เหล่านี้ไป ต่างคนต่างไปต่างมา ที่รวยมาได้เพราะบุญดอกพ่อแม่เอ๋ย ที่จนหมดสิ้นไปเพราะกรรมบุญเก่าเราหมดแล้ว* ***ปุราณะปุญญัง ปะริกขีณัง*** *บุญเก่าเราสิ้นแล้ว บุญใหม่เราก็ยังไม่ให้ผล อย่าร้องห่มร้องไห้ลูกจะอยู่ด้วยจักเลี้ยงดู"* พ่อแม่ก็ใจชื้น หยุดร้องไห้กินข้าว หลังจากนั้นท่านก็บิณฑบาตมาเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ เทศน์ให้พ่อให้แม่ฟังทุกวันให้มีศรัทธา เชื่อมั่นว่าบาปมีบุญมีกรรมมี สวรรค์มีนรกมี

เทศน์ให้พ่อแม่ว่า *"ยากจนนี้ก็ไม่ไปเป็นเหตุให้ทำชั่วดอกพ่อแม่ ศีลห้านี้พระพุทธเจ้ากล่าวว่า กองบุญ เราจงเป็นผู้มีกองบุญ มีศีลห้า"* หลังจากนั้นก็เทศน์ถึงจาคะให้รู้จักหัดปล่อยวางอย่าอาลัยอาวรณ์ถึงทรัพย์ถึงชีวิตที่ผ่านมา เทศน์ถึงปัญญาให้รู้จักว่า ในโลกนี้ไม่มีอะไรตามใจเรา ย่อมเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยของมัน จงประจักษ์แจ้งซึ่งความจริง อย่ายึดมั่นถือมั่น ฝึกปล่อยฝึกวาง

พ่อแม่เข้าถึงธรรมโสดาบัน ลูกไปหาไม้หาไร่มาทำกระท่อมให้พ่อและแม่อยู่ ไปหาตามป่าช้าเสื้อผ้าที่เขาทิ้งขาดๆ ผ้าห่อศพท่านเอามาต้มมาซัก เอามือของท่านเย็บเป็นผ้าถุงเย็บเป็นกางเกงเป็นผ้าเตี่ยวโท่ตี เอามาให้พ่อแม่นุ่งห่ม บิณฑบาตเลี้ยง ตนเองผอมลงๆ ไม่ได้กินเพราะว่าบางวันไม่เหลือจากพ่อแม่ บางวันเหลือน้อย กินไม่อิ่ม ท่านผอมลง หลายวันเข้าเพื่อนก็ถาม *"ท่านมาจากป่าใหม่ๆ ท่านแจ่มใสเบิกบาน อินทรีย์ของท่านผ่องใส ร่างกายของท่านก็อุดมสมบูรณ์ บัดนี้ทำไมท่านจึงผอมผ่ายผอมลง ซูบผอมหน้าตาก็ดำคล้ำ ท่านไม่พอใจในพระธรรมของพระศาสดารึ"* ท่านก็บอกว่า *"หามิได้ ร่างกายผมผ่ายผอมไป จิตใจผมก็อ้วนท้วนสมบูรณ์* ***ธัมมะวิเนยเย โอชะวันตา*** *ผมมีความเอร็ดอร่อยในโอชะแห่งธรรมวินัย แต่ผมผอมเพราะไม่ได้กินอิ่ม ผมบิณฑบาตมาเลี้ยงแต่แม่แต่พ่อ เหลือจากท่านผมจึงได้กิน หลังจากนั้นมันก็เลยไม่อิ่ม บางวันมันก็ไม่ได้กินเลย กายผมผอมไปใจผมได้เอิบอิ่มด้วยคุณธรรม ตอบบุญแทนคุณพ่อแม่"*

ถึงทุกข์กาย ไม่เป็นไร เพื่อพ่อแม่
ยอมแม้แต่ คนดูถูก หรือเหยียดหยาม
ให้ท่านสุข ทั้งกายใจ อยู่ทุกยาม
สุขชื่นบาน ด้วยพระธรรม สงบเย็น

ภิกษุเหล่านั้นเข้าใจไม่ถึง โอ...นี่มาบวชขโมยธรรมวินัย ธัมมะวินเย ธัมมัฏฐานะเก ปัพพะชิเต บวชมาขโมยธรรมวินัยพระพุทธเจ้าเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงตนเอง ไปฟ้องพระพุทธเจ้าให้ไล่สึก พระพุทธเจ้าเรียกประชุม ถามต่อหน้าสงฆ์ท่านก็เล่าให้ฟัง *"ผมผอมเพราะผมไม่ได้กินอิ่ม"* แล้วก็เล่าถึงการบิณฑบาตเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ พระพุทธเจ้าก็ถามต่อไปว่า *"เมื่อเธอได้เลี้ยงพ่อแม่ของเธอทางกายอย่างนั้นแล้ว เธอทำอย่างไรอีก เธอได้เลี้ยงใจพ่อแม่ของเธอหรือไม่"* ท่านก็บอกว่า *"กระผมก็เลี้ยงใจท่านด้วยการแสดงธรรม อยู่ในพาข้าวสำรับอาหารนั้นแหละทุกวัน ให้ท่านมีศรัทธา มีศีล มีจาคะ มีปัญญา โยมบิดามารดาของผม ไม่มีความทุกข์ ท่านสบายใจ ท่านเข้าใจในหลัก **ธัมมะวิเนยเย โอคะทัปปัตตา** หยั่งเข้าสู่ธรรมวินัยนี้แล้ว"* พระพุทธเจ้ายกมือใส่หัว *"สาธุ สาธุ อนุโมทามิ ดีแล้ว ดีแล้ว ฉันยินดีด้วย เธอได้ดำเนินตามปฏิปทาเช่นเดียวกับเรา เราก็ทำเหมือนเธอเมื่อเราเป็นสุวรรณสามพ่อแม่เราตาบอด เราหาบพ่อแม่ไปเลี้ยงในป่าจนท่านตาย แต่เราไม่ได้เลี้ยงใจ ไม่ได้แสดงธรรมให้ท่านเข้าใจถึงอย่างนี้ เธอได้กระทำสมควรแล้ว ตอบบุญแทนคุณท่านคุ้มค่าแล้ว เธอปิดประตูนรกให้พ่อให้แม่แล้ว พ่อแม่เธอจักไม่มีโอกาสตกนรกอีกแล้ว ภิกษุทั้งหลายเธอจงฟังถ้าอยากจะตอบบุญแทนคุณ เธอก็จงตอบบุญแทนคุณด้วยทำอย่างนี้เธอสึกไปเลี้ยงกายแต่เธอไม่สามารถเลี้ยงใจท่านให้เจริญจนพ้นอบายเธอจงเอาตัวอย่างภิกษุนี้เถิด"* หลังจากนั้นภิกษุทั้งหลายได้ฟังธรรมกัณฑ์นี้ได้บรรลุธรรมระดับโสดาบันเยอะแยะ นั้นเราจะเห็นได้ว่าการตอบบุญแทนคุณ เลี้ยงกายด้วยเลี้ยงใจด้วย แม่จะเลี้ยงลูกจะต้องเลี้ยงกายแล้วก็เลี้ยงใจ ไม่สามารถเลี้ยงลูกให้ดีได้ทางใจจึงหาครูบาหาอาจารย์เอาไปฝึกไปสอนไปบวชไปเรียน เพราะความปรารถนาดีของแม่ วันแม่มาถึงอย่างนี้ อย่าให้มีเพียงวันที่ ๑๒ สิงหาคม

มันนานเหลือเกิน ๓๖๕ วัน มีวันเดียว มันควรจะมีเหมือนพระพุทธเจ้าบอก **เปตเตยญา เมตเตยญา พรัหมมัญญา สามัญญา เชฏฐา กุละปะจายิโน** อนุเคราะห์มารดา อนุเคราะห์บิดา อนุเคราะห์สมณะพราหมณ์ ในวัน ๘ ค่ำ ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ พ่อแม่ตายไปในวันพระได้ยินเสียงพระเสียงกลอง โอ...คิดถึงไปทำบุญหาท่านก่อน ไปใส่บาตรไปฟังธรรมหรืออาจจะไปจำศีลปฏิบัติธรรมอุทิศ นี่..ที่มานานๆ เรียกว่าปาฏิหาริยะอุโปสถ ไม่ใช่วันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ลากกันไปเรื่อยๆ ปาฏิหาริยะ แปลว่า นำไป อุโบสถที่นำไป อดไปทนไป ห้าวัน หกวัน เจ็ดวัน นี่...นึกถึงพ่อถึงแม่มากๆ ทำอย่างนี้ได้เท่าไหร่ก็ยิ่งดี เราจะได้รู้จักวันพ่อวันแม่อยู่ตลอด อย่าไปเห่อกับเขา ผู้เป็นพ่อเป็นแม่ก็เหมือนกันอย่าไปเลี้ยงแต่กาย เดี๋ยวนี้มันเกือบจะไม่มีแม่ของลูกแม่ของลูกแม่ของโลก ไปดูเถิดตามหนังตามละคร แก่เฒ่าเกือบตายแล้ว แม่ทั้งหลายก็ยังอยากจะเป็นสาวอยู่ เยิบๆๆ เป็นตัวอย่างให้ลูกให้หลานพริ้งอยู่อย่างนั้น ลูกหลานมันก็เลยยิ่งเละเข้าไปใหญ่ เพื่อให้เยาวชนของชาติรำลึกถึงบุญคุณ คุณค่าของแม่ เพื่อให้พลเมืองของชาติรำลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ผู้เปรียบเสมือนพระแม่เจ้าของชาวไทย วันนี้ก็เลยเกิดขึ้น ความจริงวันเช่นนี้แต่ก่อนมันไม่มีดอกในเมืองไทยของเรา เมืองฝรั่งเขามีวันพ่อวันแม่

Father and Mother's Day เพราะว่าสังคมฝรั่งกับสังคมไทยของเรามันไกลห่างกันมากความเป็นอยู่ระบบ Family Relationship คือระบบครอบครัวเกี่ยวดองข้องญาติระบบครอบครัวเนี่ยมันไกลห่างกัน ฝรั่งพ่อแม่กับลูกนี่ เหมือนลูกเป็ด ตอนออกมาใหม่ๆ ก็เลี้ยงดูกันไป พอเจริญวัยใหญ่กล้าเติบโตขึ้นมาเขาก็ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ชีวิตที่ตัวใครตัวมัน ก็ปีกกล้าขาแข็งเหมือนลูกนกลูกกา บินไปหาอยู่หากิน พ่อแม่ก็เลี้ยงต่อไปจนลูกเติบโตมาหมด

แต่เขาก็มีระบบสวัสดิการสังคมที่ทางรัฐบาลจัด ทุกคนเมื่อทำงานทำการได้แล้วก็จะต้องหักเงินไว้เป็นเงินบำรุงงานป้องกันสังคม Social Welfare / Social Insurance ประกันสังคม สังคมสงเคราะห์ เงินประเภทนี้จะเก็บไว้หักรายได้จากผู้คนที่มีรายได้แล้วตามอัตราที่กฎหมายที่เขาวางเอาไว้ แล้วก็จะเอาเงินประเภทนี้มาเลี้ยงคนเฒ่าคนแก่ที่ลูกหลานทอดทิ้งไป จัดนิคมคนแก่ขึ้น บางทีโน้น...ตึกสิบชั้นยี่สิบชั้นนั่งเหม่อ เราขี่รถไปน่าสงสาร ผู้เฒ่าฝรั่ง นั่งเหม่อ นั่งงกๆ เงิ่นๆ อยู่ตึกเป็นแถว ตึกสิบชั้นยี่สิบชั้นสามสิบชั้นตึกผู้เฒ่านิคมคนแก่ เห็นแล้วก็สงสาร บางคนไม่ยอมมาอยู่นิคม พอใจจะอยู่ที่บ้านเกิดตนเอง ยอมตายที่นี่เขาก็ให้อยู่ แต่เขาก็มีรถไปส่งนมส่งอะไรตอนเช้าลูกหลานเขามาอยู่ด้วย พวกฝรั่งผู้เฒ่าเหล่านี้ก็เลี้ยงหมาเลี้ยงแมวเป็นฝูง มันเกิดอาการอ้างว้างว้าเหว่ Loneliness ขึ้นมา เอาหมาเป็นเพื่อน เอาหมาเป็นลูกเป็นหลาน เอาแมวเป็นลูกเป็นหลาน จูงหมาจูงแมว ไปไหนพูดกับหมากับแมว Darling / Sweet Heart โอยอดรักหวานใจของฉันก็ว่าไป ผู้เฒ่าเหล่านั้นมีเงินมีทองก็ต้องเอาไปประกันชีวิตให้กับหมาบ้าง ประกันชีวิตให้แก่แมวบ้างนะ เพราะฉะนั้นบริษัทประกันภัย ไม่ใช่ประกันแต่ชีวิต ประกันภัยเขาจึงไม่ใช่ประกันภัยให้ท่านแต่คน ประกันภัยฮอดหมานะ หลายแสนบาทถ้าเกิดรถเหยียบรถชนแข้งขาหัก บริษัทประกันภัยต้องจ่ายให้หมาเขา ค่ารักษาพยาบาล มีโรงพยาบาลหมา โรงพยาบาลแมว โอย...ถ้าเป็นบ้านเราทุกข์ตาย จนตาย นั่นคือระบบฝรั่ง แม้เขาจะร่ำรวยทางวัตถุเงินทองแต่เงินก็ไม่สามารถจะซื้อเอาความสุขได้ จิตใจนั้นต้องการที่อยู่ของมันต้องการเครื่องนุ่งห่มของจิตใจ ต้องการอาหารของจิตใจ ต้องการยารักษาโรคของใจ ต้องการปุ๋ยใส่เข้าไปในหัวใจ เพราะฉะนั้นผู้เฒ่าเหล่านั้นแม้จะอยู่ตึกสิบชั้นยี่สิบสามสิบชั้นจิตใจก็อ้างว้างว้าเหว่

เหมือนไม่มีที่อยู่ บางคนจึงไม่ยอมมา อยู่ที่บ้านตนเองยอมตายที่นั่น บางทีตายไปไม่มีลูกหลานมาดูมาแล หมาตนเองที่เลี้ยงไว้นะมันช่วยดูแล มันช่วยแทะช่วยทึ้ง กินเหลือแต่กระดูกก็มีมาแล้ว ด้วยเหตุนี้เอง พวกฝรั่งก็เลยอ้างว้างว้าเหว่ ร้องขอต่อรัฐบาล ลูกหลานมันยุ่งยากลำบาก มันไม่เคยเห็นหน้าเลย ปีทั้งปี ชาติทั้งชาติ เลี้ยงมาใหญ่โตใจกล้าหน้าบาน ปีกกล้าขาแข็งซะแล้ว ก็เลยขอร้องให้รัฐบาลนี่หยุดงานที หยุดให้ลูกให้หลานมาเยี่ยม มาเยี่ยมพ่อเยี่ยมแม่ที่นิคม ก็เลยมีวันขึ้นมาวันหนึ่งในจำนวน ๓๖๕ วัน วันที่ลูกหลานอยู่ที่ไหนๆ ทำงานทำการอะไรให้หยุดมาหาพ่อหาแม่ มาใส่ปุ๋ยให้หัวใจแก่พ่อแก่แม่ เขาก็เลยหยุดวันนี้เรียกชื่อว่าวันพ่อวันแม่ Father and Mother's Day วันพ่อและวันแม่ หยุดแล้ว ลูกก็ขับรถมาหามาเยี่ยมที่ยังพอระลึกนึกถึงกันพ่อแม่ก็เลย Happy Happy / Happy Mother's Day

Happy Mother's Day เรียกว่า สุขสันต์วันพ่อวันแม่ ส่วนเมืองไทยของเรานั้นลูกล้อมหน้าหลานล้อมหลังสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม จอมพลแปลก ไปเมืองฝรั่ง เอ...ออนซอน เห็นฝรั่งเขามีตึกราบ้านช่อง มีนิคมคนแก่ เอานิคมคนแก่ เอาคนแก่มารวมกันเป็นฝูงทีนี้เป็นอย่างไร ก็ไปเห็นว่ามันดี ก็เลยมาจัดในเมืองไทย จะเอาคนแก่ที่ลูกหลานไม่ดูไม่แลนี่เอามาไว้ จัดเป็นนิคมคนแก่ ปรากฏว่าคนแก่เมืองไทยไม่มีใครอยากมานะ เขาอยู่กับลูกกับหลานทุกข์ยากลำบาก บ้านหลังเล็กๆ ได้ชื่นชมได้อยู่กับลูกกับหลาน มันดีแล้ว จัดแล้วมันก็เจ๊ง แต่เดี๋ยวนี้ถ้าจัดใหม่ รับรองว่าเยอะเลย ทุกวันนี้ ผู้เฒ่าผู้แก่กำลังพ่อแม่กำลังกำพร้าลูกกำพร้าหลานเขากำลังจะทอดจะทิ้ง ลูกหลานเป็นเจ้าเป็นนายเป็นครูบาอาจารย์เป็นทหารตำรวจเป็นแพทย์เป็นหมอเป็นข้าราชการก็ แยกย้ายกันไป ระบบราชการไทยก็ย้ายไปนู้น ย้ายไปนี้ย้ายตรงนี้ ไปๆ มาๆ ลูกหลานเหล่านี้ก็ชินกับการพลัดพราก

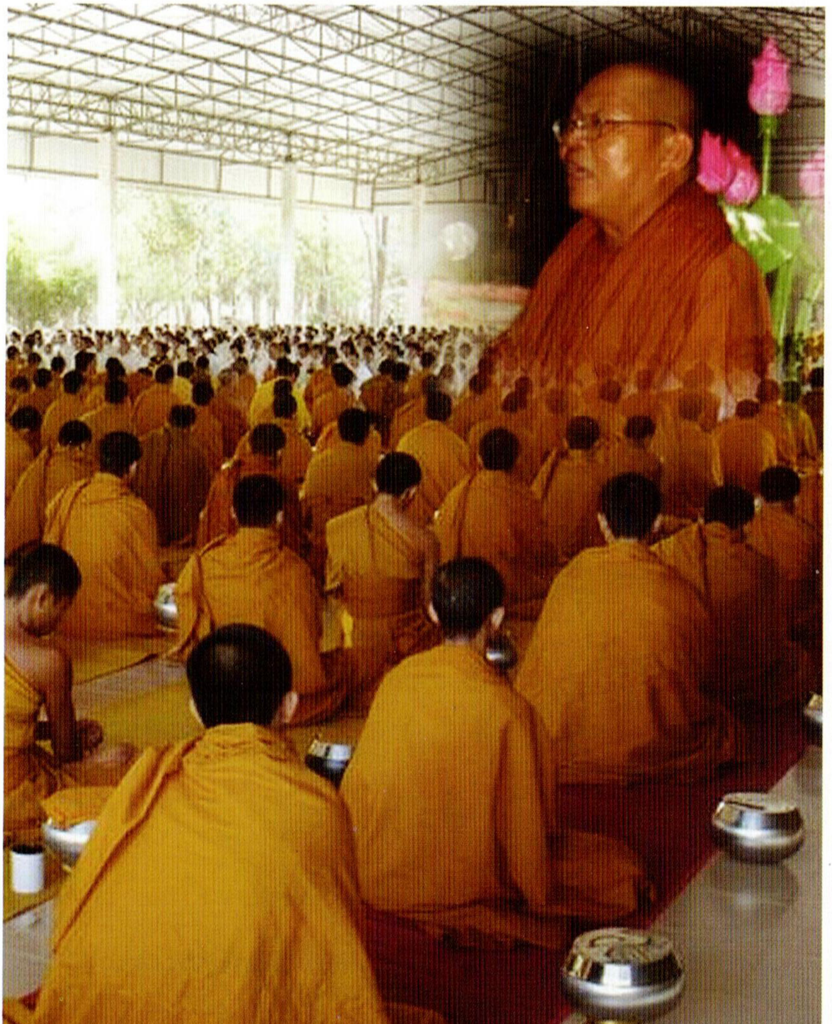
จากพ่อจากแม่ มีเมียบ้าง มีผัวบ้าง โอ...ปีหนึ่งมาเยี่ยมพ่อแม่สองครั้งสามครั้ง พวกที่เป็นเจ้าเป็นนายแล้วก็ทิ้งพ่อทิ้งแม่ไว้ที่บ้าน ต่อมาพวกที่ทุกข์ยากลำบากข้าวขึ้นนา ปลาขึ้นบ้าน ทำไร่ทำนาเสร็จ เปิดลงกรุงเทพฯ ไปนู้น สู่โรงงานอุตสาหกรรมภาคใต้ภาคกลางอุดมสมบูรณ์ไปหาทำงานทำการ ไปๆ มาๆ จิตใจมันก็คุ้นเคยชาชินกับการพลัดพรากทิ้งพ่อทิ้งแม่ไว้ที่บ้าน งกๆ เงินๆ ต่อมาก็ไม่อยากจะทำนา ไม่อยากจะเกี่ยวข้าว เอาเงินมาจ้างดีกว่า ก็ทิ้งพ่อทิ้งแม่ไปเรื่อยพ่อแม่ก็อ้างว้างว้าเหว่ Loneliness เป็นกำพร้างกๆ เงินๆ โอย..อุกอั่งสังขยา อีดูโตนซาตผู้เฒ่าเด้ เกิดมาซ่ำทุกข์ซ่ำยากหนอ พ่อใหญ่แม่ใหญ่เอ๊ย...

นั่งหงอยเหงา	***มองไป***	***ไม่เห็นลูก***
เหมือนกับถูก	***ทอดทิ้ง***	***ลูกหลานเอ๋ย***
เลี้ยงจนใหญ่	***หวังอยู่ใกล้***	***ใยละเลย***
โอ้อกเอ๋ย	***อกพ่อแม่***	***แม้ลูกมี***

ตอนนี้แหละมันจะมีวันพ่อวันแม่ขึ้นมาให้รัฐบาลไทยหยุด หยุดวันที่ ๑๒ สิงหาคม วันพ่อวันแม่ก็ไม่มา มาหาพ่อหาแม่มันไกล หยุดก็ไปหากินเหล้าหาสนุกสนานเข้าคลับเข้าบาร์เพลินไปเลย ตรงนี้เมืองไทยไม่เหมือนเมืองฝรั่ง พอมาจัด จอมพลแปลก จอมพล ป. มาจัดขึ้นฝรั่งมาเห็นก็หัวเราะ มันมาออนซอนประเทศไทยเรา ใช้คำว่าออนซอนนะ พวกฝรั่งเขามาเห็นเมืองไทยเราเขาก็แหมเมืองไทยมันดีแสนจะดีลูกล้อมหน้าหลานล้อมหลัง อยู่ในครอบครัวแสนจะอบอุ่นไม่เหมือนสังคมฝรั่ง แล้วทำไมคุณถึงต้องมาจัดอย่างนี้ เค้าก็หัวเราะ มันดีแล้วประเทศไทยคุณมาจัดทำไมเขาว่า Why do you make like this? It's not good เค้าว่าเป็นหยังเจ้าจั่งเฮ็ดจังซี่มันบ่ดีตั๋ว นี่เขาบอก

เจ้าพัดคึดแนวได๋มันดีแสนจะดีแล้วตั๋วเมืองไทยนี่เค้าว่า Thailand is very good. Family Relationship, this is very strong, very good. เค้าว่า Why do you make like this? It's not good. เค้าว่า เมืองไทยนี่ระบบครอบครัวเกี่ยวดองข้องญาติ มันแสนจะดีแสนจะแน่นแฟ้นแล้วคุณมาทำอย่างนี้นี่ทำไม มันไม่ดีนะ แล้วเราก็เลิกร้างกันไป แต่บัดนี้เราก็มีวันแม่ขึ้นมา ก็ขอให้รำลึกถึงพระคุณพ่อแม่ให้มากๆ และเอาประโยชน์จากวันนี้กัน หากเราทำอะไรที่ไม่ดีให้ท่านต้องเสียอกเสียใจ ยังไม่ได้กราบขอขมา ก็ไปขอขมาท่าน จะได้ไม่เป็นบาปเป็นกรรมเป็นเครื่องขวางกั้นความเจริญของเรา หรืออะไรที่เรายังทำไม่เต็มที่กับท่านในการตอบแทนพระคุณ ก็ขอให้เราได้รีบกระทำก่อนที่จะไม่มีพ่อแม่ให้เห็นหน้า ให้ได้ทำความดี ขอคุณแห่งความความกตัญญูกตเวที ที่เราทั้งหลายได้กระทำ จงเป็นบรรณาการตอบแทนท่านให้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูกหลานไปนานๆ และส่งผลให้เราเจริญในคุณธรรมความดี หน้าที่การงาน การดำเนินชีวิตยิ่งๆ ขึ้นไปด้วยเทอญ

ลูกบางคน ก็หวังผล จากพ่อแม่
ว่าท่านแก่ มรดก มีไหมหนอ
ท่านตายแล้ว เงินประกัน คงมากพอ
โอ้ลูกหนอ รอเมื่อไหร่ แม่จะตาย

เรื่อง... บวชแทนพระคุณ

โดย พระอาจารย์สมภพ โชติปญฺโญ

กตัญญู..ผู้มีคุณ

"อะปิเจ ปัตตะมาทายะ อะนาคาโร ปะริพปัชเช อัญญังวิหิง สะยัง โลเก อะปิรัชเช ณะตังวะรัง ธัมโม สักกัจจัง โสตัพโพติ

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นบรมครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แม้ปรินิพพานนานแล้วพระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า ขออำนวยพรสิริสวัสดิ์พิพัฒธนมงคล ความสงบแห่งจิต ความผาสุกทุกประการ จงบังเกิดมีแด่ท่านสาธุชนผู้มีความสนใจใฝ่ในธรรม ผู้แสดงหาคุณงามความดี ผู้ใฝ่บุญใฝ่กุศลทั้งหลาย โดยทั่วกันทุกท่านทุกคน ณ โอกาสนี้"

ช่วงเวลาต่อจากนี้ไปเป็นเวลาที่ท่านทั้งหลายจะได้ฟังการกล่าวธรรมมิกถา ถ้อยคำอันประกอบไปด้วยธรรมอันเป็นคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ท่านทั้งหลายตั้งอกตั้งใจฟังกันด้วยดี เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ในการฟัง จะได้นำไปเป็นข้อคิดในการปฏิบัติกิจชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง แก่ครอบครัว แก่สังคม แก่พระศาสนา สืบต่อไปตามสมควรแก่เวลาอันจะพึงมีในวันนี้

บวชทดแทน ซึ่งพระคุณ ของพ่อแม่
ด้วยรักแท้ ของลูกนี้ ที่มอบให้
ด้วยชีวิต เลือดเนื้อ ด้วยหัวใจ
ลูกมอบให้ ศาสนา เพื่อแทนคุณ

ธรรมมิกถาในวันนี้อาตมาภาพขอพูดในหัวข้อเรื่อง บวชแทนพระคุณ ใช้ชื่อหัวข้อเรื่องไม่สั้นไม่ยาว ใช้คำว่าบวชแทนพระคุณเนื่องจากว่าในเวลานี้เป็นเวลาที่จะเข้าพรรษาอยู่รอมร่อแล้ว บางท่านก็ตั้งอกตั้งใจจะให้ลูกชาย ลูกเต้าเหล่าหลานได้บวชแทนบุญแทนคุณ บางท่านก็ตั้งใจจะบวช เป็นข้าราชการครูบาอาจารย์ก็ตั้งใจจะลาบวช บางท่านก็จบการศึกษายังไม่มีงานทำ ก็ต้องการจะบวชเป็นประเพณีของคนไทยเรา ประเพณีนี้ได้หยั่งรากฝังลึก สู่ก้นบึ้งแห่งหัวใจของคนไทยเรามาอย่างยาวนานแล้วก็เข้มข้น ซึ่งก็กำลังจะจืดจางลงในขณะนี้ กำลังจะเปลี่ยนทิศทางไปกับยุคเทคโนโลยี ยุคไฮเทค ยุคที่เราเรียกกันว่า NIC นี่ ช่วงนี้กำลังเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมของการบวชก่อนเข้าพรรษา บวชก่อนแต่งงาน บวชก่อนปฏิบัติการงานต่างๆ นั้นกำลังเจือจางจืดจางลง ในสมัยแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวบรมโกฏิแห่งกรุงศรีอยุธยา ถึงขนาดตราออกมาเป็นราชกิจจานุเบกษาเลยว่า ห้ามรับบุตรข้าราชการที่อายุครบบวชแล้วยังไม่ได้บวชเข้ารับราชการ

ถึงกับมีไว้อย่างนี้เลยยิ่งไปกว่านั้นในทางพระบรมมหาราชวังก็ดี ก็เป็นพระราชประเพณีมาเป็นเวลานาน ว่าก่อนที่จะเสวย ก่อนที่จะครองราชย์สมบัติ จะต้องบวชเพื่อฝึกฝนจิตให้สมถะมั่นคง เนื่องจากว่าความทุกข์ของแผ่นดิน คือความทุกข์ของพระราชา จักต้องบวช ถ้ามิฉะนั้นแล้วจิตใจจะได้รับความทุกข์ทน หม่นหมอง เกี่ยวกับการงานบริหารงานแผ่นดิน เพราะไม่มีเครื่องมือ ที่จะทำให้จิตใจ ได้พบกับความสุขได้ มันเอื้ออำนวยต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชีวิตให้พบกับความเร่าร้อน มันเป็นซะอย่างนั้น เพราะเหตุนั้นการเป็นพระราชา ในสมัยโบราณของประเทศไทยนี้จึงจะต้องมีการบวชเสียก่อน แม้แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราองค์ปัจจุบัน พระองค์ก็ได้ออกบวชเหมือนกัน แม้แต่พระบรมโอรสาธิราชนี่ท่านก็ได้บวช ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ครองราชย์ท่านก็บวช เป็นการเตรียมฝึกจิตฝึกใจ เพราะฉะนั้นประเพณีการบวชเนี่ยสำคัญมากเลย คนโบราณจึงถือ บวชก่อนแต่งงาน บวชก่อนทำการทำงาน บวชก่อนรับราชการ บวชก่อนมีเหย้ามีเรือน เพื่อเป็นการฝึกฝนอบรมจิต เป็นผู้ที่รู้จักบาปบุญคุณโทษ เป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อตนเองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นผู้รู้จักปล่อยวางในเมื่อมันหนักมันหน่วงมาก ยิ่งความเป็นพระราชาปกครองไพร่ฟ้าอาณาประชาราช แผ่นดิน ขอบเขตขัณฑสีมา มณฑลกว้างใหญ่ไพศาลการงานมันหนักหน่วงในหัวใจ ไม่ใช่การงานทางกายแต่ทางใจมันหนัก เมื่อทางใจมันหนักแล้วใจจะต้องมีพลังที่จะต้องแบกจะต้องหามภาระอันนั้น ภาระของชีวิต ที่ภาษาฝรั่งเขาว่า The Burden of Life ภาระของชีวิตนั้น เพราะเหตุนั้นความเป็นพระราชา จึงต้องการพลังงานทางจิตคือสมาธิสมถะอย่างมาก หรือบางท่านที่ได้สมถะยังไม่พอ เจริญวิปัสสนาจนรู้เท่าเอาทันกลับไม่ย้อนกลับคืนมาอีกเลย ดังในเรื่องราวปรากฏในพระไตรปิฎกเราจะเห็นอยู่บ่อยๆ อย่างพระภัททิยะนี่

ท่านก็ออกบวชกับเพื่อนหกคน ภัททิยะเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้วนะ เป็นพระเจ้าแผ่นดิน พอออกบวชแล้วทำความเพียรบรรลุความเป็นพระอรหันต์ นั่งอยู่ตรงไหนท่านก็บ่นอุทาน พูดง่ายๆ ว่าอุทานออกมาว่า สุขหนอๆๆ เอ...พระทั้งหลายได้ฟังก็แปลกใจ ท่านนั่งอยู่คนเดียวท่านก็พูด ก็เลยพากันคิดว่า เอ...ชะรอยบุรุษนี้จะเป็นไมฆะบุรุษ จะเป็นโจรในพระศาสนานี้ซะละมั๊ง คือมาลักบวชนี้ ความรับผิดชอบขี้เกียจ เป็นคนขี้เกียจหลังยาว มาบวชแล้วก็ได้อยู่ได้กินดีอยู่ดีแล้วก็เลยพบความสุข เพียงแค่นี้ก็เลยบ่นออกมา อุทานออกมา บุรุษนี้น่าจะเป็นอย่างนี้ ก็ไปฟ้องพระศาสดา พระพุทธ เจ้าเรียกเข้าพบในท่ามกลางสงฆ์แล้วก็ถาม *"ดูก่อนภิกษุ เธอเป็นอย่างนั้นจริงรึ"* ก็บอกว่า *"จริง"* *"ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น แต่นี้คนอื่นเขาสงสัยกันว่าเธอเป็นโจรในศาสนา คือลักเข้ามาบวช หนีจากความรับผิดชอบ และเป็นคนขี้เกียจมาบวช ฉันเช้าเอนฉันเพลนอนแล้วก็เลยสุขหนอจริงหรือไม่"* ท่านก็เลยบอกว่า *"ตั้งแต่ก่อนผมเป็นพระราชานะครับ ผมไม่ใช่เป็นคนทุกข์ยากลำบาก ปกครองแผ่นดิน แต่ในความเป็นพระราชานั้น แม้จะอยู่ในพระบรมมหาราชวัง แม้จะมีคนเอาอกเอาใจ อยู่เย็นเป็นสุข มีคนคอยพะเน้าพะนอประคับประคอง มีคนทำอะไรให้แทนหมด แถมในพระบรมมหาราชวังก็ดี ในขอบเขตขันฑสีมาก็ดี ในชายแดนก็ดี มีกองกำลังทหาร ในพระบรมมหาราชวังนี้ก็ยังมีทหารทั้งภายนอกภายในอยู่ในป้อมค่ายคูประตูหอ เชิงเพิง ระเบียบหอกดาบเตรียมไว้พร้อม มีกำลังทหารล้อมรอบในกำแพงทั้งภายนอกภายใน*

แต่ถึงขนาดนั้นก็ยังหวาดหวั่นในพระราชหฤทัย กลัวสามัญตราชต่างนคร พยุหแสนยากร ยกมาช่วงชิงพระราชอำนาจ จิตใจมันไม่ได้เป็นสุขเหมือนอย่างนี้" ท่านบอกว่า *"อยู่นี่งาต้นเดียวก็ไม่มี เราออกบวชเสียแล้ว ไม่มีการรู้สึกจะหนักหน่วงต่อสิ่งใด มีเพียงบาตร*

และจีวรเหมือนนกบินไปในท้องฟ้า เหมือนปลาว่ายไปในสายชล จะไปที่ไหนก็ได้ จะบินไปสู่ทิศาภาคใดๆ ก็ได้ มีความสุขใจ ไม่ห่วงหาอาลัยอาวรณ์ ห่วงหน้ากังวลหลัง เพราะเหตุนั้นข้าพระองค์ก็เลยมีความสุขมากเลย ยิ่งกว่าความเป็นพระราชา" เหมือนกับพระบาลีที่ตั้งขึ้นเมื่อกี้นี่ อัญเชิญมาเป็นภาษาบาลีเบื้องต้น เป็นนิกเขปบทว่า **อะปิเจปัตตะมาทายะ อะนาคาโร ปะริพพะเช อัญญัังวิหิง สะยัง โลเก อะปิรัชเช นะตัง วะรัง** แปลว่า แม้นจะออกบวชถืออุ้มบาตรดินเที่ยวขอทานเขากินเลี้ยงชีพ แต่เป็นอยู่อย่างปราศจากการเบียดเบียน ชีวิตอย่างนี้ประเสริฐกว่าความเป็นพระราชาในโลก **อะปิเจปัตตะมาทายะ อะนาคาโร ปะริพพะเช** แม้จะออกจากเรือน บวชเที่ยวอุ้มบาตรดินขอทานกินเลี้ยงชีพ **อัญญัังวิหิง สะยัง** ไม่มีการเบียดเบียนผู้ใด **โลเก อะปิรัชเช นะตัง วะรัง** ประเสริฐกว่าความเป็นพระราชาในโลก นี่อานิสงส์ไปไกลมาก แต่ยังไงๆ ก็ตาม ถ้าหากยังไม่ซาบซึ้งถึงคุณค่าอันนี้ ถ้ายังไม่ซาบซึ้งถึงคุณค่าของจิตใจ ความเป็นอิสรภาพ ความว่าง ความปล่อยวาง ก็จะมีความทุกข์ บวชอยู่ก็เป็นโรคประสาทได้อีกเหมือนกัน เพราะเต็มไปด้วยความอยากได้ อยากมี อยากเป็น ไม่มีการขวนขวายเก็บการแห่งความสงบระงับทางจิต ฝึกฝนสมาธิภาวนาสมถะวิปัสสนาไม่ทำ นอกจากไม่ทำแล้วไม่พูดถึงอีกเลย อย่างนี้ก็น่าเป็นห่วงอีกเหมือนกัน ว่าจะพบความสุขหรือไม่ อย่างเก่งก็สุก สุก สุกจนเผา สุกจนไหม้ สุกไปตามประสาของกิเลส ได้อยู่ดีกินดี วันไหนไม่ได้ดังนั้นก็มีความขุ่นเคืองปฏิฆะ เป็นทุกข์อยู่อย่างนั้น

หากมีธรรม นำพาใจ ให้พบสุข
เข้าใจทุกข์ รู้ปล่อยวาง อย่างอาจหาญ
สุขภายนอก บอกพอใจ ให้เบิกบาน
สุขยาวนาน สุขสงบ พบปัญญา

เพราะเหตุนั้น ท่านทั้งหลาย วันนี้เราจะพูดถึงการบวชแทนพระคุณ ก็เลยเตลิดเปิดเปิงมาถึงการบวชของพระราชา ในสมัยโบราณ สมัยพุทธกาล และจนถึงประเทศไทยเรา จนมีกฎหมายในสมัยกรุงศรีอยุธยา คนไทยเราถือกันมาแต่พ่อแต่แม่ พระพุทธศาสนาได้หยั่งรากฝังลึกสู่แผ่นดินนี้ ท่ามกลางใจกลางสุวรรณภูมิเป็นเวลาสองพันกว่าปีมาแล้ว ไม่ใช่วันสองวัน ไม่ใช่พันปี เป็นสองพันกว่าปี ยิ่งในภาคอีสานของเรา สกลนคร นครพนมนี่ตัวอย่างสัญลักษณ์ ศักดิ์ศรีสักขีพยาน พระธาตุพนม พระธาตุเชิงชุมเหล่านี้ เป็นเครื่องบ่งบอกว่ามีความเกี่ยวพันในวิถีชีวิตของพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล กระดูกหัวอกพระศาสดาได้รวมอยู่ตรงนี้ **กกุสันธะ โกนาคะมะนะ กัสสะปะ** รอยพระบาทตั้งแต่รอยเท้าถึงกระดูกหัวอก ได้มารวมสุมกันอยู่บนแผ่นดินภูกำพร้า แผ่นดินภูน้ำรอด เมืองสกลนคร นครพนมนี้ เพราะฉะนั้นก็เป็นอันว่ามั่นใจได้เลย พุทธศาสนาได้หยั่งรากในนี้มานานแล้ว บ้านเมืองของเราอยู่เย็นเป็นสุขด้วยอำนาจแห่งศีลแห่งธรรมโดยเราไม่รู้สึกตัว แต่มาสมัยนี้กำลังแก้ปัญหากันทางวัตถุ กำลังเข้าสู่ความเป็น NIC จิตใจของคนกำลังห่างเหินจากศีลจากธรรม จิตใจไม่มีที่พึ่งพาอาศัยว้าเหว่ อ้างว้างจิตใจ เป็นอย่างนั้นทางร่างกาย คับคั่งหลั่งไหลแต่จิตใจอ้างว้างว้าเหว่เดียวดายมีแต่มนุษย์อันตรายไว้ใจกันไม่ได้ เพราะคนไม่มีศีลไม่มีธรรม นานๆ เข้า

แม้แต่ตัวเองก็ไม่มั่นใจสถานภาพของชีวิตที่เป็นๆ อยู่ ไม่ต้องกล่าวถึงตายแล้ว เป็นๆ อยู่ก็ยังไม่รู้ว่าจะเอายังไง มีโอกาสจะโกงก็จะโกง มีโอกาสจะเอาก็จะเอา คนอื่นเขาจะทำเราก่อน เราจะต้องทำอย่างนั้น ความคิดมันเป็นอย่างนี้ มันขึ้นสมองไปหมดเลย ความเห็นแก่ตัว หลังจากนั้นก็คิดเลยไปถึงการตาย ชาติหน้าถึงจะขึ้นสวรรค์หรือจะตกนรก คิดหาคุณงามความดีของตนเองมันไม่มี มันมีแต่สิ่งที่ไม่ทำให้ตนเองเป็นประโยชน์ แก่ตนเองแล้วไม่ทำให้เป็นประโยชน์แก่สังคมแก่บ้านเมือง มองหาทางที่จะขึ้นสวรรค์หลังจากตายแล้วมันก็ไม่มี มันก็เลยกลัวตาย เมื่อกลัวตายมันก็เกิดอาการไหลตาย นอนไหลตาย เพราะจิตใจมันล้า มันทำงานหนัก กายทำงานหนักจิตใจก็ทำงานหนัก วิ่งว่อนกลางคืนเป็นควันกลางวันเป็นไฟ กลางคืนนอนเป็นควันกรุ่นคิดกลุ้มยังไปไม่ได้ยังไม่สว่าง กลางวันก็ลุกวิ่งทะเยอทะยานไปตามความคิดนั้น เรียกว่ากลางวันเป็นไฟ เผาเข้าทั้งภายนอกภายใน กิเลสแผดเผาหัวใจความเล่าร้อนภายนอกก็แผดเผาร่างกายในที่สุดมันก็ล้าทั้งกายทั้งใจหลับไปเลยไม่ฟื้นเลย เอิ้นว่าไหลตาย ไม่รู้จะว่ายังไง มันไม่มีความสุขนะ มีแต่ความสะดวกสบายทางกาย มีรถ มีเรือน มีตู้เย็น พัดลม โทรทัศน์ มีทีวี มีสเตอริโอ วีดีโอ จะกินร้อนกินเย็นอะไรทำได้ นั่นเอิ้นว่าสะดวกสบายทางกาย ยังไม่ถือว่ามีความสุข ความสะดวกสบายเป็นเรื่องของกาย แต่ความสุขความสงบเป็นเรื่องของใจ ถ้าใจไม่สงบแล้วต่อให้อยู่บนสวรรค์มันก็เป็นทุกข์ ตกนรก ติดแอร์ตกนรกบนสวรรค์เหมือนเทวดาในเรื่อง อุณหัสสะวิชัยนั้น

ตกนรก	***อยู่บนดิน***	***กินความทุกข์***
เพราะติดสุข	***หลงโลก***	***ห่วงตัณหา***
เพราะอยากมาก	***เพราะมัวเมา***	***ขาดปัญญา***
อนิจจา	***น่าสงสาร***	***เปรตเดินดิน***

เอ้า...เราก็ไปกันไกลขนาดนั้น เพราะจะพูดถึงเรื่องการบวชแทนพระคุณ การบวชแทนพระคุณพ่อแม่นั้นในที่สุดมันก็จะมาตกเป็นพระคุณเป็นอานิสงส์ให้แก่ตัวเราอีกเหมือนกัน เพราะเหตุนั้นคนโบราณจึงมั่นใจเหลือเกิน ปรารถนาเหลือเกินที่จะให้ลูกให้เต้าบวชแทนพระคุณ ในหน้านี้ใกล้เข้าพรรษา ก็น่าจะบวชแล้ว บางคนก็ตั้งใจจะบวช บางคนก็ไม่อยากบวช แต่เดี๋ยวนี้มันก็เกิดมีโรคใหม่ขึ้นมา พ่อแม่สมัยใหม่มองไม่เห็นว่าลูกจะบวชแทนพระคุณได้ มีเป็นจำนวนมากแล้ว วันก่อนอาตมาไปกรุงเทพฯ พอไปกรุงเทพฯแล้วหน้านี้คนกรุงเทพก็ยังบวช คนหนุ่มๆ จบวิศวะมาแล้ว จบปริญญามาแล้วก็เตรียมบวช บวชแล้วจะสึกไปทำงาน บางคนก็บอกว่าสมัครงานสอบอะไรผ่านได้แล้ว เวลาจะทำงานก็ขอลาบวช บางคนก็กำลังเรียนอยู่เมืองนอกทำปริญญา อยู่อเมริกาอยู่ไหนนู้นกลับมาบ้านขอบวช บางคนทำงานแล้วก็ลาบวช แต่ก็มีข้อแม้ว่าบวชแล้วจะสึก ๑๕ วันบ้าง ๑ เดือนบ้าง พรรษาบ้าง ทีนี้มีบางราย หลายรายเลยทีเดียว แม่พ่อมาเฝ้าอ้อนวอนอยู่ใกล้ๆ ว่าเมื่อไหร่ลูกจะสึกบอกได้ไหม ลูกบอกยังไม่ได้บวชบอกไม่ได้ว่าจะสึกเมื่อไหร่ เอาไว้พูดทีหลัง มีบางรายถึงกับรุนแรง มาด่าเลยว่า *“เมื่อไหร่ท่านจะสึก ถ้าท่านไม่สึกล่ะระวังให้ดี เดี๋ยวจะมาด่าเช้าด่าเย็นถึงในกุฏินี้”* ดู...นี่เป็นความรู้สึกของแม่สมัยใหม่ แม่ยุค NIC ยุคเทคโนโลยีอันสูงส่งนี่เป็นซะอย่างนี้ เดี๋ยวนี้ความเข้าใจของเรามองไม่เห็นคุณค่าของศาสนา คิดว่าบวชแล้วจะตอบบุญแทนคุณอะไร เพราะบุญคุณนั้นความจริงแล้วมันก็เน้นกันมาที่ความตอบสนองความปรารถนาของพ่อของแม่ เมื่อพ่อแม่ไม่ปรารถนาจะให้ลูกบวชอย่างนี้ก็มองไม่เห็นคุณค่า ก็แสดงว่าลูกนั้นเนรคุณ มันก็เป็นเรื่องธรรมดาของพ่อของแม่ที่มีความรักต่อลูกไม่ใช่เพียงสมัยนี้ดอก

ในสมัยพุทธกาลสมัยพระพุทธเจ้ามีเป็นจำนวนมาก ลูกอยากจะบวชพ่อแม่ไม่ให้บวช บางรายลูกไม่กินข้าวกินน้ำ นอนซมอยู่เจ็ดวันเจ็ดคืนจนผอม พ่อแม่ทนไม่ไหวก็เลยให้บวช มีหลายรายในสมัยโบราณสมัยพระพุทธเจ้า อย่างพระรัฐบาลอย่างนี้ อย่างในสมัยนี้ก็เหมือนกัน เมื่อสองปีก่อนโน้น ก็มีฝรั่งหนุ่มๆ จากออสเตรเลียนู้น เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัย ขึ้นเครื่องบิน บินด่วนมากรุงเทพฯ มาสกลนครมาหาอาตมาจะมาบวช อาตมาถามว่าพ่อแม่อนุญาตรึยัง เขาบอกยังไม่เกี่ยวกัน มันเมืองฝรั่งไม่เกี่ยวไม่เหมือนคนไทยเรา อาตมาก็ไม่ให้บวช พอไม่ให้บวชนี่แกก็ร้องห่มร้องไห้ อ้อนวอนเช้า อ้อนวอนเย็น ให้อาตมาให้ใส่ชุดขาวโกนผมแล้วก็สมาทานอุโบสถศีล ฝึกสมาธิภาวนาศึกษาพระธรรมไปก่อน รอคอยให้เขียนจดหมายไปหาพ่อหาแม่ ถ้าพ่อแม่อนุญาตแล้วก็บวชได้ ปรากฏว่า แกทำไม่ได้แกบอกว่า พ่อแม่ยังไงก็ไม่ยอมเพราะแม่ไม่ได้ถือศาสนาพุทธ พ่อไม่ได้ถือศาสนาพุทธ ขอบวชเถอะเมืองฝรั่งนั้นเขารับผิดชอบกันเอง ตัดสินใจเองได้ อาตมาไม่ยอมกลัวจะมีเรื่องมีราวก็ให้แกฝึกสมาธิไป ต่อมาสิบกว่าวันพ่อก็มาตามเพราะพ่อเป็นเศรษฐี เป็นคนรวย ร้องห่มร้องไห้ใส่กันอยู่ที่วัด เราต้องไปไกล่เกลี่ยต้องเทศน์ไปสอน ไปอ้อนวอนให้กลับบ้านซะ นี่เป็นอย่างนี้สมัยนี้ก็มี จะกล่าวไปใยถึงสมัยโบราณ วันที่ไปเที่ยวกรุงเทพฯนั่นก็เหมือนกัน เมื่อปลายเดือนที่แล้ว กลางคืนครูบาอาจารย์ท่านก็เลยนิมนต์ให้อบรมพระใหม่หน่อย ท่านอาจารย์สมภพเข้ามาแล้วก็ดีอยากจะให้พระใหม่ๆ เนี่ยที่บวชมาท่ามกลางสังคมเมืองหลวงท่ามกลางสังคมเมืองนอก ลามาบวชมีแต่ปัญญาชน อยากจะให้ได้รู้รสชาติแห่งพระศาสนา รสชาติแห่งศีลแห่งธรรมจากพระป่าพระดงนั้น..อาตมาก็อบรมแสดงธรรมคุณค่าของการบวช บวชเพื่อเรียนรู้เพื่อศึกษาชีวิต อธิบายไปแล้วก็มาพูดถึง

ศีลสิกขา จิตตะสิกขา ปัญญาสิกขา พูดจบแล้วก็พานั่งสมาธิซะเลย พูดเฉยๆ ไม่รู้เรื่อง นานเข้าเป็น ๒ ชั่วโมง เช้าเย็นๆ เข้า บางคนมีบุญมีวาสนาปรับจิตปรับใจเข้าที่ได้เกิดความสุขความสงบระงับ โอ...ไม่อยากสึกกลับไปบอกที่บ้านว่า อือ...อยากจะมาบอกพ่อแม่ อยากจะขอเลื่อนการสึกไปหน่อย รู้สึกว่าการบวชนี้มันมีประโยชน์มาก อาจารย์ท่านมาจากสกลนคร ได้ลองฝึกสมาธิกับท่านดู รู้สึกว่ามันได้ผลในสิ่งที่เราคิดไม่ถึง ก็...ไม่อยากจะสึกออกมา แม้...ตอนนี้แหละ พ่อแม่มาวัดกันเป็นแถว มาถามครูบาอาจารย์ กลัวลูกจะไม่สึกมันเป็นซะอย่างนั้น เลยไม่มีความเข้าใจ ว่าลูกบวชนั้นจะเป็นการตอบบุญแทนคุณได้อย่างไร จึงเป็นความเข้าใจเป็นค่านิยมของคน ในสมัยโบราณเขานิยมว่าบวชแล้ว แทนบุญแทน คุณได้ ในภาคอีสานนี้เขียนไว้ในใบลานเลย อานิสงส์การบวช แต่เขาไม่ได้เรียกอานิสงส์การบวช เขาเรียกว่า *“สองบวชแทนน้ำนมแม่”* หนังสือแทนน้ำนมแม่นี่มีทุกหมู่บ้าน ทำไมจึงเรียกว่าแทนน้ำนมแม่ ในหนังสือนี่ *“สองการบวชแทนน้ำนมแม่”* สองมาจากคำว่า ฉลอง พูดเร็วเข้าเหลือแต่ สองแทนน้ำนมแม่ คือการบวชแทนน้ำนม เลือดทุกหยดหยาดจากอกของแม่นั้นน่ะคือมาเป็นน้ำนมกลั่นกรองออกมา เลี้ยงเราให้เจริญเติบโตตั้งแต่เกิดมา และเราจะแทนน้ำนมท่านโดยวิธีใดนั้น

สมัยโบราณนั้นต้องการที่สุดคือให้ลูกได้บวช ถ้าลูกบวชแล้วสุขใจ อย่างน้อยลูกได้ประพฤติปฏิบัติธรรม รู้จักบาปบุญคุณโทษ รู้จักคุณพ่อคุณแม่ จากความเป็นคนแข็งกระด้างกระโชกโฮกฮาก กลายเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน นุ่มนวลสุภาพเรียบร้อย จากเป็นคนเกกมะเหรกเกเรไม่รู้จักรับผิดชอบ เช้าฮาเย็นเฮ กลายมาเป็นคนสุขุมลุ่มลึก รู้จักรับผิดชอบต่อการพูดการคิดการทำ พ่อแม่ก็สบายใจ ไม่มีความทุกข์อันใดของพ่อแม่เท่ากับลูกเป็นคนชั่ว ลูกตายซะยังดีกว่า มีความทุกข์ไม่เกินปีหนึ่งค่อยสร่างซา แต่ถ้าลูกมีความชั่วตีบ้านพาลเมืองลักสกจกห่อเหล่านี้ เข้าคุกเข้าตะรางตำรวจไล่พ่อแม่เป็นทุกข์อีกแล้ว ทุกข์แล้วทุกข์อีกตายแล้วตายอีก เพราะเหตุนั้นความสุขใจที่สุดก็คือ เมื่อลูกบวชเหลืองๆ อยู่ในวัด คนโบราณนะ เดี๋ยวนี้ก็เหมือนกันบางคนเขาก็ถืออยู่ ทีนี้ท่านทั้งหลายก็คงจะสงสัยต่อไปว่า เอ...การบวชนั้นมันจะตอบแทนบุญคุณได้อย่างไร ถ้าเรามองในแง่วัตถุ มองในแง่วัตถุอย่างเดียวนี่ไม่มีทางเลย บวชแล้วจะแทนบุญคุณยังไง ยิ่งบวชแล้วพ่อแม่ก็ยิ่งเสียเวลาไปวัดไปทำบุญ ถ้าตัวเองไม่ไปกลัวชาวบ้านไม่ไป กลัวลูกเต้าของเราจะหิว นี่เห็นไหมล่ะ เสียเวลาทำงานทำการไปใหญ่เลย โน่นถ้ามองในแง่วัตถุมันเป็นอย่างนั้น เดี๋ยวนี้วัตถุกำลังขึ้นสมอง วัตถุขึ้นสมอง วัตถุขึ้นหัวแล้ว หายใจออกมาเป็น NIC แล้วเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าอะไรต่ออะไร ไปกันมั่ว ในที่สุดทำอะไรก็เพื่อเศรษฐกิจ เพื่อเศรษฐกิจ ในเศรษฐกิจมันก็มีการเมือง เอาแหละสิที่นี่ มันวุ่นวายกันที่สุดที่มองกันในแง่วัตถุ แสวงกันในแง่วัตถุนี่ พระพุทธเจ้าท่านก็ว่า **"อัปปะมัตโต อุโภ อัตเถอาธิกัณหา หิบัณฑิโต อัตถาภิสะมัญญา ธีโร ปัณฑิโตติ ปะวุจจติ"** ผู้เป็นบัณฑิต ย่อมเป็นผู้ฉลาด สามารถถือเอาประโยชน์ได้ทั้งสองด้าน คือมองให้เห็นทะลุออกไปทั้งประโยชน์ที่เป็นวัตถุ และประโยชน์ทางจิตใจ

ทางนามธรรม มันจะต้องเข้าใจให้ลึกซึ้งถึงขนาดนั้นจึงจะเข้าใจว่าบวชนี้จะแทนพระคุณได้ ถ้ามองในแง่วัตถุไม่มีทาง พ่อแม่แทนที่จะได้ไปไร่ไปนาแต่เช้ามืด น้องนุ่งจะได้ไปช่วย กลับจะต้องไปจังหันเพราะว่าลูกชายบวชอยู่ในวัด นั่น...เลยเสียเวลาไป แทนที่ถ้าหากบวชแทนคุณพ่อแม่ลูกน่าจะได้เอาอะไรดีๆ มาให้พ่อแม่กิน หาข้าวหาปลาหาอะไรมาเลี้ยงพ่อแม่ตลอดเวลา อย่างนี้ นั่นเรามองในแง่วัตถุ ความจริงนั้นถ้าเรามองในทางด้านจิตใจแล้วเราจะพบได้ว่า แต่ก่อนพ่อแม่เคยไม่เข้าวัด บัดนี้จะต้องเข้าวัดซะแล้ว เพราะลูกอยู่ในนั้น ในขณะที่เข้าไปในวัดนั้น ไม่ได้เข้าไปเปล่าๆ นอกจากให้เวลาที่ตนเองหัวหกก้นขวิด ล้มลุกคลุกคลาน นั่นได้ให้เวลาอันดิ้นรน ยื้อแย่งแสวงหานั้น ได้หยุดมันลงไปได้เอาเวลานั้นกลายมาเป็นเวลาแห่งการมาวัด ในขณะมาวัดนี้ ก็หยุดอาการเร่าร้อน ได้ให้ทาน การให้ทานก็ทำลายความเห็นแก่ตัวชนิดที่หยาบๆ ออกไป นานๆ เข้าก็จะกลายเป็นอุปนิสัย กลายเป็นความเคยชิน เป็นคนมีจิตใจแจ่มใสเบิกบาน ฝึกของมากมาจากของน้อยๆ ของละเอียดก็มาจากของหยาบๆ น้ำลึกก็มาจากน้ำตื้นๆ คุณงามความดีแต่ละเล็ก ทีละเล็กทีละน้อยก็จะสั่งสมไว้ในหัวใจ กลายมาเป็นเชื้อใยยางในหัวใจ กลายมาเป็นอุปนิสัยใจคอของความเป็นผู้เสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตาปราณี บริสุทธิ์ผุดผ่อง สดชื่นแจ่มใส เห็นโลกนี้น่าอยู่น่าอาศัยยิ่งขึ้น นั่นคืออานิสงส์ทางอ้อม Indirection Benefits ทีนี้เราจะเห็นได้ว่า การที่มาวัดเอาข้าวปลาอาหารมาให้ลูกเรากิน ที่มาบวชนั้น ก็เหมือนกับลูกได้ลากพ่อลากแม่เข้ามาสู่สถานภาพอีกอันหนึ่ง

เมื่อลูกบวช เหมือนพ่อแม่ ได้บวชด้วย
ต่างก็ช่วย ส่งเสริมบุญ เกื้อกูลสงฆ์
ลูกอยู่วัด แม่ไปวัด หัดปลดปลง
บุญหนุนส่ง ทั้งทานศีล ภาวนา

บรรยากาศชีวิตอีกแบบใหม่ ได้มาทำบุญสุนทรทาน ยังไม่พอได้เห็น พระภิกษุสงฆ์ องค์สามเณร สงบเสงี่ยมทำให้เกิดความสงบใจ ทำให้เกิดความเบิกบานใจ เออ...เหมือนกับเข้ามาโลกอีกโลกหนึ่ง ยิ่งอยู่ในวัดป่าวัดดง สงบระงับ พระหนุ่มเณรน้อยอยู่กันเป็นเอกภาพ เห็นแล้วก็น่าชื่นชม อยากจะให้ลูกเราเป็นอย่างนี้ แล้วก็เห็นตัวลูกของเราก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ ความสุขอันใดจะยิ่งไปกว่าความสุขที่ลูกเต้ามีการประพฤติคุณงามความดี แล้วยิ่งไปกว่านั้น ได้ฟังพระธรรมคำสั่งสอนจากครูบาอาจารย์วันละเล็กวันละน้อย จิตใจก็จะมีสติปัญญา สั่งสมปัญญาบารมีรู้จักอันนี้เป็นบาป เป็นบุญ เป็นคุณ เป็นโทษ อันนี้เป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ อันนี้ควรละ อันนี้ควรเจริญ แก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ละชั่วปิดประตูอบาย ปิดประตูนรก สร้างคุณงามความดี เปิดประตูแห่งสรวงสวรรค์ ชำระจิตให้ผ่องใส หยั่งเข้าสู่ธรรมวินัย เข้าไปหาพระนิพพาน มันเป็นขั้นเป็นตอนอย่างนี้ ละชั่ว ทำดี ชำระจิตผ่องใส ปิดประตูอบาย ไขประตูสรวงสวรรค์ หยั่งเข้าสู่อมตะธรรมแห่งพระมหานิพพานโน่น เหตุอันนี้จะเกิดมาจากที่ลูกได้บวช มันเป็นการดึงพ่อดึงแม่ออกมาจากขุมนรกอันหนึ่ง ตอบแทนกันอย่างนี้ แล้วยิ่งไปกว่านั้น คิดให้ลึกลงไปกว่านั้นอีก ในร่างกาย ตัวตนของลูกนั้น คือส่วนผสมระหว่างพ่อและแม่ เมื่อลูกได้บวชเรียนเขียนอ่าน ได้ประพฤติปฏิบัติธรรม สร้างแต่คุณงามความดีในขณะนั้น ก็หมายความว่า พ่อกับแม่ทั้งสองคนก็ได้พากันบวชแล้ว เพราะว่าร่างกายจิตใจของลูกมันได้มาจากพ่อจากแม่ นั่นทางอ้อมนะ ดูให้ดีๆ ดูให้ลึกๆ จะไม่เรียกว่าบวชแทนบุญแทนคุณได้อย่างไร เอ้า...ทีนี้มาดูทางคุณค่าทางน้ำใจก็ได้ สิ่งใดที่ลูกปรารถนา สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่พ่อแม่จะต้องดิ้นรนขวนขวายแสวงหาให้ ตั้งแต่เริ่มเกิดมา เสียงร้องไห้จ้าของลูกนั้น คือเสียงสตาร์ทเครื่องของชีวิต

พ่อแม่ตั้งแต่ลูกคลอดออกมา แม่คลอดลูกออกมาได้ยินเสียงร้องไห้ ก็มั่นใจว่าลูกเราเป็นคน ไม่ตายแน่ๆ ถ้าลูกไม่ร้องไห้นี่สิ เป็นเรื่องราวใหญ่เลย กลัวจะตายมาจากในท้อง เพราะไม่ได้ยินเสียงสตาร์ทเสียงแห่งชีวิต คือเสียงร้องไห้ เสียงร้องไห้เป็นเสียงแห่งความทุกข์นะไม่ใช่เสียงแห่งความสุข แต่พ่อแม่ก็รู้สึกดีใจลึกๆ ว่าเสียงร้องไห้ ครั้งแรกของลูกนั้นคือเสียงแห่งความเป็นผู้มีชีวิตของโลก หลังจากนั้นพ่อแม่ประคับประคองเลี้ยงดูลูก ตั้งแต่ลูกยังพูดไม่เป็น พ่อแม่ก็อาศัยเสียงร้องไห้ของลูกนี้แหละ เป็นภาษาพูด ภาษาใจของลูก เวลาใดลูกร้องไห้ เวลานั้นเหมือนหัวใจจะแตกสลายว่าเกิดอะไรขึ้นกับลูก ลูกต้องการอะไร ลูกยังพูดไม่ได้ว่า แม่จ๋าพ่อจ๋า อยากได้อันโน้นอันนี้ ทำอันโน้นอันนี้ให้หนูที ยังพูดไม่ได้ ก็ต้องใช้เสียงร้องไห้นั้นแหละเป็นสัญญาณ เสียงร้องไห้เป็นภาษาแห่งหัวใจของลูกที่กำลังแบเบาะไม่รู้เดียงสา พ่อแม่จะรีบ ประการแรกเมื่อได้ยินเสียงร้องไห้ถ้าอยู่ในเปลนอนแม่จะรีบไกวแกว่งเปล หรือพ่ออยู่ใกล้พ่อก็จะรีบไกวเปล โดยเข้าใจเอาเองว่าลูกคงต้องการให้พ่อแม่ไกวเปล ให้เกิดความสบาย ให้เกิดความสุข คือพ่อแม่เอาอกเอาใจทุกอย่าง ถ้าหากไกวเปลแล้วลูกยังไม่หยุดร้องไห้ แสดงว่ายังไม่ถูกใจ ลูกคงปรารถนาสิ่งอื่นนอกจากไกวเปล ไม่มีทางเลือก พ่อแม่ก็จะประคับประคองอุ้มออกมาจากเปล ปากก็พูดพร่ำรำพัน ทั้งเขย่าทั้งลูบทั้งคลำ พ่อเอ๋ยแม่เอ๋ยทูนหัวลูกดวงตาดวงใจของแม่ มีแต่ถ้อยคำดีๆ เอาใจ ต้องการอะไร เอามือคลำดูเนื้อดูตัวถ้าร้อนก็แสดงว่าลูกเป็นไข้ หาอะไรมาแก้ อุ้มอยู่ในอ้อมกอด ลูกหยุดร้องไห้หัวใจของพ่อของแม่ชื่นใจมีความสุขว่าบัดนี้ได้เอาใจลูกถูกจุด เสียงร้องไห้ของลูกแต่ละครั้งนั้นบ่งบอกว่าพ่อแม่ จะต้องรีบเอาใจให้ถูก คิดดูสิท่านเอาใจเรามาตลอดเลย เวลาใดหยุดร้องไห้ เวลานั้นพ่อแม่ก็มีความสุขใจว่าเอาใจลูกได้ถูกต้องแล้ว

บางคนยิ่งกว่านั้นลูกโตมาเป็นหนุ่มเป็นสาวไม่เคยขัดใจเลย เอาใจตลอด เอาใจตลอดในที่สุดลูกก็เลยได้แต่ใจ เอาแต่ใจพ่อแม่พูดอะไรนิดอะไรหน่อยขัดใจนิดเดียว แหม...เป็นทุกข์ที่สุดเลยเพราะถูกเอาใจมาจนเคยชิน วันก่อนโยมฟังเทศน์จบแล้วก็ร้องไห้มา อาจารย์ช่วยทีเถอะ ร้องไห้ พูดไม่เป็นศัพท์เป็นภาษา อาตมาก็สงสาร ร้องไห้ทำไมโยมหยุดก่อนซี่พูดกันไม่รู้เรื่อง แกก็ยังร้องไห้สะอึกสะอื้น ก็เลยบอกว่า เออ...เอาอย่างนี้สิ หายใจละเอียดยาวๆ ลึกๆ เข้า ลึกๆ ออกไม่เกินสามทีอันที่มันสะอื้นอยู่นี่มันก็จะหยุด แกก็ทำตาม ทำตามก็สะอื้นก้อนอันมันเป็นจุกคอนั้นก็หายไป แล้วแกก็พูด *"โอ๋ย...เอ็ดเนียวเล่อลูกผู้ข้านั่น มันตายไปสิบกว่ามื้อสิบ่ให้ผู้ข้าให้ของเอ็ดเนียวเล่อ"* ว่าอย่างนั้น เป็นพี่น้องชาวภูไท อาตมาก็เลยถามว่า *"เป็นหยังล่ะเผิ้นจึงตาย" "ผูกคอต๋าย เป็นผู้จบผู้งามแท้ๆ เอ็ดเนียวเล่อก็เอ็ดเป็นเข่นแล่วเม็ดสุอันสุแนว อันแม่บ่ให้ไปทอดผ้าป่าเมืองน่านนำเผิ้นซือๆ เทือเดียวท่อนั้นลูกผูกคอต๋าย กำลังจบกำลังงาม"* เห็นไหม พ่อแม่เอาใจมาตลอดเลย เอาใจจนไม่เคยขัดใจ เพียงขัดใจนิดเดียว ไม่ให้ไปทอดผ้าป่า มันไกลลูกเอ๋ยจังหวัดน่านโน้น เสียเงินเสียทอง พ่อแม่เป็นห่วงไม่ได้ไปกับเพื่อนผูกคอตาย พ่อแม่ก็ทุกข์ต่อไป เลี้ยงลูกก็สุดแสนจะทรมารทรกรรมกว่าจะเจริญเติบโตมา โตมาแล้วขัดใจนิดเดียวผูกคอตายให้แม่ร้องไห้น่าสงสารแม่แท้ๆ มีแต่คุณงามความดี มีแต่ให้

บางครั้งลูก ไม่เข้าใจ ในพ่อแม่
เพราะเอาแต่ ใจตนเอง เป็นนิสัย
ถูกดุด่า เพราะท่านห่วง ก็น้อยใจ
จะหาใคร มารักเรา เท่าท่านเอย..

เพราะเหตุนั้น แล้วท่านทั้งหลายการบวชจะเป็นการตอบแทนคุณได้โดยประการใดท่านลองคิดดู พ่อแม่เอาใจเรามาตลอด แต่ทีนี้พ่อแม่อยากจะให้เราเอาใจท่านบ้าง คือท่านอยากจะให้เราบวช เนี่ย.. ประมวลมาตั้งแต่เล็กจนใหญ่จนป่านนี้ พ่อแม่เอาใจมาตั้งแต่คลอดออกมานะ เอาใจเรา เสียงร้องไห้จ้านั้นคือเสียงร้องทุกข์ของลูก เสียงปรารถนาแห่งหัวใจของลูก พ่อแม่จะต้องเดาเอาเองว่า ลูกปรารถนาอะไร อยากได้อะไร อยากให้ทำอะไร ทำจนลูกหยุดร้องไห้ แสดงว่าถูกใจคลำถูกจุด พอโตมาพูดได้ ยังชั่วหน่อย ลูกอยากได้อะไรรีบหาให้ ไม่ต้องรอให้ร้องไห้ โตมาเป็นหนุ่มเป็นสาวอยากได้ลูก อยากได้เมีย อยากได้ผัว พ่อแม่ก็จัดแจงให้ ยังไม่พอทรัพย์สมบัติ มอบให้ นี่...พระคุณของท่านมาก คนโบราณนั้นไม่มีอะไรหวังมากไปกว่าที่จะให้ลูกได้บวช เพราะเห็นวิถีทางเดียวเท่านั้นที่จะให้ลูกสำนึกถึงคุณค่าของพ่อของแม่ เพราะในเวลาบวชนั้นจะได้ศึกษา จะได้ฟังครูบาอาจารย์ จะได้อบรมจิตใจตนเองให้สงบระงับ แล้วก็มาเพ่งดูความจริง จึงจะรู้จักซาบซึ้ง โน่น...บางคนมีลูกแล้วจึงจะคิดถึงบุญคุณพ่อแม่ มีลูกแล้วเห็นตนเองเลี้ยงลูกลำบากก็นึกถึงบุญคุณพ่อแม่ แต่ถึงขนาดนั้นหัวใจก็ถูกแบ่งให้ลูก ถูกแบ่งให้เมีย บางทีลืมหมดเลย รักลูกรักเมียจนลืมพ่อลืมแม่ แต่การบวชนี้ ไม่ได้แบ่งหัวใจให้ลูกให้เมีย ไม่ได้แบ่งหัวใจให้ใครทั้งนั้น ยกหัวใจทุ่มเทไปที่การปฏิบัติธรรมคุณงามความดี เริ่มตั้งแต่การอดทนทางกายทางวาจาสงบเสงี่ยมโดยการเป็นผู้มีศีล ต่อมามีพัฒนาการก็ฝึกจิตให้หยุดให้อำนาจให้มันสะอาดสว่างสงบด้วยสมาธิภาวนา อยู่กับครูบาอาจารย์เป็นหมู่เป็นคณะท่านพาฝึกพาหัด หลังจากนั้นเมื่อจิตสงบแล้ว ก็เอาจิตชนิดที่มันสงบไม่หิวโหยอารมณ์ใดๆ ไม่กระเพื่อม จิตสงบ จิตก็ส่องลงไปดูความจริงเห็น สิ่งใดที่มันสกปรกในจิตก็เคลียร์ออกมา สิ่งใดที่มันดีงามบริสุทธิ์ก็รักษาไว้ เมื่อมันแจ่มใส

มันบริสุทธิ์ จิตรู้จักอายชั่วกลัวบาปแล้ว บริสุทธิ์แล้วเริ่มสงบ สงบก็เพ่งดูก็รู้จัก โอ...ฉันทำอย่างโน้นอย่างนี้กับพ่อกับแม่ ไม่ดีไม่งามเลย น่าเสียใจ บางคนบวชแล้วมานั่งเป็นทุกข์เสียใจเมื่อเวลาจิตสงบ นึกถึงบาปที่ตนเองได้ทำกับพ่อกับแม่นี่ ทำให้เป็นทุกข์เอามากๆ

เห็นบาปกรรม ที่เคยทำ กับพ่อแม่
กรรมแท้ๆ ลูกหลงผิด พ่อแม่จำ
สำนึกตน สะท้อนใจ ขอขมา
หลั่งน้ำตา ลูกผู้ชาย ซึ้งพระคุณ

ครูบาอาจารย์ก็สอนว่าอดีตผ่านไปแล้ว ปล่อยมันไป อย่าหลงเข้าไปในโลกแห่งอดีต แล้วก็อย่าหลงทะเยอทะยานเข้าไปสู่โลกแห่งอนาคต จงอยู่กับโลกแห่ง **“ปัจจุปันนัญจะ โย ธัมมัง ตัตถะ ตัตถะ วิปัสสะติ”** เห็นสภาวะธรรม สภาพแห่งจิตใจ ในขณะปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร คิดถึงเรื่องราวอดีตเป็นทุกข์ว่าเราได้ทำไม่ดีไม่งาม ครูบาอาจารย์ท่านก็คอยสอนประคับประคองว่า เออ...อย่าไปเป็นทุกข์กับมัน ให้อภัยมันไป ไม่มีใครเป็นพระอรหันต์มาตั้งแต่ในท้อง ย่อมได้ผ่านความชั่วกันบ้าง พระโมคคัลลา พระสารีบุตร องคุลีมาล นางกุณฑลเกสี นางปฏาจารา เราจะเห็นได้ในทูเรนิทานในชาดกต่างๆ ท่านเหล่านี้ก็เคยทำชั่ว นางภิกษุณีบางคนได้เป็นพระอรหันต์ ก่อนนั้นได้ฆ่าผัวตัวเองอย่างนี้ เราเองได้ล่วงล้ำกล้ำเกินคุณพ่อคุณแม่มาแล้วในอดีต ผิดมาก แต่บัดนี้เราจักไม่ทำอีก สำนึกทำใจที่มันเศร้าหมองเพราะอารมณ์ในอดีตนั้นให้มันบริสุทธิ์ ให้มันสงบ แล้วก็เพ่งลึกลงไปถึงความเป็นจริง เรียกว่าพัฒนาจิตแล้วก็สู่การพัฒนาปัญญา มันก็จะมีความถูกต้องทางกายวาจา มีความถูกต้องทางใจ มีความถูกต้องทางสติปัญญา

ไม่ใช่หลงเข้าไปในความรู้ บัดนี้จะรู้ในสิ่งที่เราหลง หลังจากนั้นจึงจะรู้ความจริงในความรู้อีกถอนตนเองออกมา รู้จักคุณค่าของศาสนา รู้จักคุณค่าของการบวชของศีลของธรรม แล้วเราก็จะเห็นชัดเจนว่า พ่อแม่เอาใจเรามาตลอด แต่สิ่งที่ท่านปรารถนานั้นเราน่าจะเอาใจท่านบ้าง การเอาใจท่านนั้นแหละให้ท่านมีความสุข เป็นการตอบแทนบุญคุณ บุญคุณที่ท่านสร้างมาไว้กับเราอย่างใหญ่หลวง คือท่านได้เอาใจเรามาโดยตลอด ตั้งแต่เสียงร้องไห้อันดับแรก จนหยุดเสียงร้องไห้ครั้งสุดท้ายลูกใหญ่เจริญเติบโตมาเป็นหนุ่มเป็นสาว หมดเสียงร้องไห้แล้วพูดกันด้วยภาษาคนรู้ พ่อแม่ก็ยังเอาใจมาตลอด บัดนี้ท่านต้องการให้เราเอาใจท่านบ้าง คือให้บวช เพื่อจะได้รู้จักคุณค่าของบุญคุณพ่อแม่ คนโบราณลูกร้องไห้เป็นทุกข์ สมัยก่อนไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา แม่สมัยก่อนต้องตักน้ำ ต้องตำข้าว ต้องผ่าฟืนตำข้าวด้วยครกมองครกกระเดื่อง อุ้มลูกหาบของใส่บ่าอุ้มลูกใส่เอวไปไร่ไปนา ทุกข์ยากลำบากแท้ๆ ยามลูกร้องไห้แม่ทุกข์ยากลำบาก ไกวลูกให้นอนกล่อมลูกด้วยบทเพลง ฝากความหวังเอาไว้

"อื้อ ฮี อือๆๆ นอนสาหล่าลับตาแม่สิก่อม
คำแพงแม่นี่เอ่ย คำแพงแม่นี่เอ่ย
แม่ไปไฮ่สิเอาไข่มาหา พ่อไปนาสิเอาปลามาป้อน
แม่เลี้ยงม่อนเข้าป่าสวนหม้อน อื้อ ฮี อือๆๆ
เดิ๊กอ้อนซอนมันลุกมันตื่น ลูกน้อยไห้ง่มไต้กระบอง
อื้อ ฮี อือๆๆ เสียงท่มท่ม ขี้เหงี่ยวใส่แม่
เลี้ยงลูกน้อยแม่นมันยากมันซา อื้อ ฮี อือๆๆ
พออยากป๋าลูกผัวไปบวช สร้างผนวชในศาสนา
อื้อ ฮี อือๆๆ เจ้าใหญ่มาให้เจ้าไปไหว้
คั่นเป็นซายให้เจ้าไปบวช ได้ยิ่งยวดในศีลในธรรม
อื้อ ฮี อือๆๆ ได้จำนำคุณพ่อคุณแม่
พ่อได้แก่ดึงขึ้นสวรรค์ อื้อ ฮี อือๆๆ"

คำกล่อมลูกเหล่านี้สะท้อนออกถึงชีวิตสังคมของชนบท ชีวิตที่แท้จริงที่พ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยความยุ่งยากลำบากมากนัก และความหวังที่พ่อแม่ปรารถนาให้ลูกได้เอาใจครั้งสุดท้าย คือให้ลูกได้บวช ตอนแรกแสดงออกถึงชีวิตแห่งเกษตรกรรม *"แม่ไปไฮ่สิเอาไข่มาหา พ่อไปนาสิเอาปลามาป้อน* แสดงว่าชีวิตผูกพันอยู่กับไร่นาสาโทเลี้ยงลูกลำบาก *แม่เลี้ยงม่อนเข้าป่าสวนหม้อน เดิ๊กอ้อนซอนมันลุกมันตื่น ลูกน้อยไห้ง่มไต้กะบอง เสียงทมทมขี้เยี่ยวใส่แม่"* ในช่วงนี้แม่ก็บ่งบอกถึงหน้าที่รับผิดชอบการหาอาหารมาเลี้ยงตนเองเลี้ยงลูก การหาเครื่องนุ่งห่ม พ่อแม่ต้องปลูกฝ้าย ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ต้องปั่นด้าย ต้องเข็นฝ้ายต่ำหูก สมัยก่อนมันไม่เจริญไม่มีโรงงานเทคไท โรงงานทอผ้าต้องทำเองหมด หลังจากนั้นลูกร้องไห้กลางคืนไม่มีไฟฟ้าไต้กระบอง ขี้ราดเยี่ยวรดพ่อแม่ ดึกๆ ดื่นๆ หนาวๆ *"ลูกน้อยไห้ง่มไต้กะบอง*

เสียงทมทมขี้เยี่ยวใส่แม่” นี่คือสภาพแห่งชีวิตที่แท้จริง ในสมัยโบราณ หลังจากนั้นพ่อแม่ก็รันทดน้อยใจในโชควาสนาที่เกิดมาอาภัพลำบาก แต่ก็เต็มใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยความทุกข์ยาก *“เลี้ยงลูกน้อยแม่นมันยาก มันซา พออยากป๋าลูกผัวไปบวช สร้างผนวชในศาสนา”* รำพึงรำพัน สะท้อนออกมาเป็นกระจกเงาของอดีตให้ลูกได้จดจำรำลึกเอาไปคิด เมื่อเจริญเติบโตว่าแม่นี่ลำบากในการเลี้ยงลูก อยากจะทิ้งลูกไปบวชให้มันสบายใจในพระศาสนา แต่แม่แต่พ่อทำไม่ได้ เพราะเป็นห่วงลูก ต้องเลี้ยงลูกให้เจริญเติบโต ความหวังของพ่อของแม่ก็เลยระดมทุ่มเท ไปที่ลูกว่า *“เจ้าใหญ่มาให้เจ้าไปไหว้”* หมายถึง ความเป็นผู้หญิง ให้ไปไหว้พ่อไหว้แม่ โตมาแล้วรู้จักไหว้พ่อไหว้แม่ *“คั่นเป็นซายให้เจ้าไปบวช ได้ยิ่งยวดในศีลในธรรม ได้จำนำคุณพ่อคุณแม่ พอได้แก่ดึงขึ้นสวรรค์”* ดังกล่าวแล้ว ท่านหวังที่สุดให้เราได้บวชแทนคุณ ได้ลากท่านขึ้นสู่สวรรค์ ปิดประตูอบาย สอนพ่อแม่ ถ้าสอนไม่ได้ก็ ไปบวชอยู่กับครูบาอาจารย์ดีๆ พ่อแม่จะได้ไปใกล้ๆ สำนึกครูบาอาจารย์ จะได้ฟังท่าน จะรู้จักอายชั่วปิดประตูอบายไม่ทำชั่ว กลัวบาปสร้างคุณงามความดี เปิดประตูแห่งสรวงสวรรค์ ท่านจะได้พาทำสมาธิภาวนาอบรมบ่มนิสัย จิตใจสงบระงับ หยั่งเข้าสู่ธรรมวินัย คือความดับลงแห่งความทุกข์ ตัณหาอุปาทาน ไปสู่พระนิพพาน มันไปเป็นลำดับลำดากันอย่างนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เราก็เลยมาบวชเพื่อเอาใจที่ท่านหวัง แต่เดี๋ยวนี้ไม่แน่ พ่อแม่สมัยนี้ไม่ต้องการให้ลูกบวช ต้องการให้ลูกเป็นเจ้าเป็นนายมีเงินเดือนสูงๆ ต้องการให้ลูกนี้จบปริญญาทำหน้าที่การงาน แม้แต่การบวช ครูบาอาจารย์สมัยนี้ประชุมกันสามวันสามคืนก็ไม่พูดถึงเรื่องการบวชเพื่อเจริญในศีลในธรรม มีแต่สอนว่าให้บวช อย่างเก่งก็ให้มาเรียนนักธรรมตรี โท เอก มาเป็นมหา หลังจากนั้นก็เข้ามหาวิทยาลัยสงฆ์สองแห่ง มหามกุฏฯ มหาจุฬาฯ

บุญนำพาวาสนาส่ง จบปริญญา สึกมามีงานทำ จบแค่นั้นไม่ได้พูดเลยไปกว่านั้นว่า เออ...จบปริญญาทางธรรมทางศาสนามาอบรมศีล อบรมจิต อบรมปัญญา ให้ดีเป็นที่พึ่งพาอาศัยแก่เพื่อนร่วมทุกข์เกิด แก่ เจ็บ ตาย สืบทอดอายุพระศาสนา โอย...ไม่ได้พูดอย่างนั้น

มีความรู้ ทางธรรม นำทางโลก
ไม่หลงโลก ลืมธรรม ทำหน้าที่
ปริญญา จะสูงค่า ราคามี
ก็อยู่ที่ ดับทุกข์ได้ ใช่อวดคน

คนโบราณแม้แต่จะกรวดน้ำลงในแผ่นดิน ก็พูด

"ผู้ข้าหยาดน้ำในห่มโพธิ์ศรี ขอให้มีบุญหลาย
ขอให้มีความสุข เหลื่อนคนทางค่าย
เดือนดาวฟ้าฝนลมพร่อมผ่า กรรมอยู่ฟ้าฝูงข้าส่งไป
ขอให้ได้ลูกแก้วผู่ประเสริฐบุญนี้ มีแต่คุณความดี
บวชเป็นยาคูเจ้า มีผลาใหญ่กว้าง คนทั้งหลายได้ไผ่เผิ่ง
อารามหลวงใหญ่กว้าง ลือล่ำทั่วแดน"

ปรารถนาให้ลูกได้บวชเป็นผู้มีบุญมีคุณวัดวาอารามใหญ่โต คนทั้งหลายได้พึ่งพาอาศัย โน่น...คนโบราณของเรา แต่เดี๋ยวนี้ประชุมกันพระสงฆ์องค์เจ้าก็ไม่ได้พูด พูดแต่เรื่องเรียนแล้วก็จบ บุญนำพาวาสนาส่งจบปริญญา สึกมามีงานทำ จบเท่านั้น น่าสงสารเหลือเกิน เราก็เลยไม่ค่อยเข้าใจกัน โยมก็ยิ่งไม่เข้าใจใหญ่ ยิ่งก็อยากจะให้ลูกบวชพอจิ้มดูดสัก ๕ วัน ๑๐ วัน ๑๕ วัน สามเดือนอย่างเก่ง สามเดือนนี่ก็ยังดีนะ ๑๕ วันก็ยังดี เป็นการสืบทอดพระศาสนา บวชมาแล้วได้ฝึกได้อบรมนี่มันจะตอบบุญแทนคุณได้ เป็นการเอาใจพ่อแม่

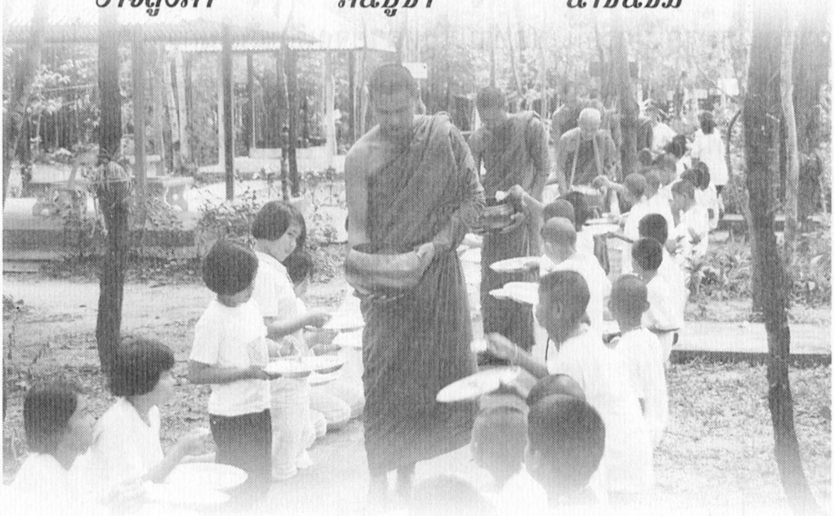
แต่นี่ลูกดมกงดมกาวเต็มบ้านเต็มเมือง พ่อแม่คงไม่ได้กล่อมให้ลูก *"เจ้าใหญ่มา ให้เจ้า ไปไหว้ คั่นเป็นซายให้เจ้าไปบวช ได้ยิ่งยวดในศีลในธรรม อื้อ ฮี อือๆๆ ได้จำนำคุณพ่อคุณแม่ พอได้แกดึงขึ้นสวรรค์ อื้อ ฮี อือๆๆ"* สมัยนี้ท่าจะกล่อมใหม่ *"เจ้าใหญ่มาให้เจ้าดมกาว ใหญ่เป็นบ่าวไปซื้อกาวมาดม อื้อ ฮี อือๆๆ"* อย่างนี้รึเปล่าก็ไม่ทราบ อาตมาก็ยังคิดอยู่ ไปได้มาจากไหน แต่ก่อนยังไม่เคยเห็นมีใครดมกาว เดี๋ยวนี้โอ... ไปไหนเห็นแต่กระป๋องกาว รัฐบาลออกกฎหมายมาจับได้แล้ว ใช้ไม่ได้ เมาแล้วฆ่าพ่อตีแม่ลักสกจกห่อ ไม่มีสติสัมปชัญญะลาออกจากความเป็นคน เป็นยักษ์ เป็นผี เป็นมาร เป็นสัตว์เดรัจฉาน ฆ่าพ่อตีแม่ได้นี่มันยิ่งกว่าสัตว์เดรัจฉานอีก แสดงว่าเมาแล้วมันลืมหมด เอ้า...ทีนี่เราก็เลยต่อไปว่า การบวชนี้จะตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ได้ดังนี้คือทางตรงทางอ้อม ทำอย่างน้อย ทำให้พ่อแม่ซึ่งอยู่ในตัวเรา พ่อแม่ได้รวมกันเป็นเรา ได้บวชกับเราด้วย ได้สร้างคุณงามความดี สูงมาก็ยังให้พ่อแม่ได้มีโอกาสได้สร้างทานบารมี เสียสละเวลา ให้เวลาเป็นทาน ให้อาหารเป็นทาน มาวัดมาวา ลูกเราอยู่ตรงนี้ ได้สร้างทานบารมีสั่งสมอบรมนิสัยปัจจัยให้กับท่าน ได้ใกล้วัดใกล้วา ในวันพระท่านอาจจะมาจำศีลนั่นสั่งสมศีลบารมีขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ท่านอาจจะได้ฟังเทศน์ฟังธรรมครูบาอาจารย์เช้าค่ำ หรืออย่างน้อยวันพระหนึ่งครั้งหนึ่ง ในที่สุดก็สะสมปัญญาบารมี รู้จักอายชั่วกลัวบาป ปิดประตูอบายซะเลย นี่...ทีนี้ อยู่ลึกลงมาอีก บางท่านยิ่งกว่านั้น ไม่มีใครเลี้ยงดู อยากจะให้ลูกบวชไม่มีใครเลี้ยงดู บางท่านไม่อย่างนั้น ลูกบวชแล้วปฏิบัติธรรมไปอยากสึกสงสารพ่อแม่ ทุกข์ยากลำบาก อยากจะไปช่วยท่านทำงานทำการเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ สาธุ น่าอนุโมทนา แต่ส่วนมากออกไปไม่เป็นอย่างนั้น มันเป็นเหตุผลของกิเลสในทางอ้อม ออกไปนู่นไปเลี้ยงเมียเลี้ยงลูกซะมากกว่าที่จะไปเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ พระพุทธเจ้าท่านอนุญาต

ให้พระของเราที่บวชนี่ ถ้าหากพ่อแม่ทุกข์ยากลำบากไม่มีใครเลี้ยงดู ท่านยอมให้บิณฑบาตมาเลี้ยงพ่อแม่กินได้ แล้วตัวเองกินเดนของพ่อแม่ก็ได้ *"เดี๋ยวนี้เรากลัวชาวบ้านจะนินทา ไอ้ความกลัวว่าจะนินทานั้นคือความเห็นแก่ตัวเรา ว่าเราไม่มีค่าไม่มีศักดิ์ศรี อาตมานี่คิดว่าหัวเด็ดตีนขาด ไม่มีกินจะบิณฑบาตเลี้ยงแม่เลี้ยงพ่อ จ้างก็ไม่ไปสึกมันออกไปดอก ไม่มีเมืองนี้จะไปบิณฑบาตเมืองนอกเมืองฝรั่งโน่นเพราะมีความรักเหลือเกินในการบวชนี่"* พระพุทธเจ้ากล่าวว่า

"อะปิเจปัตตะมาทายะ อะนาคาโร ปะริพพะเช
อัญญังวิหิง สะยัง โลเก อะปิรัชเช นะตัง วะรัง"

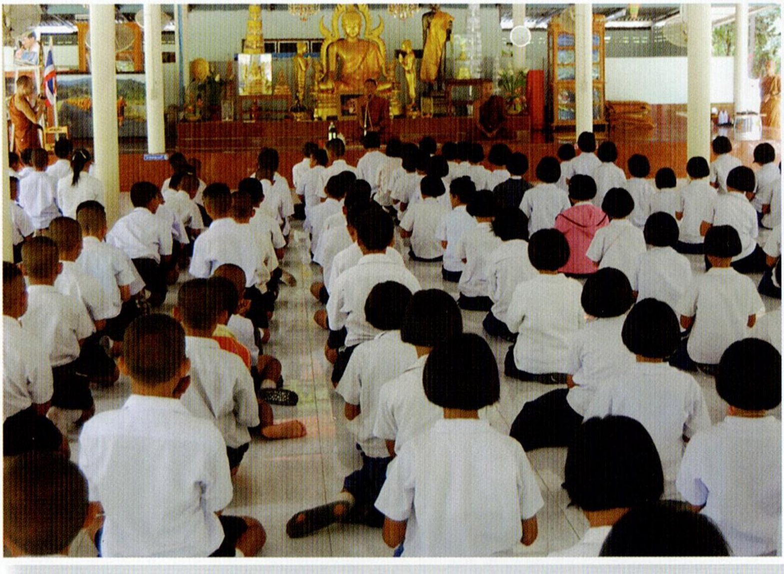
แม้จะบวชเที่ยวขอทานอุ้มบาตรดินขอทานเขากินเลี้ยงชีพ ไม่เบียดเบียนผู้ใด ชีวิตอย่างนี้ประเสริฐกว่าความเป็นพระราชาในโลกประเสริฐจริงๆ

ถึงอุ้มบาตร ขอทานเขา เราก็สุข
ไม่สนุก หวังสงบ แสวงหา
อยู่อย่างต่ำ อยู่ด้วยธรรม นำเมตตา
อาจสูงค่า คนบูชา น่าชื่นชม

เพราะเหตุนั้นการบวชนี้ ยังแทนคุณทางวัตถุก็ได้อีกด้วยนะ มีอาหารหวานคาว มีอะไรจะจุนเจือช่วยเหลือพ่อแม่ของตนเองที่ทุกข์ยากลำบากนี้ พระพุทธเจ้าอนุญาต แต่ไม่ใช่ว่าไปหามาแล้วก็ขายไปสร้างบ้านสร้างช่องใหญ่ๆ ให้แก่พ่อแก่แม่แล้วก็ลงตึกลงร้าน อย่างนั้นไม่ได้นะ หมายความว่าไม่มีทางเลือก อย่างนี้บางคนนะสร้างบ้านให้พ่อแม่หลังใหญ่ๆ แล้วก็มั่งมีศรีสุขเอาเงินชาวบ้านที่ถวายมา ยังไม่พอเอาไปเอามาตนเองก็สึกไปอยู่บ้านหลังนั้นน่ะ หาเมียมานอนนำ มันเป็นซะอย่างนั้น พูดถึงตรงนี้นึกถึง **พระครูวิสุทธิญาณสุนทร** ท่านอยู่ที่วัดปทุมวนาราม กรุงเทพฯ ท่านองค์นี้สร้างโรงพยาบาลไม่รู้กี่โรง ญาติโยมมีความศรัทธาท่านมากเลย ในกรุงเทพฯ มีเงินไม่รู้กี่ล้านมาสร้าง วันหนึ่งท่านนิมนต์อาตมาไปเทศน์ไปฉันที่บ้านพ่อบ้านแม่ของท่าน ที่หมู่บ้านน้อยๆ ในอำเภอบ้านม่วง นึกว่าบ้านพ่อบ้านแม่ของท่านคงจะหลังใหญ่โต โอย...หลังน้อยๆ ซอมซ่อ อยู่อย่างไรก็อย่างนั้น นี่แสดงว่าสิ่งที่โยมศรัทธาบริจาคอะไรมา ท่านทำประโยชน์ส่วนรวมหมด พ่อแม่ของท่านพออยู่ได้ท่านก็ปล่อยอยู่ไปกับลูกกับเต้าคนอื่น ส่วนพ่อแม่ก็มีความสุขใจ สบายใจที่ลูกได้บวชได้สร้างคุณงามความดีไม่ต้องการอะไรมากไปกว่านี้ ขอท่านทั้งหลายจงเชื่อมั่นในการบวช ในการปฏิบัติในคำสั่งสอนของพระศาสดา ว่ามีคุณมีค่ามีประโยชน์อย่างสูงสุดทั้งพ่อแม่และลูก สมกับคำที่กล่าวว่า บวชแทนพระคุณ โดยทั่วกันทุกท่านทุกคนด้วยเทอญ.

คนโง่ที่น่ารัก
คนฉลาดที่น่าเป็นห่วง

โดย..พระอาจารย์สมภพ โชติปญฺโญ

เป็นคนโง่ ที่น่ารัก ไม่เย่อหยิ่ง
ถือสัตย์จริง ไม่อิจฉา ริษยา
ทั้งอ่อนน้อม ช่วยเหลืองาน การนานา
ใครจะว่า เป็นคนโง่ ก็คนดี

ขอให้ท่านทั้งหลายตั้งอกตั้งใจฟังกันด้วยดี เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ในการฟัง จะได้นำไปเป็นข้อคิดในการปฏิบัติกิจชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง แก่ครอบครัว แก่สังคม แก่พระศาสนาสืบต่อไปตามสมควรแก่เวลาอันจะพึงมีในวันนี้ โดยเฉพาะสามเณรหลวงอาอยากจะฝากข้อคิดให้เปรียบเทียบได้พิจารณา พูดถึงคนที่น่าเป็นห่วงมีอยู่ ๒ จำพวก ช่วยฟังให้ดีนะ เมื่อเช้าก็ออกลาย เช้าก็เริ่มออกลายลืมว่าจะได้กลับบ้านก็ดีใจไม่ได้เอามือคลำหัวโล้นดู เอ้า...เอามือคลำหัวโล้นดูทุกคนนะ เอามือคลำหัวโล้น ตอนนี้ยังบวชนะ

ยังดื้อไม่ได้ ยังบวช สาธุ...เอามือลง คนที่หลวงลุงเป็นห่วงมากที่สุดมีอยู่ ๒ พวก ใครจะทายได้ จะขอพูดให้พูดดูเค้าๆ ก่อนว่า....

๑. คนที่ฉลาดที่สุด

๒. คนที่ฉลาดปานกลาง

๓. คนที่ฉลาดน้อยที่สุด

เอ้า...ต่อมาอีก กลับหลัง (พวกที่ตรงกันข้ามกันมีฉลาดก็ต้องมีโง่)

๑. คนที่โง่มากที่สุด

๒. คนที่โง่ปานกลาง

๓. คนที่โง่น้อยๆ รวมแล้วก็เท่ากัน ฉลาดมากก็โง่น้อย ฉลาดปานกลางก็มีความโง่พอๆ กันกลางๆ ฉลาดน้อยก็มีความโง่มากที่สุด เอ้า...พ่อขาวน้อยลองตอบพร้อมกันดูว่า สามพวกนี้ โง่มาก โง่น้อย โง่ปานกลาง ฉลาดมาก ฉลาดน้อย ฉลาดปานกลาง คนไหนที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด...โง่มาก เท่านั้นหรือ นอกนั้นไม่เป็นห่วงนะ ใครรู้ตัวว่าโง่มากลองยกมือซิเอ้า มีคนเดียว สองสาม สี่ ห้า หก นอกนั้นก็โง่ปานกลางยกสั้นๆ ใครฉลาด ลองยกมือขึ้น เอ้า...ช่วยฟังให้ดี หลวงลุงครูบาอาจารย์เป็นห่วงคนที่ฉลาดมากที่สุดกับคนที่โง่มากที่สุด สองคน สองพวก คนที่โง่มากที่สุด เป็นคนที่น่าเป็นห่วง แต่ก็ยังน่ารัก แต่คนที่ฉลาดมากที่สุด น่าเป็นห่วง แต่ก็ยังไม่น่ารัก ฟังให้ดีนะ ฟังให้ดี ถ้าฉลาดแล้วขาดความดี ขาดศีล ขาดธรรม จะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง อันตรายแก่ตนเอง อันตรายแก่พ่อแก่แม่ อันตรายแก่สังคมบ้านเมือง แต่ถ้าฉลาดแล้วมีคุณงามความดี นั้นจะเป็นประโยชน์มากแก่ตนเอง แก่พ่อแม่ แก่ครูบาอาจารย์ แก่บ้านแก่เมือง ส่วนคนโง่ แม้เธอจะโง่เธอจะทำอันตรายแก่พ่อแม่ แก่บ้านเมืองก็ทำไม่ได้มากเหมือนคนฉลาด ฉลาดขาดความดีนั้นอันตราย จะลืมพ่อลืมแม่ ลืมครูบาอาจารย์ลืมบ้านลืมเมือง เอาความฉลาดของตนเองไปเอาเปรียบคนอื่น

ความฉลาด ที่ขาดธรรม นำความทุกข์
หวังความสุข เห็นแก่ตัว สร้างปัญหา
ดูฉลาด แต่อาจโง่ ขาดปัญญา
จะนำพา หาความดี ใส่ตนเอง

หลวงอาจะเล่าเรื่องหนึ่งให้ฟังนะ คนฉลาดที่เป็นพิษเป็นภัยทุกวันนี้คนฉลาดทำอันตราย เอาสัตว์ซะก่อน หลวงอาเห็นขาวๆ อย่างพวกเธอเนี่ย เธอเคยเห็นนกตัวขาวๆ บ้างไหม นกอะไร...? นกเจ่า นกกระยาง ถ้าเธอเดินออกไปในสระน้ำของเรา เธอจะเห็นมันบินขึ้นขาวๆ เหมือนพวกเธอนี่แหละ แต่มันเป็นนักเลงนะ มันเอาเปรียบชาวบ้าน มีเรื่องเล่าไว้นานมาแล้ว สมัยที่พระพุทธเจ้าของเรายังไม่ได้เกิดขึ้น พระพุทธเจ้าของเราท่านเกิดเป็นปู เคยเห็นปูไหม ปูนามีก้ามใหญ่ๆ อยู่ในป่าลึก ป่าหิมพานต์ ในป่านั้นก็มีหนองน้ำ มีหนองน้ำนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของหมู่ปลา ในหน้าเดือนสี่เดือนห้าน้ำงวดแห้ง ปลาทั้งหลายก็รอคอยวันตาย พากันดิ้น น้ำก็ค่อน ลอยไปลอยมา ใกล้วันจะตายเข้าทุกที นกยางตัวนี้นกยางนักเลง มันก็บินมา มางอยอยู่ในต้นไม้ เอ...จังได๋หนอสิได้กิน อยากจะกินเร็วๆ จะรอคอยให้น้ำแห้งปลาก็จะเยอะกินไม่ไหว เดี๋ยวจะเน่าทิ้ง ต้องหาวิธีกินมันตั้งแต่เดี๋ยวนี้ทีละตัวสองตัว แกบินลงไป ไปก็เลยถามว่า *“เพื่อนยาก สหายผู้ร่วมทุกข์ เราสงสารพวกท่านเหลือเกิน ใกล้เวลาแห่งความตายมาถึง ไกลจากที่นี่ไปไม่ไกลนัก ถ้าใช้เวลาบินก็ไม่ถึงชั่วสองสามอึดใจก็จะเห็นห้วงน้ำใหญ่ น้ำใสสะอาดเป็นที่น่าอยู่ พวกท่านทั้งหลายควรจะไปที่นั่น”* ปลาที่ไม่อยากตายก็ได้ยินเสียงพูดของนกยางนั้นเหมือนเสียงเทพเจ้า จึงพูดว่า.. *“เราอยากไปแต่เราไปไม่ได้ จะไปอย่างไรสหาย พวกเรานั้นขึ้นบกแล้วมันก็หมดแรง ไปไม่ได้”* นกยางตัวนี้มันบอกว่า *“เราจะพาท่านไป”*

ปลาทั้งหลายร้องพร้อมกันเลย *"ไม่เอา ไม่เอาเราทั้งหลายไว้ใจไม่ได้ ไว้ใจไม่ได้ขึ้นไปท่านก็กิน"* ทีนี้นกยางมันฉลาดนะ ฉลาดมาก มันบอกว่า *"ใครจะใจกล้าไปดูก่อน เรารับประกัน เราจะพาไปดูแหล่งน้ำแล้วจะเอามาให้เพื่อนดู"* ปลาช่อนใหญ่ตัวหนึ่ง อ้าปากงาบ *"ข่อย...ว่าซั่นสิไปเบิ่ง"* (อาสาไปดูเอง) ลูกหลานฝูงปลาก็ดีใจ บอกว่า *"ลุงๆ ไปดูแล้วมาบอกพวกเรานะ กลัวเขาจะโกหก"* ว่าแล้วก็ว่ายขึ้นมาริมฝั่ง ให้นกยางพาไป มันก็คาบ คาบพาไปหาหนองน้ำใหญ่ มันก็ให้ไปดู *"นี่ๆ คือหนองน้ำ เรายังไม่ปล่อยท่านวันนี้ เราจะเอาท่านกลับไป ไปที่เก่า"* ปลาช่อนก็เริ่มเห็นแก่ตัวขึ้น *"เอ...เจ้าไปบอกโลดเป็นหยัง อย่าให้ข่อยไปนำ ป๋าข่อยไว้นี่โลดเป็นหยัง เผิ่นย่านเผิ่นตาย"* (ปล่อยเราไว้เลยก็ได้) นกยางก็ใจดีบอก *"ไม่เป็นไรหรอกสหาย เราจะช่วยท่านหมดทุกตัว เราให้ท่านกลับไปบอกเพื่อนฝูง เขาจะไม่ไว้ใจ"* ว่าแล้วก็คาบปลาช่อนนี้บินกลับคืน ปลาช่อนไปถึงคุยทั้งวันทั้งคืนเลย *"โอย...จะแม่นเป็นตาอยู่น้ำใหญ่ ฟองพาบๆ บ่อืด บ่อนสิอยู่ บ่อนสิกิน ไปแล้วตาเฮาบาดนี่บ่ตาย โอย...จั่งแม่นบุญเฮาหลาย"* (น่าอยู่มากต่อไปพวกเราไม่ตายแล้ว) นกยางบอกว่า *"พรุ่งนี้เช้าจะมารอรับท่านทั้งหลาย เอาไปได้ทีละตัวสองตัว ถ้าตัวเล็กก็สองสามตัว ใครจะไปก็เตรียมตัว"* โอ้...ยามมื่อเซ่าซองสาบลาบ ปานพ่อขาวน้อยถ้ากินข้าวต้มล่ะแหมบาดนี่ (คงเป็นเหมือนพ่อขาวน้อยรอคอยข้าวต้ม) เป็นแถวเลย นกยางนี่ก็เลือกคาบตัวใหญ่ไปซะก่อน คาบไปปล่อย บินพาบวาบๆๆ ไป ตึ๊บ! งอยหง่าไม่ เว่าให้ฟังพ่อม โอย...ปลาโง่เอ๊ย ว่าซั่น ไผสิเป็นข่อยเป็นข่าพามึงไปลงน้ำ มึงก็มีแต่อาหารกูทั้งเม็ดนั่นแหละ (บินไปจับกิ่งไม้พูดว่าปลาโง่เอ่ย ใครจะเป็นขี้ข้าเจ้าพาไปลงน้ำ มีแต่จะเป็นอาหารกูทั้งหมด) ตอดกินจิกกิน กระดูกเป็นกองๆ กัดหัวทิ่ม กัดกินเม็ด กินแล้วก็บินไป ไปเอาตัวใหม่มากินอีก หลังจากนั้นก็กินอยู่อย่างนั้นอีกหลายวัน

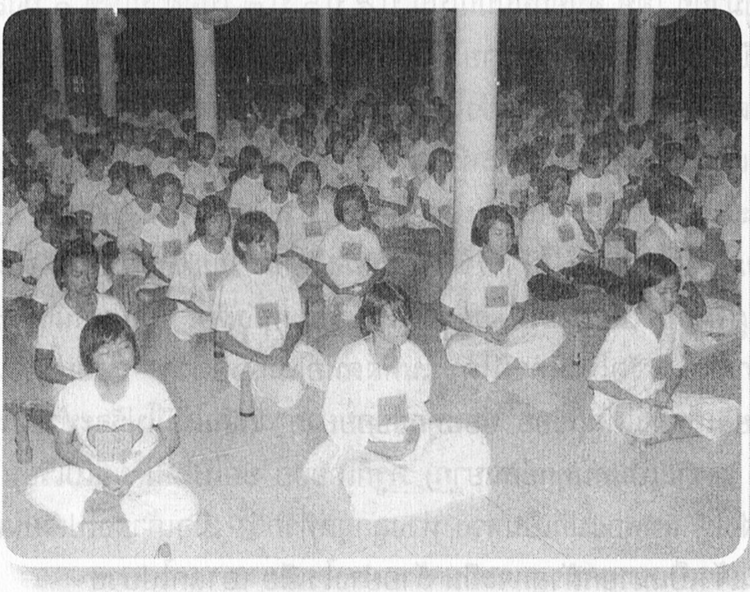
สี่วัน ห้าวัน หกวัน เม๊ิดปลา เม๊ิด...ตัวได๋ไปแล้วก็แล้ว (ไม่นานปลาก็หมด) หยังเหลือกะปูใหญ่ตัวหนึ่ง ไปงมๆ เดินไปเดินมาอยู่

ด้วยความโง่ โดยเขาหลอก จะให้ลาภ
เกิดผิดพลาด เพราะความอยาก มันสุ่มหัว
ขาดสติ หมดปัญญา พาหมดตัว
ต้องหมองมัว หม่นไหม้ ตายทั้งเป็น

พระพุทธเจ้าของเราเป็นปู นกยางนี่ว่า *"กินปลาหมดแล้ว ไม่มีอะไรกิน กินหยังว่ะ กินกะปู เดี๋ยวคาบไว้ได้ก็เจาะอกมัน กินไขมันเหลืองๆ ของมันนี่อร่อย"* ปูนี่ไม่ไว้ใจนะ ปูฉลาด เดินไปเดินมาพูดว่า.. สหาย...แม้พวกปลาท่านก็ได้ช่วยไปหมดแล้ว เราท่านไม่สงสารเราบ้างหรือ เราก็อยากจะไปเหมือนกัน บินวับลงมาเลย เราสงสารท่านเหมือนกัน แต่ไม่คิดว่าท่านอยากจะไปเห็นท่านมีขามาก มีกี่ขากะปูแปดขา เก้า สิบ กับก้ามมัน ทีนี้ปูนี่ก็บอกว่า *"เราอยากจะไป สหายช่วยเราหน่อย"* บินลงมาก็บอกว่า *"ถ้าอย่างนั้นเราจะคาบท่านไป"* ปูมันก็ฉลาดขึ้นมาอีก ฉลาดแล้วดีด้วยนะ "โอย...ย่านหลุดเด๊ มันบ่นิ่มกระดองข่อยมันแข็งย่านหลุดปากเจ้าน่า ให้ข่อยกอดคอเจ้าไว้แน่เถอะหลุดก็สิห้อยโตงเตง เพราะว่ากระดองข่อยนี่มันแก่น เจ้าคาบไปจั่งได๋จั่งหนึ่งหลุดล่ะโอย...ก็พอดีละตายกลางทาง ตกลงมาเดี๋ยวแตกมุ่นเม๊ิด โอย...ไปบ่ได้ดอก มันต๊กใจ ว่าซั่น ย่านปากเจ้ามึนคาบตกคั๊กๆ" มันพูดน่าสงสาร *"โอย...อีดูต้นซ่าติแหน่ท่อน ว่าซั่น คั่นบ่เอาไปนี่ก็ตาย คั่นสิคาบซื่อๆ นี่ก็ย่านต๊ก ย่านตก เสียว ว่าซั่น ให้ข่อยกอดคอเจ้าไว้แน่"* (ถ้าคาบไปธรรมดาข้าก็กลัวจะตก ขอกอดคอเจ้าไว้ได้ไหมจะได้ไม่ตก) นกยางที่ว่าฉลาดแสนจะฉลาดนั้น หลงกล ยังมีอีก

ตัวที่ฉลาดกว่านกยางคือปู คาบกระดองปูปั๊บ ปูก็เอาก้ามของมันนี่เกี่ยวคอไว้ บินไปได้พาบวาบๆๆ ไป ไปฮอดไปจั๊บต้นไม้ของเก่า *"เจ้าปูโง่ เจ้ามองดูข้างล่าง เห็นไหม ก้างปลาเยอะๆ ปลาทั้งหมดอยู่ในบ่อนั้นเราเอามากินตรงนี้ เจ้าคือตัวสุดท้าย เราจะเจาะอกของเจ้ากินมันเหลืองๆ ให้อร่อย คงจะอร่อยมาก เจ้าอย่าหวังเลยว่า เราจะช่วยเจ้า"* ปูก็หัวเราะขึ้น *"โอย...นกกระยางโง่เอ๊ย นี่...คอมึงอยู่ในก้ามกูนี่ ความตายมาถึงมึงแล้ว มึงจงสั่งพ่อแก้วแม่แก้วให้ดีๆ ซะให้มันสาสมกับการที่มึงเบียดเบียน มึงฆ่าสัตว์อื่น"* ร้องไห้ก้ากๆ เลยเว๊ยนกกระยางน้ำตาไหลเลยย่านตาย *"โอย...เจ้าเฮ็ดข่อยก่อน ข่อยบ่เฮ็ดหยังให้เจ้า ข่อยสิเอาเจ้าลงไปปล่อย กระปูบอก.. เอาไปเดี๋ยวนี้ คั่นบ่ไปล่ะตายนำกันเฮาว่าซั่นม้วนเอาะเยาะลงไปนี่ข่อยสิคีบคอขาด ข่อยต๊กลงไปนี่เจ้ากะตายพ่อมคือกัน"* นกยางก็บินอย่างนิ่มนวลเลย ไปลงนิ่มนวล ปั๊บ เอาคอจำลงเอาไปซะเจ้า ว่าซั่น เจ้าปูหัวเราะขึ้นมาอีก *"เจ้าคนพาลแม้จะแสนชาญฉลาด ก็มิอาจดำรงอยู่สุขสันต์ ถึงบางคราวเจ้าชนะด้วยอธรรม แต่ไม่นานต้องผันพ่ายแก่ฝ่ายธรรม" "เจ้าไม่เคยได้ยินหรือว่า ธรรมะย่อมชนะอธรรม เจ้าเป็นพาล เจ้าเป็นคนฝ่ายอธรรม ไม่มีศีลมีธรรมเลย บัดนี้ก็สมควรที่เจ้าจะต้องได้รับความพ่ายแพ้"* ว่าจบนกกระยางตัวนั้นก็สลัด สลัดไม่ออกปูคีบสองมือมันแน่นเลยดิ้น ปับๆๆ คอขาดตาย เทวดาซึ่งอยู่ตามต้นไม้เรียกว่า รุกขเทวา พากันสาธุการขึ้น แล้วเทวดาเหล่านั้นก็น้อมเศียรอภิวาทไปหาสมณะพราหมณ์ผู้ทรงศีล คำกล่าวของเหล่าสมณะพราหมณ์ว่า ธรรมะย่อมชนะอธรรม เป็นสิ่งที่เราได้ประจักษ์แล้ว คนฉลาดที่ขาดความดี คนนั้นจะเป็นอันตรายสุดท้ายเขาจะเบียดเบียนตนเองด้วยการกระทำของเขา พวกเราทั้งหลายที่มาเนี่ย สังเกตดูคนไหนฉลาดถ้าขาดความดี จะเอารัดเอาเปรียบออกจากที่ประชุมส่งเสียงดัง

ถือว่าตนเองเป็นพระเอกเป็นฮีโร่ ได้ทำการล่วงเกินระบบระเบียบของครูบาอาจารย์นั้นเกิดจากคนฉลาด แต่คนโง่จะทำอันตรายแก่คนอื่นก็ทำไม่ได้มาก จะทำอันตรายแก่ตนเองก็ทำได้น้อย เพราะว่าเขาไม่มีความฉลาดพอ คนโง่เป็นคนที่น่าเป็นห่วง แต่ไม่มากเท่ากับคนฉลาดที่ขาดความดี ทีนี้เรามาดูคน เรามาดูคน พวกเธอทั้งหลายที่นั่งกันเป็นแถวนี้ไม่แน่นะ โตมาอาจจะได้เป็นรัฐมนตรีก็ได้ อาจจะเป็นผู้แทนราษฎรก็ได้ อาจจะได้เป็นผู้ว่าราชการก็ได้ อาจจะเป็นนายอำเภอก็ได้ หรืออาจจะเป็นชาวไร่ชาวนาก็ได้ แต่ใครจะเป็นอะไรก็ตาม ถ้าขาดศีลขาดธรรมมีแต่ความฉลาด เธอขาดความดี เธอจะเป็นอันตราย ถ้าเป็นผู้ว่าราชการ ก็จะเป็นผู้ว่าราชการที่เอาเปรียบเบียดเบียนสังคมบ้านเมืองของตนเอง เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ก็ตาม เพราะเหตุนั้น เรามาลองฟังดู บางคนอาจจะไปบวช บวชเป็นมหานะ

ที่เมืองอุบลราชธานี มีหมู่บ้านหนึ่ง อยู่ในลุ่มทางใต้ปากแม่น้ำมูล ใกล้ไปทางฝั่งแม่น้ำโขงปากน้ำมูล สมัยก่อนโน้นเมื่อเกือบร้อยปีผ่านมา เมืองอุบลนั้นก็เป็นบ้านป่าบ้านดงเหมือนบ้านเรา เด็กบ้านนอกเหมือนพวกเราเนี่ยเรียนหนังสือเก่งมากคนหนึ่ง ในพวกเรานี่ยังมีคนเรียนหนังสือเก่ง บางคนอาจจะหัวทื่อมาก ปึ๊กๆ บางคนอาจสิ ป่องคนป่องๆ ที่เรียนหนังสือเก่งๆ นั่นล่ะ อาจจะเก่งแต่ไม่ดีๆไม่งาม แต่คนหัวทื่อๆ หัวปึ๊กๆ อาจจะดีจะงามก็ได้ ในหมู่บ้านนั้นมีเด็กชายคนหนึ่งชื่อว่าเด็กชายแดง เรียนหนังสือสอบได้ที่หนึ่งตลอด พ่อแม่ทำนาปีหนึ่งสอบได้ที่หนึ่งต่อมาครูก็เห็นว่าหัวดีมากเด็กชายแดง ให้เรียนทีเดียวสองชั้นลองดู สอบผ่านชั้น ป.๑ ก็ขึ้น ป.๒ ครูเห็นว่าเก่งมากก็ให้เรียนพร้อมกับ ป.๓ วันนี้เรียน ป.๒ พรุ่งนี้ไปเรียน ป.๓ บางทีครึ่งวันเรียน ป.๒ อีกครึ่งวันเรียน ป.๓ ภาคเช้าไปหาเที่ยง เรียน ป.๒ ภาคบ่ายไปหาค่ำเรียน ป.๓ เธอสอบปีนั้นได้ที่ ๑ ทั้งสองชั้น เก่งไหม...? เก่งมากๆ เลย สมัยก่อนนั้นไม่มี ป.๕ ป.๖ ป.๗ เมื่อผ่านได้ที่ ๑ ถึงสองชั้นปีเดียว ก็เรียนปีสุดท้าย ป.๔ ก็ได้ที่ ๑ อีกเหมือนกัน เก่งกว่าเขาหมดในจังหวัด ไปสอบแข่งในจังหวัดได้ที่ ๑ เด็กชายแดงเก่งมาก แต่พ่อแม่ยากจน พ่อแม่ทำไร่ทำนามีควายสองสามตัว ทำนา หมดปัญญาที่จะให้ลูกได้เล่าเรียนหนังสือ ครูประจำชั้น ครูในหมู่บ้านก็มาบอก *"โอย...พ่อใหญ่เอ๋ย ให้ลูกเจ้าเรียนหนังสือซะ มันเก่งหลายเมิ็ดจังหวัดบ่มีผู้ได๋ทอ เสียดายเด๊ อยากให้มาเรียนหนังสือ"* (เรียนหนังสือเก่งมากทั้งจังหวัดไม่มีใครสู้ได้) ในที่สุดพ่อแม่ก็บอกว่า "ข่อยบ่มีเงินตั๋วข่อยสิเฮ็ดจั่งได๋ลูกข่อย ข่อยทุกข์ข่อยยาก" (เงินไม่มีไม่รู้จะทำยังไงให้ลูก เพราะเป็นคนทุกข์คนยาก) ครูก็เลยขอ ขอไปไหน ขอไปเรียน จะไปส่งให้ แต่พ่อแม่ก็เป็นห่วง ห่วงลูกสุดที่รักว่า เมื่อเค้าส่งไปเรียนแล้วเป็นเจ้าเป็นนายกลัวลูกจะลืม ถ้าอย่างไรเสีย เอาลูกไปบวช

ส่งลูกไปบวชเรียน เพราะว่าบวชนั้นได้อบรมศีลธรรม การที่ส่งลูกเข้าไปบวชเรียนนั้นเด็กชายแดง ปีนั้นเรียนนักธรรมชั้นตรี สอบได้ที่หนึ่งของจังหวัดอุบลฯ เก่งมาก ต่อมาปีที่สอง ลองให้เรียนสองชั้นนักธรรมโทธรรมเอก สามเณรแดงได้ที่ ๑ อีกเหมือนกันทั้งสองชั้นปีเดียว เก่งมากเลย พ่อแม่นี่ดีใจลูกเรียนหนังสือเก่ง ดีใจมาก ต่อมาอีกสามเณรแดงก็เรียนมหา ประโยค ๑, ๒, ๓ พร้อมกันควบ แล้วก็ขอสอบในปีนั้นผ่านเป็นมหาแดง มหาแดงสามประโยค มหาแดงมีน้องสาวคนหนึ่งชื่อว่า เด็กหญิงแพง สาวแพงนี่ก็ช่วยแม่ช่วยพ่อ น้องสาวนี่เฮ็ดนา ได้ข้าวได้ปลาได้อะไรมา ขาย...หมื่นละสองบาท หมื่นละห้าสิบสตางค์สมัยก่อน มาถึงหมื่นละสองบาท เก็บเงินไว้ให้พี่ เก็บเงินไว้ให้อ้ายเณรมหา จบที่เมืองอุบลฯ สามเณรแดงถูกส่งไปต่อเพราะว่าสอบได้ที่ ๑ ตลอด นี่คือคนฉลาดนะ คนเก่ง ยังไม่ดีๆ หลังจากนั้นไปเรียนกรุงเทพฯ สามเณรแดงสอบมหา ๔ ประโยค ๕ ประโยค ๖ ประโยคไม่นานนัก สามเณรแดงก็เป็นมหา ๙ ประโยค จบวิชาการที่จะเรียนในทางศาสนาพุทธ เป็นมหา ๙ ประโยคตั้งแต่เป็นเณร พระเจ้าแผ่นดินก็เป็นเจ้าภาพบวชเป็นเจ้าคุณ

จากบ้านนอก เป็นดาวเด่น ในเมืองฟ้า
พระราชา บวชให้ เป็นนาคหลวง
มีความสุข เพียบพร้อม สิ่งทั้งปวง
อยู่เมืองหลวง ลืมบ้านป่า นาเคยทำ

ทีนี้เมื่อสามเณรแดงเรียนประโยค ๔ ประโยค ๕ ประโยค ๖ จะเขียนจดหมายมาหาพ่อหาแม่ กราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ที่เคารพบูชาของลูก คิดถึงพ่อถึงแม่เหลือเกิน แม้จะมาอยู่เมืองกรุงเมืองฟ้าเมืองสวรรค์ จะอยู่ดีกินดีแค่ไหนก็ตาม เมืองฟ้าอมรรัตนโกสินทร์ไม่สามารถจะลบล้างกลิ่นโคลนสาบควายอยู่กลางทุ่งกลางท่า ลูกอยากจะกลับมากราบพ่อกราบแม่ คิดถึงเหลือเกินแต่ก็ยุ่งอยู่ในการเรียน

เขียนจดหมายมาเดือนละครั้ง บางทีก็สองเดือนครั้ง พ่อแม่อ่านแล้วก็คิดถึงลูก บางทีก็นอนร้องไห้ แม้ว่าลูกจะได้เป็นมหาแต่ก็คิดถึง ก็คุยกันสองเฒ่า *“เมื่อเรามีเงินมีทองบ้าง เราจะไปเยี่ยมลูกเราที่กรุงเทพฯ”* ต่อมาถึงประโยคเจ็ด สามเณรแดงเขียนจดหมายมาขอเงินพ่อแม่ ว่าจะไปเรียนต่อฝ่ายโลกเทียบ จะให้เก่งภาษาฝรั่ง จะเอาเสื้อเนปริญญามาฝากพ่อแม่ แต่จำเป็นจะต้องใช้เงิน พ่อกับแม่คุยกัน *“เฮ็ดจั่งได๋เฮาบ่มีเงิน”* ผู้เป็นแม่ก็บอกว่า *“ขายควายบักด่อนเฮา ขายอีตู้อีก ขายบักดอน ขายให้เมิ๊ดส่งไปให้ลูก” “หลังจากนั้นเฮาเฮ็ดจั่งได๋จึงสิได้ควายมาเฮ็ดนา”* ส่วนเมียก็บอกว่า *“เฮาบ่มีควายเฮ็ดนาเฮาสิเฮ็ดจังได๋ ไปเซ่าไปยืมเอาข้าวจ้าง ซุ้มนี่ขายซะก่อน บักดอน อีตู้ อีเล่นี่ขายให้เมิ่ด”* ขายได้เงินรวบรวมได้สามสี่ร้อยบาทก็ส่งไป สมัยก่อนมันไม่แพง ส่งไปให้ลูก บอกว่า *“หยาดเหงื่อแรงงานทั้งหมดของแม่ของพ่อ ได้หล่อหลอมรวมกันมาเป็นเงินเป็นทองเพียงเท่านี้ พ่อไม่มีอะไรจะให้ลูก พ่อจะยอมอดทนกัดกินก้อนเกลือ แม้จะทุกข์ยากลำบากเพื่อลูกของพ่อของแม่ ขอให้ลูกของพ่อของแม่จงตั้งใจเรียนหนังสือ”* ในที่สุดได้รับจดหมายของพ่อของแม่พร้อมกับเงิน สามเณรมหาดีใจสมใจนึก ก็เข้าไปเรียน ปีนั้นสอบประโยคพิเศษมัธยมก็ได้ที่ ๑ อีก เรียนเก่งมากจบ ต่อมาคนทั้งหลายเห็นว่า สามเณรมหานี่จะเก่งก็มีคุณหญิงคุณนายในกรุงเทพฯ นายพลนายพันยื่นมือเข้ามา มาขอเป็นผู้อุปถัมภ์

หายากคนอย่างนี้ก็ส่งให้อยากได้อะไรก็ส่ง อาหารกินดีๆ มีแต่ของดีๆ มาให้ ในที่สุดจบประโยค ๙ จากประโยค ๗, ๘, ๙ เมื่อสามเณรมหาได้เงินได้ทองจากนายพลนายพัน จากคุณหญิงคุณนาย ชาวกรุงเทพฯ สนับสนุน เพราะความที่ท่านเรียนเก่ง สามเณรมหาสามเณรแดงก็เริ่มห่าง เริ่มห่างการเขียนจดหมายมาหาพ่อหาแม่ ปีนั้นพ่อแม่คอยอย่างกระวน กระวาย ได้รับจดหมายฉบับเดียวว่า ได้รับแล้วเงินที่พ่อและแม่ส่งไปให้ ลูกได้รับเงินนี้ด้วยน้ำตา คิดถึงความยากลำบากของพ่อของแม่ในทุ่งในท่า ลูกจะพยายามตั้งใจเรียน ลูกจะนำตระกูลของเราให้มีชื่อเสียงโด่งดัง จะเอาเสื้อเนปริญญาพร้อมทั้งประกาศนียบัตรเปรียญธรรมเอกอุ ๙ ประโยคมาให้พ่อแม่ได้ชื่นชม จดหมายฉบับนั้นเป็นฉบับสุดท้าย จากนั้น ๑ ปี พ่อแม่ไม่เคยเห็นจดหมายของสามเณรมหามาอีกเลย คิดถึงเวลาใดก็เอาจดหมายเก่าฉบับนั้นมาอ่าน อ่านไปน้ำตาร่วงน้ำตาไหล กลางคืนก็คุยกัน *"บ่แม่นลูกเฮาไข้บ่... บ่แม่นลูกเฮาบ่สบายบ่... หรือว่าล่มหายตายไปแล้ว คือบ่มีจดหมายหนอ"* สามปีให้หลังจดหมายไม่เคยมีมาอีกเลย เพราะว่าสามเณรได้เงินเยอะแยะเขาชื่นชมยินดีสามเณรมหา จบประโยค ๙ พระเจ้าแผ่นดินบวชให้กลายเป็นเจ้าคุณ ยิ่งเต็มไปด้วยคุณหญิงคุณนาย รถเก๋งเข้ามาจอดท่านเจ้าคุณก็หน้าใหญ่ใจโต ลืมพ่อลืมแม่อยู่ในทุ่งในท่า ความฉลาดที่ขาดความดี

ถึงฉลาด แต่ขาดดี ก็มีผล
หลงลืมตน ลืมพ่อแม่ ที่แก่เฒ่า
ลืมพี่น้อง ลืมบ้านนา ที่เคยเนา
ทำไมเจ้า ไม่คิดถึง ความผูกพัน

พ่อและแม่นี้เป็นห่วงเพราะว่าทุกๆ ปี เมื่อสามเณรสอบประโยค ๔ ๕ ๖ สามเณรจะพยายามมาบ้าน *"มาฮอดบ้านแม่เอ๊ย... อยากกินขั่วแมงจินูนเด๊... อยากกินแกงกุ๊ดจี่ใส่หน่อไม้เด๊...อยู่กรุงเทพฯ มันบ่มี"* พ่อแม่นี้เข้าใจสิ่งที่ลูกชอบ สิ่งที่ลูกอยาก ไปหามา จากนี้มาอีก ๓ ปี พ่อแม่ไม่เคยเห็นจดหมายของลูก เวลาใดได้กินแมงจินูน ขุดกุ๊ดจี่ ได้เบ้าได้ผักหวานไข่จักจั่น *"คึดฮอดลูกเฮาเด๊ หนอเฒ่าเน๊าะ ลูกเฮามักแนวนี้ บาดนี้เป็นหยังหนอจึงบ่มีจดหมายมา"* พ่อและแม่ตลอดทั้งเด็กหญิงแพงนี่ก็โตมาเป็นสาว *"คึดฮอดอ้ายบ่มายามบ้านจั๊กเถือ"* ได้อาหารดีๆ น้องสาวก็พูดถึงพูดกับพ่อกับแม่ *"อ้ายก็บ่มา มหาก็บ่มา จั๊กสิฝากไปให้จั่งได๋ คึดฮอด"* ต่อมาอีก มีชาวบ้านเดียวกันไปกรุงเทพฯ ได้ไปพบไปเห็นไปอาศัยอยู่ใกล้ๆ วัด กลับมาบ้านมาเล่าให้ฟัง *"ตาเซี่ยงสีลาวไปทำงานกรุงเทพฯ โอย...ว่าซั่น มหาแดงได้เป็นเจ้าคุณ ป้าเอ๋ย ลุงเอ๋ยจะแม่นเป็นแต่ออนซอน เกิดเป็นมื่อรถเก๋ง มีแต่รถเบนซ์ รถเก๋งใหญ่ๆ มาจอด มีแต่เจ้าแต่นายเอาของมาถวายสักการะบูชา กุฏิหลังบั๊กใหญ่ เป็นตาออนซอนจะแม่นเจ้ามีบุญหนอ เจ้าเป็นพ่อเป็นแม่"* พ่อแม่ได้ยินนี้น้ำตาไหล มีบุญหรือมีบาปหนอเฮาเน๊าะ เว่ากันกลางคืน *"เฮามีบาปหรือมีบุญเฒ่า คั่นแม่นลูกเฮาได้เป็นเจ้าคุณมีเงินมีทองหลาย มีแต่คนฮุมคุณแหน มีแต่รถเก๋ง มีแต่รถเบนซ์ เป็นจั่งซั่น เป็นหยังจึงบ่มีจดหมายมาหาพ่อหาแม่ เป็นหยังลูกเฮาจึงบ่เว่าถึง เฮามีบุญหรือเฮามีบาป"* พูดกันไปกลางคืนนอนร้องไห้ไป *"เฮาอาจสิมีบาปก็ได้หนอเฒ่าเน๊าะ เลี้ยงใหญ่แล้วคุณเฒ่าบ่มี เผิ้นอาจสิลืม"* ตาสีนี้ไปกรุงเทพฯ เวลาใดกลับมาก็มาเล่าให้ฟัง ในที่สุดพ่อและแม่ก็ทนไม่ได้ *"เฮาไปยามลูกเฮาเถาะ เฒ่าเอ๋ย กรุงเทพฯ บ่เคยไปจั๊กเทืออาศัยบักสีนี่หละ อาศัยบักสี"* ในที่สุดสองพ่อแม่นี้ก็ไปยืมเงินชาวบ้าน เอานาไปจำ เป็นค่ารถนั่งรถไฟเข้าเมืองอุบลฯ

"ไปขอเงินนำลูกเฮามาไซ้ มาไซ้หนี้ เฮาไปยามลูก" สาวแพงน้อยๆ ที่เป็นน้องนี้ น้องน้อยๆ สาวแพงนี้ก็ดีใจ *"ข่อยก็สิไปนำเจ้าได๊แม่ ข่อยก็สิไปนำเจ้า อยากเห็นกรุงเทพฯ ไปโลดหล่าไปยามอ้าย เฮาเอานานี่ไปจำนองเอาเงินค่ารถ ขอเงินนำอ้าย บางทีข่อยสิได้เสื้อใหม่ๆ ให้อ้ายซื้อให้กรุงเทพฯ มีแต่แนวดีๆ"* สองผัวเมียกับลูกสาวก็เตรียมตัว ได้เงินแล้ว หาของต้อนของฝาก ไปหาขุดแมงจี่นูน ไปหาผักหวานหาไข่มดแดง อาหารบ้านนอก จะไปต้อนลูกชายในกรุงเทพฯ ส่วนน้องสาวก็เหมือนกัน

ด้วยความรัก ความห่วงใย ของพ่อแม่
ถึงแม้แก่ ก็ดิ้นรน ห่วงใยลูก
ยอมอดได้ ถึงยากจน คนดูถูก
ขอเห็นลูก สุขสบาย ตายก็ยอม

ในคืนนั้นนอนกันไม่หลับ คืนจะไป รถไฟมาถึงใหม่ๆ เมืองอุบลฯ สถานีรถไฟมาถึงวารินชำราบ รถไฟเขาออกเวลาตอนเย็นๆ ในกลางคืนวันนั้น ก่อนที่จะสว่าง พ่อแม่นอนไม่หลับ กระส่ายกระสับอยากจะให้มันแจ้งไวๆ จะได้ไปขึ้นรถไฟไปหาลูก สาวแพงน้องสาวหล้านี่ก็เหมือนกัน คิดไปไกล เธอคิดว่าไปเห็นเมืองฟ้าอมรรัตนโกสินทร์ที่เจริญ พี่ชายเราเป็นเจ้าคุณคงจะมีเงินซื้อเสื้อผ้างามๆ ให้เราใส่ เราจะได้เห็นกรุงเทพฯ เช้ามาสว่างมาก็เตรียมตัว เดินทางจากหมู่บ้าน จ้างเกวียนเขาไป ขี่เกวียนเอาของฝากของต้อนปลาแดกบองปลาแห้งอาหารบ้านนอก ใส่ไปเม๊ด...แนวได๋ลูกมัก ก็ไปรอที่สถานีรถไฟเมืองอุบล พอตกเย็นสองทุ่มรถไฟก็ออก เปิดหวูด เปิ๊ด...หวูด ออกจากสถานี สามพ่อแม่และลูกก็นั่งรถไฟมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ไปสว่างกรุงเทพฯ หัวลำโพง จากนั้นก็เอาเงินนี่ที่จ้างค่ารถให้ตาสีพร้อมตาเซี่ยงสีก็พาไป ขึ้นรถแท็กซี่ไปวัดอยู่ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทางโน้นข้ามสะพานพุทธไปก็ไปถึงวัด ไปถึงก็พอดีนี่แล้ว วัดเจ้าคุณมหา วัดเจ้าคุณคนมาเต็มไปหมดเลย เอาของมาถวายในงานวันเกิดได้เงินเป็นแสนๆ มีแต่เจ้าแต่นาย สองพ่อแม่กับลูกสาวก็ไปถึง ทีนี้จะเข้าไปหามีคนกัน อย่าเข้าไป เห็นคนบ้านนอกพะรุงพะรัง แม่ใหญ่นี่ก็เคี้ยวหมากแข่วดำ แม่ลาวคนบ้านนอก พ่อใหญ่นี่ก็ใส่หมวกอีโบเอาออกกลอกยาใหญ่ คนกรุงเทพฯ เห็นเค้าก็เหม็นสาบ ทีนี้มีสามเณร สามเณรคนบ้านนอกไปอยู่กับท่านเจ้าคุณ สามเณรทองคำ เณรทองคำเห็นนี่โอ...เหลียวเบิ่งหน้าคือคนภาคอีสานบ้านกูแท้หนอ เหลียวเบิ่งหน้าสาวสาวแพงลาวใหญ่เป็นสาวแล้ว คือหน้าเจ้าคุณแท้ ก็ไปถาม ครั้งแรกก็พูดภาษาไทย *"คุณโยม... โยมมาจากไหน"* ทั้งสองคนพูดภาษาไทยไม่เป็น *"พ่อออกมาแต่เมืองอุบลฯ พากันมาแต่เมืองอุบลฯ มานำรถไฟ"* เณรทองคำก็ถามเป็นภาษาลาวว่า

"มาหาไผพ่อใหญ่" แกตอบว่า *"มาหาลูกซาย มหาแดง"* *"ผู้นี้แม่นไผ"* *"ผู้นี่เป็นน้องสาว"* สามเณรทองคำนี้ก็รีบไปกราบ ขอโอกาสเจ้านายที่เฝ้าอยู่เข้าไปกราบ ไปกราบบอกว่า *"ท่านเจ้าคุณ มีคนมาหา เป็นคนบ้านนอก หน้าตาเหมือนท่านเจ้าคุณนี่ผู้หญิงคนหนึ่ง แล้วก็มีคนแก่สองคนตายาย คงจะเป็นพ่อเป็นแม่ท่านบอกอย่างนั้นจะมาเยี่ยม ขอเข้าพบได้ไหม"* ท่านเจ้าคุณไม่พูดภาษาลาวเลย กลัวเขาดูถูกว่าเป็นลาวข้าวเหนียว กลัวว่าเขาจะดูหมิ่นดูแคลนว่าเป็นคนบ้านนอก ก็บอกสามเณรว่า *"ไปบอกเขาก่อนว่าอย่าเพิ่งมา อย่าเพิ่งมายังไม่มีเวลาแขกเยอะ"* สองพ่อแม่นั้นนั่งรออย่างกระสับกระส่าย ก็เห็นสามเณรทองคำออกมา พ่อใหญ่ก็ถาม *"เห็นอยู่บ่ล่ะ เณรน้อย เห็นมหาแดงบ่"* เณรนี้ก็มานั่งลงทำหน้าเศร้าๆ สามเณรนี้แกสงสาร แกสงสารแทน แกบอกว่า *"พ่อใหญ่เอ๋ย ให้ท่าเผิ้นจั๊กหน่อยเด้อ เห็นอยู่ดอกมหาแดงอยู่ใน เผิ้นให้ท่าจั๊กหน่อย แขกหลาย"* แขกของท่านเปลี่ยนหน้ากันไปเดี๋ยวรถเก๋งคันนั้นมา เดี๋ยวรถเก๋งคันนี้มา เอาเงินเอาทองเอาของที่เรียกว่าของขวัญวันเกิดไปถวายท่าน รอจากเช้าจนสาย จนสายแล้วนางสาวแพงนี่ก็บอก *"แม่ พ่อ เจ้าบ่หิวบ่... ข่อยคืออยากกินข้าวแท้"* ทั้งสองนี่ก็บอกว่า *"อดเอาหล้าเอ๊ย เอาของต้อนไปให้อ้ายเจ้าซะก่อนจังกินเฮาไปกิน ได้เห็นหน้าอ้าย เห็นหน้าอ้ายเจ้าคือสิกินแซบ"* ก็รอคอย จนสายจนเที่ยง สามเณรทองคำก็เทียวเข้าเทียวออก *"ท่านเจ้าคุณครับ ให้สองตายายมาได้รียัง"* ท่านเจ้าบอก *"เดี๋ยวก่อนซิ"*

สามเณร เห็นแล้ว สุดสงสาร
ไปกราบกาล บอกท่านแล้ว ท่านไม่สน
กลัวอับอาย ขายหน้า ว่ายากจน
กลัวผู้คน เขาดูถูก ว่าเป็นลาว

ในที่สุด สามเณรทองคำนี่ก็ร้องไห้ออกมา สงสารสองพ่อแม่กับลูก ร้องไห้ว่าทำไมทรมานพ่อแม่เหลือเกิน กลัวเขาจะดูถูกว่าเป็นลาว ต่อมาสามเณรทองคำบอกว่า *“พ่อใหญ่แม่ใหญ่เอ๋ย พากันกินข้าวซะอย่าท่าเผิ่น แขกเผิ่นหล้าย...หลาย เจ้ากินซะก่อนพ่อใหญ่แม่ใหญ่”* พ่อและแม่นั้นกล้ำกลืนฝืนทน คิดว่าทำไมลูกจึงเป็นอย่างนี้ นางสาวแพงก็เหมือนกัน คนฉลาดที่เรียนได้ที่หนึ่งๆๆ ตลอดมาทำไมจึงเป็นอย่างนี้ กินข้าวไม่ลงน้ำตาไหล สามเณรทองคำแกก็ร้องไห้สงสาร ในที่สุดจนบ่าย เกือบจะค่ำ พ่อและแม่ก็ปรึกษากัน *“เฮ็ดจั่งได๋เฮาบ่ได้เข้าพ่อลูกเฮาจั๊กเทือ”* นางสาวแพงพูดขึ้นว่า *“ไปโลดเป็นหยังพ่อ จังใด๋ก็แม่นลูกเจ้า อ้ายข่อย ไปโลดเป็นหยังพ่อ เข้าไปโลดเป็นหยัง สิไปท่าเฮ็ดหยังผู้อื่นเขาก็ยังเข้าไปได้ เขาบ่แม่นพี่แม่นน้องแม่นพ่อแม่นแม่เผิ่นสิว่าจั่งใด๋ก็ว่าโลด พากันไป”* ไม่ฟังเสียงเลยคิดถึงลูก กลางคืนนั่งรถไฟมาทั้งคืนไม่ได้นอน กลางวันอีกต้องมานั่งแก่วอยู่ริมศาลาท่าน้ำทำอย่างไร ในที่สุดก็พากันลุยเข้าไปเลยผ่าคนเข้าไป ไปถึงไปกราบ *“โอย...ลูกหล้าอีแม่เอ๋ย ลูกหล้าพ่อเอ๋ย จะแม่นมาหายากหนอ”* พูดเข้าไป มหาแดงไล่เลย *“ไปๆๆๆ โยมมาจากไหน ! ไม่เคยเห็นหน้าออกไปรอก่อนโยมมาจากไหน”* เผิ่นอาย เผิ่นเห็นพ่อแม่เว่าลาวเผิ่นอยากอาย เผิ่นอยากอายนายพลนายพัน เผิ่นอยากอายคุณหญิงคุณนายโบกมือไล่แม่ *“สามเณรทองคำไปไหน ปล่อยมาทำไม ไล่ไป ไปรอก่อนบอกว่ายังไม่ว่าง รอซะก่อน”* ในที่สุดสองคนนี้ก็กราบ น้ำตานองหน้าพร้อมทั้งน้องสาวก็ถอยออกไป ออกไปก็ไปร้องไห้ใส่กัน ร้องไห้ *“นี่หนอลูกเฮาคนฉลาด เสียแฮงเลี้ยง ปูปลาซิ้นตอน บัดเทือเลี้ยงใหญ่แล้วคุณเฒ่าผัดบ่มีหนอ”* ร้องไห้ใส่กัน ร้องไห้ไปไห้มาก็คิดได้นางสาวแพงว่า *“พ่อเอ๋ยแม่เอ๋ย เมือเถาะ บ่มีอ้ายก็บ่เป็นหยัง ข่อยสิเลี้ยง ข่อยสิเลี้ยงเจ้าทุกข์ยากซำได๋... ข่อยก็สิบ่ทิ้งบ่ป๋าเจ้า*

ให้เจ้าทั้งสองนี่ตายอยู่ในอ้อมกอดของข่อย ไปเถาะ แม่เอ๋ยพ่อเอ๋ย เมือซะ อย่ามาทุกข์มายาก” นางสาวแพงนี่แกไม่ได้หนังสือ แกเรียนจบชั้น ป.๒ สมองแกไม่ดี หัวไม่ดี แต่แกดีกว่า แกมีความกตัญญูกตเวทีมากกว่า ก็ให้สามเณรทองคำ *“เณรน้อยเอ๋ยข่อยฝากของไว้ให้หน่อยเด้อ ไว้ให้เจ้าคุณไว้ให้อาจารย์เจ้า” “เจ้าสิไปไส พ่อใหญ่แม่ใหญ่”* แก่บอก *“ข่อยสิเมือ”* สามเณรก็ร้องไห้เหมือนกัน สงสาร ในที่สุดเณรนี่ก็ไปเรียกรถแท็กซี่ เอารถแท็กซี่นี่ไปส่ง เณรก็ไปส่งขึ้นรถจ่ายเงินให้พร้อม บอกแท็กซี่ว่าให้ไปส่งที่หัวลำโพงนะ รถไฟเมืองอุบลฯ ยังไม่ออก มันออกสี่ทุ่ม รถแท็กซี่ก็พาไป พ่อแม่และลูกไปถึงสาวแพงนี่ก็สวมวิญญาณคนกล้า บ่ต้องอาศัยไผเลยบอกพ่อแม่นั่งอยู่นี่ข่อยสิไปซื้อตั๋ว ไม่เคยมากรุงเทพฯ ทีนี้ฉลาดสาวแพงไม่กลัวหล่ะ ได้เงินก็เดินเข้าไปซื้อตั๋วรถไฟไปลงเมืองอุบลฯ เขาก็ขายให้ เขาก็บอกว่าให้ไปตู้เบอร์ที่เท่านั้นเท่านี้ จูงพ่อจูงแม่ไปขึ้นรถ รอเวลาที่รถจะออก พากันไปบ่นไปร้องไห้น่ำลูก *“โอย...ว่าแม่น ต่อขยุงแล่ว แม่วสิสังมาค่น สังมากลายเป็นตอกมัดกล้า เล้าลืมเว่าถ้อยผญาหนอบ่มีความฮู้บ่มีความดีอีหยัง เสียแฮงเฮียน ว่าเก่ง”* ร้องไห้ไปบ่นไปลูกสาวก็พูด ออยพ่อออยแม่ *“พ่อแม่เอ๋ย เจ้าอย่าเป็นทุกข์ เจ้าอย่าฮ้องอย่าไห้ เมืองอุบลบ้านเฮายังมีข่อยสิเลี้ยงเจ้าดอก ข่อยสิยอมเป็นข่อยเป็นข้าเป็นทาส ทุกอย่างเอาเงินมาไถ่นาเฮา”* เมื่อรถไฟเปิดหวูดออกจากกรุงเทพฯ ผ่านอยุธยากรุงเก่า พ่อและแม่ก็มองดูซากสลักหักพัง ไฟไหม้ที่พม่าเผาความเจริญรุ่งเรืองยิ่งใหญ่ของกรุงศรีอยุธยาก็มอดไหม้จากน้ำมือของคนที่ขาดศีลขาดธรรม จิตใจของพ่อของแม่ที่หล่อหลอมรวบรวมเป็นลูกออกมา เลี้ยงลูกจนใหญ่จนโตให้หมดทุกอย่าง บัดนี้หัวใจของพ่อของแม่ ยิ่งกว่าถูกไฟเผาที่กรุงอยุธยาพินาศไหม้ ร้องไห้ไปตามรถไฟมหาแดงคืดได้บาดนี่ เพราะแขกทั้งหลายเริ่มกลับเมือแล้ว

งานเผิ้นก็แล้วแล่ว วันเกิดคนสิเมื่อแล้ว คึดได้เด๊บาดนี่ คึดว่าโอย...พ่อแม่กูอยู่จั่งได๋บาดนี่ ให้แขกหนี้แล่ว เรียกสามเณรทองคำมา *"ทองคำเอ๊ย ทองคำมานี่"* สามเณรทองคำมา *"ไสแล่วเฒ่านั่นไปไส สองพ่อแม่ข่อยอยู่ไส เจ้าไปบอกเผิ้นมาไป แม่นเผิ้นได้กินข้าวได้อาบน้ำบ่"* สามเณรทองคำพูดไม่ออก กล่าวแล้วก็ร้องไห้เอาแต่ร้องไห้ แกร้องไห้แทนสองพ่อแม่ร้องไห้ มหาแดงก็ถามว่า *"เจ้าไห้เฮ็ดหยังเดี่ยวนี่ เจ้าเป็นบ้าบ่ข่อยถามเจ้าเป็นหยังเจ้าจั่งบ่บอก"* สามเณรทองคำบอกว่าผมพูดไม่ออก น้ำตามันท่วมหัวใจ *"ทำไมท่านเจ้าคุณทำอย่างนั้น สองพ่อแม่กับน้องสาวของท่านทนไม่ไหว เอาข้าวให้กินก็กินไม่ได้ สองสามคำเอาแต่ร้องไห้กลับไปแล้ว ขึ้นรถแท็กซี่กลับป่านนี้รถไฟออกผ่านอยุธยาแล้วมั๊งป่านนี้ หรือมิฉะนั้นก็ถึงสระบุรีแล้ว"* มหาแดงลืมตัวเลย ลุกปึงปังขึ้นได้ผ้าไม่ห่มคลุมเลย พาดบ่า มือซาวใส่ย่ามบาดนี่ฝ้าว แหล่นไปนำพ่อนำแม่ เรียกพ่อของฉันไปไหนแม่ของฉันไปไหน วิ่งออกมาข้างนอก รถแท็กซี่ก็หยุด มันจะหยุดแล้วในกรุงเทพฯ ในสมัยก่อนสามสี่ทุ่มมันก็หยุดวิ่งแล้ว มหาแดงก็เห็นแต่เรือ เรืออยู่ท่าน้ำ จะขึ้นแท็กซี่ไปข้ามฝั่งมันก็ช้าไม่ทันใจ จะตามพ่อแม่ไปที่หัวลำโพงเพิ่งนึกได้ เห็นแต่เรืออยู่ที่ท่าวัด ก็ลงไปได้เรือก็พายเลย พายข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา พายไปๆ ในขณะเดียวกัน ด้วยความบาปที่ได้ทำกับพ่อกับแม่ ความฉลาดที่ขาดคุณงามความดีมันเผาผลาญตนเอง เกิดมีเรือหางยาววิ่งมาจากทางเหนือน้ำ วิ่งมาอย่างเร็วเลย ไม้รู้อะไรมาบังหูบังตา ทั้งๆ ที่ไฟของเรือก็เปิด เรือของท่านมหานี่ก็พายไปในกลางแม่น้ำ เรือหางยาววิ่งมาด้วยความเร็วสูงก็ชนโครมลงไป ผ่ากลางลำเรือลำนั้นจมลงไปในแม่น้ำเจ้าพระยาอันเชี่ยวกราก ภาพของมหาแดงก็หายวับไปกับลำเรือ ข่าวโจษขานว่าวันเกิดเจ้าคุณ เมื่อวันเกิดเสร็จเจ้าคุณก็ถึงมรณภาพ ถูกเรือหางยาวชนเรือเจ้าคุณ หาศพไม่พบ จั๊กแม่นเงื้อปากแหล่

แข่ปากกว้างทางใต้ดึงเราลงสู่วังบาปกรรมสงสัยเป็นเพราะบาปกรรมที่ทำกับพ่อแม่ พวกเธอจำไว้ให้ดีนะมาบวชแล้ว คนใดทำกับพ่อกับแม่อย่างนี้ ระวังบาปหนัก นี้คือความฉลาดที่ขาดความดี

มีความรู้ ห่วมหัว ดูสูงส่ง
แต่ทะนง หลงตัว อาจตกต่ำ
นึกว่าแน่ แต่สุดท้าย ต้องระกำ
สุดชอกช้ำ เพราะกิเลส เหตุเป็นไป

เธอทั้งหลายอย่าเป็นเหมือนมหาแดง คนฉลาดที่ขาดความดีมันเป็นอันตรายมาก มันจะบาปจะกรรมอย่างนั้น ทีนี้มาดูคนโง่ หลวงลุงเป็นห่วงคนโง่ คนโง่ที่ไม่ฉลาดแต่จะเป็นคนโง่ที่น่ารักถ้าเป็นคนโง่ที่เชื่อฟังพ่อแม่ครูบาอาจารย์

เป็นคนโง่ ไม่ฉลาด ก็น่าห่วง
อาจโดนลวง โดนหลอก เพราะความซื่อ
ต้องอาศัย ครูอาจารย์ หมั่นฝึกปรือ
ดีไม่ดื้อ รักพ่อแม่ คอยเชื่อฟัง

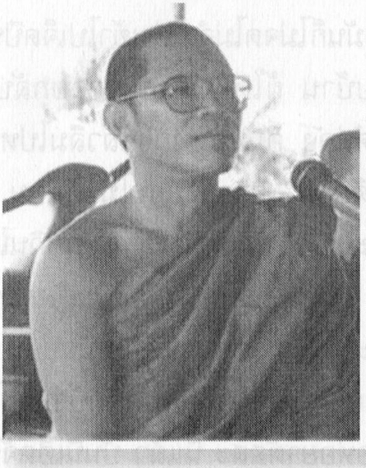

นางสาวแพงน้องมหาแดงเป็นคนโง่ เรียนจบชั้น ป.๒ เมื่อกลับมาแล้วได้ข่าวว่าท่านเจ้าคุณตาย ถูกเรือชนจมในแม่น้ำเจ้าพระยา พ่อและแม่นี่ร้องไห้ดีใจร้องไห้เสียใจไปพอๆ กัน แล้วอีกสามวัน ปรากฏศพของท่านเจ้าคุณลอยขึ้นอืดอยู่ทางใต้ ทางปากน้ำสมุทรปราการที่พระสมุทรเจดีย์ ประชาชนก็เอาศพท่านเจ้าคุณมาเผา พ่อและแม่นั้นก็มีหนังสือให้ไปที่กรุงเทพฯ ก็ไม่มีใครไป เพราะว่าไปก็ไม่รู้จะไปยังไง ไปก็คงจะต้องไปทุกข์ระทมขมขื่นไปร้องไห้ พ่อและแม่ก็ไปซื้อธาตุมาอันหนึ่งมาตั้งไว้ที่นาตนเอง แล้วก็ไปเอาช่างมาปั้นรูปควายบักด่อน ควายอีตู้ควายอีเลไว้ข้างธาตุ อันนี้ยังดีกว่าลูกซายมันได้เลี้ยงเกี่ยเพลียหม่ามมันได้ไถไฮ่ไถนา ยามลูกซายบ่มีเงินก็ได้ขายมัน มันมีประโยชน์กว่า คิดถึงลูกเวลาใดก็เศร้าใจ ไม่ได้ทำให้เกิดความปลื้มปีติใจเลย ทีนี้เรามาดูคนโง่นะ คนโง่ ครูบาอาจารย์เป็นห่วงลูกศิษย์ที่โง่ๆ แต่คนโง่นี้ ถ้ามีธรรมะ มันจะดี เอ้าพวกเธอทั้งหลายลองพูดพร้อมๆ กันดูซิเผื่อจะได้จำ

"ถึงต่ำต้อยด้อยทรัพย์อับปัญญา มีธรรมะมาค้ำก็จำเริญ"

จะต้องจดไว้ด้วย วันนี้จากไปจะต้องจดจะต้องจำ คงจะจำได้นะ พวกเธอจำไว้นะ เรามาอย่างน้อยที่สุดเจ็ดวันให้มันได้คำนี้เข้าใจคำนี้

ถึงจะโง่ แต่มีธรรม คอยนำหน้า
ภาวนา หาความดี หมั่นสะสม
อาจเจริญ ก้าวหน้า พานิยม
ต่างชื่นชม คนนับถือ ระบือนาม

จะขอเล่าเรื่องคนโง่แต่มีธรรมะ คนโง่ที่มีธรรมะ สมัยก่อนโน้น ที่เมืองตักศิลา เป็นศูนย์รวมแห่งการศึกษา ใครก็ตามเศรษฐีผู้ดีกฎุมพีทั้งหลาย พระราชามหากษัตริย์ต่างแคว้น จะส่งลูกของตนเองไปเรียนหนังสือที่นั่น สรรพวิชาต่างๆ มีอยู่ที่นั่น เศรษฐีคนหนึ่งที่เมืองพาราณสีได้ส่งลูกชายไปเรียนกับเขา แต่ลูกชายนั้นหัวทื่อปึ๊ก....ปึ๊ก แต่ว่าเป็นคนขยันเป็นคนว่าง่ายสอนง่ายไม่เป็นคนดื้อ ๔ ปี ๕ ปี พ่อแม่ส่งไปเรียน แกขยันมาก ครูบาอาจารย์ให้ท่องให้บ่นอะไรท่องให้ทำอะไรแกทำ ซักผ้าขี้ตีผ้าอ้อมตักน้ำผ่าฟืนช่วยอาจารย์ทุกอย่าง อาจารย์แพงฮักคือลูกนี่โอย...จะแม่นดีเจ้าเป็นหยังหนอซะมาปึกแท้เด้ บอกอีหยังให้เฮียนนี่ เฮียนยามมื่อเซ้าไปฮอดยามมื่อแลงลืมเม็ด คั่นผู้ใด๋เว่าอีหยังว่าสวนลาวลืมเม็ด อาจารย์สอน นะโมตัสสะๆๆ ๑๐ มื่อก็บ่ได้ คนปึกบ่คือหมู่เจ้าได๋ เมื่อกี้นี่จำได้นะ *"ถึงต่ำต้อยด้อยทรัพย์อับปัญญา มีธรรมะมาค้ำก็จำเริญ"* แต่นายคนนี้ *"นะโมตัสสะ นะโมตัสสะ นะโมตัสสะ...."* เดินไปเตะสะดุดปึ้บ *"แม่นหยังบาดนี่ เอ๊ะ...อาจารย์ แม่นหยัง นะโมตัสสะ"* เอ้า...นะโมตัสสะๆๆ หมอหนึ่งว่าเอาห่อยามาให้แน่ *"ห่อยาตัสสะๆๆๆ"* เลยไปผู้นเลยบาดนี่ เอ๊....มันจังใด๋วะ

เรียนอะไรมันก็ไม่จดไม่จำ ปาเข้าไปเจ็ดปีบ่จือหยังเลย ลูกศิษย์รุ่นแล้วรุ่นเล่ากลับบ้าน ผู้ใด๋มาเฮียนเขาจบกลับ หมอนี่บ่ได้หยัง.แต่ขยัน ตื่นขึ้นยามใด๋ท่อง คั่นนอนท่องแล้วลืมไปหาปลุก *"อาจารย์ ลืมอีกแล้วเว่าจังใด๋เดี๋ยวนี่"* อาจารย์จนไม่ได้นอน คั่นสิหลับมันไปปลุก ปลุกให้เว่า *"เอ้าละมานี่... นะโมตัสสะๆๆ"* กบกินเดือนบาดนี่ เขายิงปืนขึ้นซ่อยกบ ปังๆๆ ลืมเม๊ดบาดนี่ *"เสียงปืนตัสสะๆๆ"* ก็ไปถามอาจารย์อีก เอ๊...มันจังใด๋วะ มาปีก มาหนาแท้ แต่มันขยัน บอกอะไรก็ได้ ทีนี้ทำอย่างไร เพื่อนรุ่นเก่าๆ นี่ที่มานี่ก็จบกลับบ้านๆ ไปเป็นเจ้าไปเป็นนายหมด เหลือแต่หมอห่อยาตัสสะ นี่แล้ว บั่นนี่เฮ็ดจังใด๋ อาจารย์ก็ถามว่า *"เจ้าอยากเมือบ้านบ่หล่า"* *"โอ...อยากเมือยากกลับ เจ็ดปีแปดปีคึดฮอดพ่อฮอดแม่"* อาจารย์บอก *"จะให้เธอกลับบ้านแต่อาจารย์เป็นห่วงเธอมาก เป็นห่วงเธอ"* ทีนี้ทำอย่างไรถึงจะจบ ก็ไม่จบ จบไม่ได้ซักทีอาจารย์ก็เป็นห่วง ถามว่าหล่าเจ้าอยากเมือบ้านบ่ โอย..คึดฮอดพ่อฮอดแม่ จะแม่นปีกจักสิเฮ็ดจังใด๋ อยากเมือก็อยากเมือ อาจารย์ก็เลยว่า... *"เอาอย่างนี้ เธอเป็นคนดีมาก อาจารย์รักเธอ เธอไม่เป็นคนดื้อเธอว่าง่ายสอนง่าย เธอเป็นคนขยัน อาจารย์จะบอกวิชาดีอันหนึ่งให้เธอ ให้เธอจำนะ ให้เธอจำ ถ้าเธอท่องอันนี้จำได้แล้วอาจารย์จะปล่อยกลับ"* *"ท่องหยัง ว่าจังใด๋"* ว่ายังไง อาจารย์เลยบอกว่า *"เรารู้ เรารู้ท่านกำลังทำอะไรอยู่เรารู้"* ภาษาบาลีว่า **ฆะเฏสิ ฆะเฏสิ กิงกะระณา กิงการะณา ฆะเฏสิ ฆะเฏสิ** คาถาดี พวกเธอคงจะจำแล้วนี่ ลองพูดซิเอ้าพร้อมกันเอ้า (**ฆะเฏสิ ฆะเฏสิ กิงกะระณา อะหังปิ ตัง ชานามิ ชานามิ** ท่านทำอะไร ท่านกำลังทำอะไร เรารู้ เรารู้ ท่านทำอะไร) มีเพียงแค่นี้ อาจารย์สอน อันนี้ก็ปาเข้าไปอีก ๕ ปี จึงได้ รวมเป็น ๑๒ ปี ได้เท่านี้ กลับเมือบ้านซะหล้าเอ๋ย *"ให้เจ้าเว่าคำนี้เด้อ ตื่นขึ้นก็เว่า อู้เมือยามใด๋เจ้าเว่าไปไสเจ้าคึดได้ให้เจ้าเว่า นอนหลับๆ ก็เว้า*

คั่นคึดชวดขึ้นมา” นายคนนี้ก็ได้เพียงเท่านี้ กลับมาบ้าน พ่อแม่ดีใจๆ โอย... ๑๒ ปี ลูกมา บ่แม่นเจ็ดมื่อคือเฮานี่ได๋ ๑๒ ปี ผู้นน่ะ พ่อแม่บ่ได้มารับท่าจั่งซี่ซำ พ่อแม่ก็เลยถาม *“หล้าเอ่ย... เจ้าไป ๑๒ ปี คือสิได้ดิบได้ดี เจ้าเฮียนได้หยังแน มาเว้าให้พ่อให้แม่ฟังดู”* ลูกชายบอก *“ได้เท่านี้แหละ* ***ฆะเตสิ ฆะเตสิ กิงกะระณา*** *ได้เท่านี้ อันอื่นเด้คือบ่ได้” “โอย...อุกอั่งสังขยานำเด้ ไปเฮียนมาหาซะแตกหยังแล้วอันนี่มันซิดีแนวใด๋ ลูกบอก... จั๊กแล้ว เผิ้นให้เฮียนเท่านี้มันบ่ได้แนวอื่น”* ไอ้หมอนี่ก็ เรียนอยู่อย่างนี้ กลางคืนนอนหลับไปแกก็พูด บาดนี่เฮ็ดจั่งใด๋ นอนหลับๆ รู้สึกตัวเมื่อไรแก่ก็พูด วันหนึ่งโจรจะมาปล้นจะมาลักสมบัติในบ้าน แกก็นอนหลับ พอดีพระเจ้าแผ่นดินนั้นท่านปลอมตัวเป็นชาวบ้านไปเที่ยวตรวจบ้านเมืองสิอยู่เย็นเป็นสุขบ่ คั่นพระเจ้าแผ่นดินไปนี่คนขี้ตั๊ว ว่าบ่เชื่อคั่นสิมาบ้านเฮานี่ข้าเจ้าขี้ตั๊วพระเจ้าแผ่นดิน ถนนไม่ดีก็พากันมาทำ พระเจ้าแผ่นดินจะมาอีกสัก ๑๐ วันนี่ โอย...ทางได้ดีปานหยังเผิ้นเฮ็ดเอาหน้า ไปบ่อนใด๋เห็นแต่บ่อนดีๆ ข้าเจ้าเขาเฮ็ดผักชีโรยหน้าโกหกพระราชา พระเจ้าแผ่นดินที่ท่านฉลาดท่านก็เลยบ่บอก บ่บอกหัวไผดอก ไม่บอกใคร ไปโลดเฮ็ดกะตีลักไปกลางคืน ทำตัวเหมือนคนธรรมดา พระเจ้าแผ่นดินก็บอกว่า *“เราจักปลอมตัวออกเที่ยวดูพระนคร คน พสกนิกรไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์ของเราเป็นสุขเป็นทุกข์ประการใดเราจะรู้”* ปลอมตัวเป็นคนธรรมดาใส่กางเกงขาก๊วยสีดำๆ ผ้าขาวม้ามัดเอว ใส่เสื้อดำหม้อ หลังจากนั้นก็ใส่หมวก เดินยามกลางคืน เดินออกนอกนครเที่ยวไป ไปเห็นคน คนผู้หนึ่ง มันกำลัง ตะคุ่มๆ มู่ๆ ม่ะม้าย อยู่ในร่มไม้ มันจะเข้าไปลักของเขา บ้านเศรษฐีคนนั้นแหละ ลูกชายเศรษฐีหมอห่อยาตัสสะนี่ก็นอนอยู่นอกบ้าน พวกโจรนี้ก็ย่องๆ เข้ามา พระราชาก็แอบดู *“เอ...นี่มันจะไปทำโจรกรรมน๊า มันจะไปลักของเขา”* ไอ้โจรนี่ก็แอบมา พระราชาก็แอบบังต้นไม้มาดู

เราจะได้รู้ว่าโจรนี้มันกำลังทำอะไรกัน พอเข้าไปโจรนั่นกำลังจะขึ้นบ้าน หมอห่อยาลูกชายเศรษฐีนี่รู้สึกตัวตื่นขึ้นมาพอดี ก็เลยพูดตามปกติว่า *“เรารู้ๆ ท่านกำลังทำอะไร”* หมอโจรโตนจุ๊ดโลดบาดนี่ โวว..ตกใจกระโดดลงบ้านเผิ้นฮู้จักตั๋วนี่ ว่าซั่น ตายๆๆๆ มันไม่ได้นอนหรือนี่ กระโดดลงแต่ยังไม่หนี เพราะว่าโจรนี้มีอาชีพ ไม่ได้กลัวง่ายๆ ไฟไม่เห็นหน้า กระโดดจุ๊ดลงไป เข้าไปแอบอีก ว่าแม่นล่ายบ้าซือๆ บักนี่ ว่าซั่น พอแอบอีก หมอนั่นก็พูดอีก ว่า *“เรารู้ๆ ท่านกำลังทำอะไร”* ว่าซั่น แล่นเลยบาดนี่ โฮ...มันฮู้อีหลี่ตั๋วนี่ ว่าซั่น มีคาถาสั้นๆ ที่แกเชื่อครูบาอาจารย์ โอ...มันเก่งปานนี้ตั๊วนี่ พระราชาก็อัศจรรย์ แหมมันเก่งเหลือเกินคนนี้ โจรทำอะไรมันไม่ได้ พระราชาก็ขึ้นไปทำท่า พูดอีก *“เรารู้ เรารู้ ท่านกำลังทำอะไร ท่านกำลังทำอะไร เรารู้”* พระราชาก็บอกว่า *“ท่านรู้ว่าเรากำลังทำอะไรท่านอาจารย์”* หมอนี่ก็ตื่นขึ้นเห็นคนอีหลีบาดนี่ ก็เลยแสดงพระราชาไม่โกหกนะ *“ขอให้ท่านจงเป็นอาจารย์ของผม โจรไม่สามารถทำอะไรท่านได้ ท่านดีเหลือเกิน ท่านมีอะไรดีๆ มีของดีอะไร ท่านสอนให้เราได้ไหม ของดีอันนั้น” “ได้ แต่ว่าท่านต้องกราบผม เพราะว่าระหว่างศิษย์กับอาจารย์ต้องอ่อนน้อมถ่อมตน ท่านต้องกราบผมดีๆ ผมต้องอาบน้ำดีๆ นั่งอยู่ในที่สูงๆ ท่านต้องกราบ”* พระราชาอยากจะได้ของดีก็เชิญท่านอาจารย์อาบน้ำดีๆ นั่งที่สูงๆ เอาผ้ามาปู พระราชากราบ

เป็นพระเจ้าแผ่นดินก็กราบเพราะตนนี้จะเป็นศิษย์ ไม่ใช่พระเจ้าแผ่นดิน ตนนี้กำลังจะเป็นศิษย์ของอาจารย์ กราบดีๆ แล้วอาจารย์ก็สอนคาถาดีให้ ***"ฆะเฏสิ ฆะเฏสิ กิงการะนา ฆะเฏสิ อะหังปิ ตังชานามิ ชานามิ*** *เจ้าเฮ็ดหยังๆ ว่าซั่นคั่นแม่นภาษาเฮา ข่อยฮู้"* ว่าซั่นท่านกำลังทำอะไร พระราชาท่องเดี๋ยวเดียวก็จำ แล้วก็บอกว่า *"คาถานี้จะคุ้มครองท่านในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ ตรงไหนมีผีสางคางลายไหลตายไม่ต้องกลัว"* นี่คาถากันไหลตายได๋ เห็นบ่เขาไหลตาย ผู้ได๋ย่านไหลตายล่ะท่องไว้ทุกมื่อ ยามสินอนก็เว้า คาถากันไหลตาย ทีนี้พระราชาก็ท่อง อาจารย์ก็บอกว่า *"ยามใด๋เจ้านอนหลับกะย่า ตื่นขึ้นยามใด๋ให้เจ้าเว้า คึดถึงยามใด๋ให้เจ้าเว้า"* ก่อนนอนก็ให้พูด ตื่นขึ้นมาก็ให้พูด คิดถึงคิดได้ก็ให้พูด

ทีนี้พระราชาก็จดจำ เสนาบดีคือผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุดต้องการจะฆ่าพระเจ้าแผ่นดิน เพื่อจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินเอง จะปฏิวัติปลงพระชนม์ นายเสนาบดีนี่ก็เอาเงินไปจ้าง ไปจ้างช่างตัดผม ภาษาบาลีว่า ช่างกัลบก ในตำหนักในพระราชวังจะมีช่างตัดผมประจำตัวของพระราชา พระราชาจะตัดเกล้า ตัดผม ตัดหนวดนี่จะมีช่างประจำไม่ได้จ้างทั่วไปหนา ช่างหลวง ช่างตัดผมหลวง หมอเสนาบดีนี่อยากฆ่าพระเจ้าแผ่นดิน เพื่อจะได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินเอง วันหนึ่งก็ให้คนไปตามนายกัลบกมาหา นายกัลบกมาก็บอกว่า *"ท่านผู้สหาย เรามีภารกิจที่จะปรึกษาท่าน เราจักให้ท่านได้เป็นเสนาบดีปกครองทหาร" "อ้าว...แล้วท่านล่ะ" "เราก็จะเป็นพระราชา" "จะเป็นได้อย่างไรพระเจ้าอยู่หัวมีอยู่" "เป็นได้ถ้าท่านร่วมมือ ตอนนี้มันอยู่ที่ท่าน เวลาใดท่านไปตัดผม ไปเจริญพระเกศา (ตัดผมพระเจ้าแผ่นดินนี้เรียกว่าเจริญพระเกศา) ให้แก่พระเจ้าแผ่นดิน เวลาเจริญพระเกศาตัดผมเสร็จท่านโกนหนวด*

เวลาท่านโกนหนวดพระราชานอนหลับท่านก็ปาดคอเลย เอามีดโกนคมๆ นี่เชือดคอพระราชา เราจะเป็นหูเป็นตาคอยอยู่รอบๆ ข้างนอกวันตัดผม เมื่อท่านเชือดเสร็จปั๊บ ไม่ต้องกลัวใครจะไปจับ เพราะเราจะเป็นผู้คุ้มครองท่าน แล้วเราก็จะเป็นพระราชา ท่านจะเป็นเสนาบดีปกครองทหารทั้งหมดแผ่นดิน" "เออ...เข้าท่า" "ในช่วงนี้ท่านเอาเงินไปก่อนหนึ่งแสนกหาปณะ" หมอนั่นมันมีเงินมาก เป็นผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุด เอาเงินให้ช่างตัดผมอีกหนึ่งแสน เอาไปใช้ก่อน "ในวันท่านตัดผมท่านตัดคอพระราชาแล้วท่านจะได้เป็นเสนาบดีเราจะเป็นพระราชาเอง" ฮอดมื่อตัดผมบาดนี่ หมอนี่มันได้เงินล่ะเด๊ หนึ่งแสน ฮอดมื่อตัดผมก็ตัดไปๆ จะเชือดคอพระราชา จะปาดคอด้วยมีดโกน แต่พอตัดผมเสร็จจะโกนหนวด เอ...ในใจก็กลัว ตามปกติพระราชาย่อมมีเดช ย่อมมีอำนาจ มีดนี้อาจจะไม่เข้าก็ได้ เอาไปลับให้คมๆ ก่อน ให้เข้าๆ เอาหินมา "ขอเดชะ พระอาญามิพ้นเกล้า พระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระองค์ขอถือโอกาส ขอพระราชทานวโรกาสได้ลับมีดก่อนพะยะค่ะ กลัวมันจะไม่เข้า กลัวพระองค์จะเจ็บปวด หย่านแถหนวดบ่เข่าหย่านเจ็บ ลับมีดซะก่อน" พระราชาก็นอนหลับตาเฉยอยู่ในเก้าอี้นวม เก้าอี้ตัดผมเอนนอน ขณะที่นอนหลับตานี่รอให้มันโกนหนวดนี่หมอนี่มันก็ลับมีดให้เข้าๆ ก็จะเชือดทีเดียวเลย พระราชาก็พูดขึ้นมา "ท่านกำลังทำอะไร ท่านกำลังทำอะไร เรารู้ เรารู้" ไอ้คนนั้นตกใจจนซีด เหลืองเม๊ดเลยบาดนี้ ทิ้งมีดเลยบาดนี้ "ขอเดชะพระอาญามิพ้นเกล้า ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ผิดไปแล้ว" ก็ก้มลงกราบหน้าถอดสีเลย "ผมยอมแล้ว ข้าพระองค์ยอมแล้ว ข้าพระองค์ผิดแล้ว" มือสั่นเลย หน้าถอดสี พระราชามองเห็นก็รู้ทันทีด้วยความรู้เห็น พระราชามีเชาว์ ไอ้นี่มันจะปลงพระชนม์เรานี่หว่า พอเราพูดคำนี้มันหวาดกลัวนี่คาถาของเราได้ผล

ก็เลยถามว่า *"ใครจ้างมึงมา ใครจ้างมึงมาทำอย่างนี้ มึงสารภาพมาเดี๋ยวนี้มิฉะนั้นมึงตาย"* คนนี้ก็บอกว่า *"เสนาบดีผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุดของพระองค์จ้างหม่อมฉัน"* *"เอ้า...มันว่ายังไงบอกมา ฉันจะไม่ฆ่าแกดอกบอกมาเลย"* บอกว่า *"เสนาบดีนี้ให้หม่อมฉันเมื่อมาตัดผมแล้วเวลาจะโกนหนวด โกนพระมัสสุแล้วให้เชือดคอพระราชาให้ตาย เมื่อพระราชาตายแล้วนายคนนี้แกก็จะเป็นพระราชาแล้วจะให้หม่อมฉันนี้เป็นเสนาบดีผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุด"* ก็เลยบอกว่า *"นี่...ไอ้หน้าโง่ เขาจะให้แกเป็นเสนาบดีได้อย่างไร เมื่อแกเชือดคอพระราชาเสร็จ เขาก็ต้องเชือดคอแกอีก เพราะตั้งแต่พระราชาที่แกตัดผมมาตลอดแกก็ยังเชือดได้ จะให้เป็นเสนาบดีแกจะไม่ไปเชือดเขาอีกหรือเขาก็ต้องเชือดคอแก เอาละฉันจะไว้ชีวิตแกไม่ต้องห่วง แกไม่ต้องห่วง"* *"แล้วทำยังไง"* พระราชาบอกว่า *"แกเข้าไปในครัว ไปเชือดไก่แล้วเอาเลือดไก่ทาตามมือตามมีดโกนแดงๆ แล้วก็เดินไปบอกเสนาบดีเราจะนอนทำท่าตายอยู่ตรงนี้ ไปบอกว่า ฆ่าเสร็จแล้วพระราชาตายแล้ว"* คนนี้ก็ทำตาม ไปบอกเสนาบดี เสนาบดีก็ชื่นใจ *"เป็นไงสหาย เรียบร้อยไหม"* *"เรียบร้อย คอขาดเลย นั่นคอตก นอนอยู่บนเก้าอี้โน่น คอพับอยู่ตรงนั้น ดูเลือดสาดไปหมดเลย"* ก็พากันมาชื่นชม ในขณะเดียวกันพระราชาก็ให้ทหารรักษาพระองค์แอบซุ่มอยู่ พอเสนาบดีมาถึง เห็นว่าตายแน่แล้วก็หันหน้าไปหานายช่างกัลบกพร้อมทั้งทหารของเสนาบดี *"จับมันเดี๋ยวนี้ ฆ่ามันเดี๋ยวนี้ ไอ้คนนี้ปลงพระชนม์พระราชา"* เห็นไหมล่ะ ตระบัตสัตย์ทันทีเลย สั่งให้ทหารคนสนิทจับมันเดี๋ยวนี้ฆ่ามันเดี๋ยวนี้ เห็นไหมนี่มันปลงพระชนม์พระราชา ในขณะเดียวกันพระราชาก็ลืมตาค่อยๆ ลืมตาขึ้น แล้วก็ลุกขึ้นบอกว่า *"ช้าก่อนเสนาบดี ท่านกำลังทำอะไร"* ในขณะเดียวกันเสนาบดีหันพับมา

ตะลึงเมื่อเห็นพระราชายืนขึ้น แล้วลูกศรทั้งสองจากอำมาตย์มหาดเล็กก็จ้องไปที่เสนาบดีแล้วจึงบอกว่า *“เราเสียแรงที่เลี้ยงท่านมาเลี้ยงเจ้ามาไว้ใจ แต่เจ้าก็จะลอบปลงพระชนม์เรา เจ้าเห็นไหมนายช่างกัลบกหน้าโง่ เราบอกแล้วว่ามันจะต้องเชือดคอเจ้าถ้าเจ้าเชือดคอเราได้ ท่านจำไว้ จงจำไว้ เอาละ แกได้ทำคุณงามความดีต่อประเทศชาติมานาน ความชั่วแกมีครั้งนี้ฉันจะไม่ฆ่า แต่แกต้องเนรเทศตนเองออกไปให้พ้นพระนครเร็วที่สุด อย่าให้ฉันเห็น”* เสนาบดีผู้ตกยากก็ออกไปแผนมันแตก เสร็จแล้วพระราชาก็ไปเชิญครูบาอาจารย์ที่บอกคาถาให้ให้มาเป็นเสนาบดีแทน ทั้งหมดนี้คืออะไร คำนี้หมายถึงคนมีสติอยู่ทุกลมหายใจทุกขณะ...เป็นความไม่ประมาท ถ้าบุคคลใดดำรงตนอย่างมีสติมีปัญญา มีความดีความซื่อสัตย์ ก็ความดีความซื่อสัตย์นั้นล่ะ จะเป็นเหมือนเครื่องคุ้มครองปกป้องเรา ขอเราจงเชื่อมั่นในความดีความซื่อสัตย์ นำพาแสวงหาสิ่งที่ดีงาม กตัญญูรู้คุณ ให้เกิดคุณค่าความดีกับพ่อแม่ผู้มีพระคุณและตนเองให้ยิ่งๆ ขึ้นไป โดยทั่วกันทุกท่านเทอญ.

อริยทรัพย์จากพ่อแม่

โดย พระอาจารย์จรัญ อนงฺคโณ

อนุโมทนาคาถา   วัดนิพเพธพลาราม

อริยทรัพย์จากพ่อแม่

ทรัพย์อันใด	ไหนเล่า	เท่าชีวิต
ลูกจงคิด	จงจำ	คำสั่งสอน
เมื่อร่ำรวย	มียศฐา	พึงสังวร
เมื่อแต่ก่อน	ใครเลี้ยงเรา	เฝ้าดูแล
ได้ชีวิต	จึงได้ทรัพย์	ได้ยศฐา
อย่ามัวบ้า	ลุ่มหลง	ลืมพ่อแม่
ชอบอวดตน	ว่าฉันเก่ง	ฉันไม่แคร์
แต่ที่แท้	มีพ่อแม่	จึงมีเรา
ทรัพย์อันใด	ที่มีค่า	ว่าประเสริฐ
เป็นบ่อเกิด	แห่งความดี	มีคุณค่า
ทรัพย์คือธรรม	นำชีวิต	ด้วยปัญญา
พ่อแม่พา	ลูกหลาน	ปลูกศีลธรรม
นำมาบวช	มาฝึกหัด	ขัดกิเลส
อาศัยเพศ	พรหมจรรย์	หมั่นศึกษา
เจริญธรรม	นำรุ่งเรือง	เรืองปัญญา
ลูกกลับมา	โปรดพ่อแม่	ทดแทนคุณ

อนงฺคโณ ภิกฺขุ

อริยทรัพย์จากพ่อแม่.....เป็นเรื่องที่เคยบรรยายเมื่อหลายปีก่อน เพื่อให้เห็นความรักความห่วงใยของพ่อแม่ที่มีต่อลูกหลาน พ่อแม่ให้ทรัพย์ที่มีค่าที่สุดคือชีวิตของเรา เพราะถ้าเราไม่มีชีวิตเราจะมีทรัพย์ มียศฐาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่เรามีได้อย่างไร เพราะเรามีชีวิตเราจึงมีสิ่งเหล่านี้ เพราะฉะนั้นเราอย่าได้น้อยใจในพ่อแม่ อย่าได้คิดดูถูกดูแคลน ว่าไม่มีอะไรให้เรา ไม่ได้อะไรจากพ่อแม่ หรือหยิ่งผยองถือตัวว่าตนเองเก่งกว่าดีกว่ามีกว่าพ่อแม่ อะไรเราก็หาเองทำเองได้เอง แล้วเอาสิ่งเหล่านั้นมาเปรียบเทียบยกตนดูหมิ่น เหยียดหยาม หักหาญน้ำใจ ใช้อำนาจ ไม่เกรงใจ ไม่รักษาความรู้สึกของพ่อแม่

ขอให้เราจงสำนึกถึงพระคุณของพ่อแม่ ยิ่งท่านยากจน ท่านก็ยิ่งลำบากมากในการเลี้ยงเรา ต้องอดต้องทนจนกว่าลูกจะโตสามารถรับผิดชอบดูแลตนเองได้ บางคนพ่อแม่เลี้ยงมาจนโตและอาจจะเลี้ยงจนวันตาย ส่วนใครที่พ่อแม่ร่ำรวยก็ต้องสำนึกในความลำบากของพ่อแม่ว่ากว่าท่านจะร่ำรวยมั่งมีจะต้องต่อสู้กับอุปสรรคปัญหานานาประการ ถึงมีให้เรากินเราใช้อยู่อย่างสบาย เราจะต้องไม่ประมาทในการใช้จ่าย ไม่หลงว่าร่ำรวยมั่งมี มีแต่ใช้มีแต่จ่ายไม่รู้จักหามีแต่ขอพ่อขอแม่ พ่อแม่ให้เรามากแล้ว

“แล้วเราให้อะไรพ่อแม่บ้าง”

ทรัพย์อันประเสริฐจากพ่อแม่ พ่อแม่มีความรักเป็นห่วงเป็นใยลูกมาก ไม่ได้มองแค่ภายนอกให้ทรัพย์สมบัติ ให้การเลี้ยงดูให้การเป็นอยู่ที่สุขสบาย แต่พ่อแม่มองถึงอนาคตมองถึงจิตใจ อยากให้ลูกได้พบสิ่งที่ดีๆ มีคุณค่าในชีวิต ไม่ใช่แค่ทรัพย์ภายนอก เพราะทรัพย์ภายนอกวันหนึ่งก็จากไป ใช้ไม่เป็นก็หมดหรือใช้จ่ายในทางที่มิชอบไม่ถูกต้องอาจเป็นโทษ เป็นทุกข์กับตนเองกับคนอื่นได้ ตายแล้วก็เอาไปไม่ได้ พ่อแม่จึงพยายามที่จะให้ลูกหลานเข้าใจได้ประโยชน์ทั้งทรัพย์ภายนอกและทรัพย์ภายใน

ทรัพย์ภายนอก จะต้องแสวงโดยชอบ การใช้จ่ายโดยชอบ เป็นประโยชน์ทั้งปัจจุบันและอนาคตอย่างที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในอังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต อาทิยสูตรที่ ๑ หลักในการใช้ที่ถูกต้อง การใช้ทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริตชอบธรรม

๑. บำรุงเลี้ยงตนเอง บิดา มารดา บุตร ภรรยาและบ่าวไพร่ให้มีความสุขตามฐานะของตนๆ

๒. เลี้ยงดูมิตรสหายให้อิ่มหนำสำราญ

๓. ป้องกันอันตรายอันเกิดจากไฟ จากน้ำ พระราชา โจร หรือทายาทผู้ไม่เป็นที่รัก เพื่อให้ตนปลอดภัยจากอันตรายนั้นๆ

๔. ทำพลี คือบูชา หรือบำรุงในที่ ๕ สถาน คือ ญาติพลี บำรุงญาติ อติถิพลี ต้อนรับแขก ปุพเปตพลี ทำบุญอุทิศให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ราชพลี บำรุงราชการมีการเสียภาษีอากรเป็นต้น และเทวดาพลี ทำบุญแล้วอุทิศให้แก่เทวดา

๕. บำเพ็ญทักษิณาทานที่มีผลเลิศ เกื้อกูลแก่สวรรค์ มีวิบากเป็นสุขไว้ในสมณะพราหมณ์ผู้เว้นจากความประมาท มัวเมา ตั้งอยู่ในขันติโสรัจจะ เป็นผู้หมั่นฝึกฝนตนให้สงบระงับจากกิเลส ทั้งหมดนี้จะต้องอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานเข้าใจได้ประโยชน์

ทรัพย์ภายใน อริยทรัพย์อันประเสริฐ คือคุณธรรมความดีอันเป็นที่พึ่งอย่างแท้จริง ปกป้องคุ้มครองจิตใจ ต่อสู้กับความทุกข์ได้ นำพาตนออกจากทุกข์ได้คำว่า **อริยทรัพย์** อาจจะแปลว่า ทรัพย์ของพระอริยะทรัพย์อันประเสริฐ ที่ทำให้คนเป็นอริยะหรือแม้แต่คุณธรรมของพระอริยะก็ได้ ขอเราได้พิจารณาคุณธรรมเหล่านี้มีในจิตใจของพวกเรามากน้อยขนาดไหน

๑. **ศรัทธา** คือ ความเชื่อที่มีเหตุผล โดยเฉพาะความเชื่อในศาสนา เชื่อในบาปในบุญ เชื่อในผลของกรรม

๒. **ศีล** คือ การรักษา กาย วาจา ใจ ให้ สงบ เรียบร้อย งดงาม

๓. **หิริ** คือ ความละอายต่อการทำความชั่วหรือสิ่งที่ไม่ดี

๔. **โอตตัปปะ** คือ ความเกรงกลัวต่อผลการทำชั่วไม่กล้าทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กลัวผลของกรรม ความทุกข์ความลำบาก

๕. **พาหุสัจจะ** คือ ความเป็นผู้ได้เล่าเรียนได้ฟัง ได้ศึกษามาก

๖. **จาคะ** คือ ความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ

๗. **ปัญญา** คือ ความรู้ ความเข้าใจถ่องแท้ในเหตุผล ดีชั่ว รู้คิดรู้พิจารณา เข้าใจในสัจธรรมความเป็นจริง

อริยทรัพย์ เป็นทรัพย์อันประเสริฐที่อยู่ภายในจิตใจ ซึ่งใครก็ไม่สามารถมาแย่งชิงหรือลักขโมยไปจากเราได้ ไม่สูญหายไปด้วยภัยอันตราย

พ่อแม่มุ่งหวังอยากให้ลูกหลานเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความกตัญญูจึงนำพาลูกหลานเข้ามาสู่ศาสนา ให้ครูบาอาจารย์อบรมสั่งสอน จากที่เคยแสดงธรรมไว้ และคิดว่าจะเป็นประโยชน์ จึงอยากจะนำมาเขียนและขยายความเพิ่มเติมในข้อธรรม แก้ไขคำพูดที่เข้าใจยากโดยเฉพาะภาษาอีสานและเรื่องบางเรื่องที่คิดว่าเป็นประโยชน์ พร้อมบทกลอนบางช่วงเพื่อตอกย้ำความรู้สึกในคุณธรรมความดีให้ยิ่งขึ้นไป

อริยทรัพย์จากพ่อแม่

ขอนอบน้อมแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นบรมครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ขอกราบนมัสการพระเถรานุเถระ ขอแสดงความเคารพเพื่อนสหธรรมมิตรทุกรูป ขอความเจริญในศีลในธรรมจงบังเกิดมีแด่ญาติโยมสาธุชนผู้แสวงหาคุณงามความดีทั้งหลายโดยทั่วกันทุกท่านทุกคน ณ โอกาสนี้

ในช่วงโอกาสต่อไปเรา จะได้ฟังการกล่าวอนุโมทนาคาถา อาตมาก็คงจะไม่พูดนานเพราะรู้สึกสงสารคนที่มาทำบุญมาตั้งแต่เช้าเห็นมานั่งรอนานแล้ว มองดูว่าเมื่อไรพ่อขาวแม่ขาวจะมาสักทีบางคนก็อาจจะคิดว่าทำไมถึงมาช้า เอามาให้ฉันแล้วก็ยังต้องให้รอนานอีก ถ้าเราคิดอย่างนั้นก็ขอให้คิดถึงลูกหลาน พ่อขาว แม่ขาว ครูบาอาจารย์ ท่านฉันตั้งแต่เมื่อวานครั้งเดียวถ้าพูดถึงอาหารแต่ก็ยังมีข้าวต้มมาเสริมบ้างตอนเช้า ส่วนพวกเราก็ยังได้กินตั้งวันละ ๓ – ๔ มื้อ ใช่ไหม ถ้าเราคิดว่ามันยุ่งยากมันลำบากเราก็คิดไปถึงลูกหลาน ครูบาอาจารย์กำลังเดินมาเหนื่อยๆ ข้าวก็ได้ฉันครั้งเดียวตั้งแต่เมื่อวาน กว่าจะเดินมาถึงที่นี่ก็กัดฟันแล้วกัดฟันอีกเมื่อไรจะมาถึง ตอนท่านจะไปเดินแบบสง่าผ่าเผยมากยกไหล่อีกต่างหาก เดินเข้าไปในหมู่บ้านก็ยิ่งยืดอกขึ้นอีก คิดว่าแน่มากพ่อขาวน้อยแม่ขาวน้อยเดินธุดงค์

การบวชเป็นชีวิตที่น่าชื่นชมมาก ยิ่งได้ประพฤติปฏิบัติเหมือนนักรบที่กำลังออกสู่สงคราม พอเดินถึงบ้านฝางก็คงเริ่มเหนื่อย เดินหาต้นไม้ เดินหาร่มไม้นั่งพักบ้าง กว่าจะถึงวัดหลายคนก็คงจะคิดว่าเราอยู่บ้านดีๆ อยู่วัดดีๆ ก็ไม่ชอบ มาหาความทุกข์ความลำบากใส่ตัวเอง บางคนก็คงจะหลาบจำเข็ดแล้ว แต่การที่จะสามารถฝึกหัดให้เราเป็นคนดี มีความอดทนได้นั้นมันไม่ธรรมดา บางครั้งก็ต้องความทุกข์ความลำบากเข้าแลก ถึงจะพบความสำเร็จ ถึงได้สิ่งที่มีคุณค่า

การที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ก็ไม่ธรรมดา เราควรจะรู้จักคุณค่าของชีวิตในการที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ หรือการรู้จักคุณค่าของการได้สิ่งใดสิ่งหนึ่งมานั้น บางครั้งถ้าได้มาง่ายๆ ก็อาจจะไม่รู้จักคุณค่าเท่าไรนัก ทำไมถึงพูดอย่างนี้ก็เพราะว่ามันได้มาง่าย การที่เราจะทำงานอะไร ถ้าเราทำด้วยความลำบาก กว่าจะหาเงินมาได้แต่ละบาทแต่ละสตางค์เหงื่อไหลไซมกายหาเงินเหล่านั้นมาด้วยความทุกข์ยากลำบาก เราจะรักษาเก็บเงินเหล่านั้นรู้จักคุณค่ารู้จักใช้ แต่บางครั้งเราไปซื้อหวยไปเล่นการพนันหรือไปได้มาง่ายๆ บางครั้งมันจะไม่ค่อยรู้คุณค่า เมื่อได้มาง่ายก็ใช้ไปอย่างง่ายๆ ก็ไปซื้อนั่นซื้อนี่กินบางครั้งใช้เงินเหล่านั้นไม่มีคุณค่าเท่าที่ควร ใช้ง่ายไม่ค่อยเสียดาย

หากเราจะเปรียบเทียบกับชีวิต การที่เราได้ฝึกหัดได้อบรมจิตใจได้ต่อสู้กับอุปสรรคกับชีวิตที่เราได้เกิดมาจะรู้สึกว่าชีวิตมันมีคุณค่า เราได้พบกับความลำบากก่อนที่เราจะได้ดีนั้น บางครั้งเราต้องเอาชีวิตทั้งชีวิต ของเราเข้าไปแลกเข้าไปต่อสู้ ถึงจะสามารถมีความสุขสบาย มีความร่ำรวยเหมือนคนอื่นเขา และอีกส่วนหนึ่งก็คือการฝึกหัดจิตใจ ความเป็นมนุษย์นั้นสำคัญอยู่ที่จิตใจ เหมือนบทกลอนหลวงพ่อพุทธทาสที่ว่า

เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง ประหนึ่งยูงมีดีที่แววขน
ถ้าใจต่ำก็เป็นได้แต่เพียงคน มันเหลือทีที่ตนได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ ถ้ามีครบควรเรียกมนุสสา
เพราะพูดถูกทำถูกทุกเวลา เปรมปรีดาทุกคืนวันสุขสันต์จริง

การที่เราจะสามารถเป็นมนุษย์ได้อย่างแท้จริงนั้น ก็คือการที่เราสามารถยกจิตใจดวงนี้ให้มันสูงขึ้น สูงกว่าสัตว์เดรัจฉานที่เราเห็นในโลกนี้ และสูงขึ้นมากกว่านั้นก็คือสูงกว่าการเป็นปุถุชนคนธรรมดา คนธรรมดาเขาเป็นอย่างไร คนธรรมดาเขาก็จะหลงไปตามสังคม ตามกิเลสตัณหาจนงมงาย ลืมเหตุลืมผลที่ถูกต้อง แต่การที่เราเป็นมนุษย์หรือคนที่ดีนั้นเราจะต้องมีเหตุมีผล เราจะมองเห็นว่าอะไรควรไม่ควร อะไรเป็นบาปอะไรเป็นบุญ

เมื่อเราสามารถยกจิตใจให้สูงขึ้นมาได้ ผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็คือตัวเราเอง ชีวิตเราเกิดมาถึงแม้ว่าเราจะเกิดมาเป็นคนรวย เกิดมาเป็นคนสวยแต่คุณค่าของชีวิตที่แท้จริงไม่ได้อยู่ที่สิ่งเหล่านั้น เพราะคนรวยอาจจะเป็นคนไม่ดีก็ได้ รวยเพราะคดโกงเขาเอาเปรียบเขาได้มาโดยมิชอบ คนสวยคนหน้าตาดีก็ใช่ว่าจะดีเสมอไป บางคนดีภายนอกแต่ภายในไม่ดี โกหกหลอกลวง นิสัยไม่ดี คุณค่าที่แท้จริงอยู่ที่จิตใจ

การพัฒนาชีวิตพัฒนาจิตใจ เป็นสิ่งสำคัญซึ่งต้องอาศัยหลักธรรมคำสั่งสอนเข้าไปขัดเกลาจิตใจ เราสังเกตดูก็ได้โยมพ่อ โยมแม่ คนที่พัฒนาชีวิตกับคนที่ไม่พัฒนาชีวิตแตกต่างกันมาก สังเกตเห็นบางคนเกิดมาในครอบครัวยากจน เบื้องต้นทุกข์ยากลำบากมาก พ่อแม่เป็นคนจนเป็นตาสีตาสา ทำไร่ทำนาทุกข์ยากลำบากแต่เมื่อมีลูก ลูกเหล่านั้นรู้จักพัฒนาชีวิตพัฒนาจิตใจเมื่อเขาพัฒนาแล้วพ่อแม่บางคนเป็นคนทุกข์คนยาก ลูกกลับกลายเป็นคนร่ำรวยกลายเป็นคนมีฐานะหรือมีเกียรติยศตำแหน่งหน้าที่ที่สูงๆ ให้พ่อแม่ได้พึ่งพาอาศัยมีหน้ามีตาในสังคม ทั้งเรื่องที่อยู่อาศัยบ้านเรือนหรือเรื่องของเงินทอง

นั้นเป็นเพราะเขาพัฒนาชีวิตได้ โดยอาศัยธรรมะอาศัยความอดทน พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่าอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่เขาได้ทำบุญมาตั้งแต่อดีต ภาษาบ้านเราเรียกว่าวาสนา ถึงพ่อแม่จะทุกข์ยากลำบากแต่ว่าเราเกิดมาอาจจะวาสนาดี วาสนานั้นหมายถึงการสะสมพอกพูน บุญกุศล ให้เกิดขึ้นกับจิตใจตั้งแต่อดีต ภาษาพระท่านว่า **"ปุพฺเพกตปุญฺญตา"** บุญเก่าของเราสร้างมาไม่เหมือนกัน เกิดจากแม่เดียวกัน ก็ไม่เหมือนกัน สังเกตดูลูกเราก็ได้

ลูกเราคนหนึ่งอาจจะเป็นคนดีคนงามเข้าวัดพ่อแม่อบรมสั่งสอนง่าย เชื่อฟังทำตาม เจริญก้าวหน้าในชีวิต พ่อแม่ก็มีความสุขอิ่มใจภูมิใจว่าลูกดี

ลูกบางคนจากพ่อแม่เดียวกัน กลับเป็นคนเกเรผิดบ้านพาลเมือง เป็นคนที่ไม่เชื่อฟังพ่อแม่มีลูกก็เหมือนไม่มีลูก เหมือนกับมียักษ์มีปีศาจมาสูบเลือดสูบเนื้อพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่ลำบากทุกข์ทรมารจิตใจ ทั้งที่ลูกพ่อแม่เดียวกันก็ไม่เหมือนกัน **บางทีพี่น้องไม่ถูกกันมีปัญหา พ่อแม่ก็ยิ่งทุกข์ใจ**

ถึงพ่อแม่ เดียวกัน นั้นก็ต่าง
เพราะกรรมสร้าง ต่างกันมา ให้เราเห็น
คนหนึ่งรวย คนหนึ่งจน โอ้กรรมเวร
ลูกดีเด่น ลูกชั่วช้า พี่น้องกัน

ในทางพระพุทธศาสนาท่านกล่าวถึงลูกไว้ ๓ ประเภทดังนี้ ลองพิจารณาดูว่าเราอยู่ประเภทไหน เรายังมีโอกาสที่จะแก้ไขตนเองพัฒนาตนเองได้

๑. **อภิชาตบุตร** ลูกที่ดีเลิศกว่าพ่อแม่ เป็นลูกที่นำความดีความภูมิใจมาให้พ่อแม่ เช่น ลูกมาบวชหรือมาวัดมาปฏิบัติธรรมแล้วนำพ่อแม่ให้ได้รู้ได้เห็นในธรรมด้วย

๒. **อนุชาตบุตร** ลูกที่ดีเสมอกับพ่อแม่ เป็นลูกที่เจริญรอยตามพ่อแม่ รักษาชื่อเสียงวงศ์ตระกูล สมกับเป็นลูกของพ่อแม่ เหมือนภาษิตที่ว่าลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น

๓. **อวชาตบุตร** ลูกที่ต่ำกว่าตระกูลหรือพ่อแม่ เป็นลูกที่ไม่รักษาความดีความเจริญของพ่อแม่ได้หรืออาจจะทำลายความดีที่พ่อแม่ทำมา บางคนอาจทำให้พ่อแม่ต้องเดือดร้อนอับอายขายหน้า ชอกช้ำเสียใจเพราะลูกก็มี แล้วเราเป็นลูกประเภทไหน

ในบรรดาลูกทั้งหมด ทรงแสดงว่าประเภทอวชาตบุตร จัดว่าเป็นลูกที่เลว หรือต่ำกว่าตระกูล เพราะฉะนั้นชีวิตที่เราได้เกิดมาต้องมีการพัฒนา ถ้าคนเราไม่ได้เอาหลักธรรมคำสั่งสอนไปพัฒนาจิตใจ พัฒนาตนเอง ก็จะไม่สามารถประสพความสำเร็จมีความสุขความเจริญในการดำเนินชีวิตได้ สังเกตบางคนเกิดมาพ่อแม่รวย อาจจะรวยที่สุดในหมู่บ้านก็ได้ พ่อแม่เกิดมาเป็นคนรวยเป็นคนดี เข้าวัดเข้าวาแต่ว่าลูกเกิดมากลายเป็นคนพาล เป็นคนไม่ดี ติดคุกติดตะรางก็มี

พ่อแม่ดี	*แต่ลูกนี้*	*กลับตกต่ำ*
พ่อแม่ช้ำ	*เพราะลูกชั่ว*	*สุดมัวหมอง*
พ่อแม่หวัง	*ความสำเร็จ*	*ดังใจปอง*
พ่อแม่ต้อง	*เช็ดน้ำตา*	*ลูกกาลี*

พ่อแม่ส่งเสียให้เรียนบางคนพ่อแม่เป็นข้าราชการ พ่อแม่เป็นเจ้าใหญ่นายโต เป็นครู เป็นตำรวจ พอลูกโตขึ้นมาพ่อแม่ส่งเสียหวังจะให้เรียนสูงๆ แต่ลูกไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจ ในการเรียนการศึกษาเกิดมาแล้วนำความทุกข์มาให้พ่อแม่ คิดว่าตัวเองมีทรัพย์สมบัติตื่นนอนก็แบมือขอเงินพ่อแม่ใช้ บุคคลเหล่านั้นถึงแม้ว่าพ่อแม่จะร่ำรวยหรือจะเป็นข้าราชการ แต่ก็ไม่สามารถเอาตัวรอดได้ เมื่อเวลาผ่านพ้นไปเขาเหล่านั้นกลายเป็นคนทุกข์ยาก ทุกข์กว่าพ่อกว่าแม่ก็มี นั่นเป็นเพราะว่าคนเราเกิดมาไม่พัฒนาชีวิตไม่พัฒนาจิตใจ คนเราส่วนมากไม่ชอบถูกบังคับ แต่คนส่วนมากมักจะได้ดีเพราะถูกบังคับ ได้ดีเพราะได้รับการฝึกหัดได้รับการอบรม ลำบากในเบื้องต้นแล้วเราจะสบายในภายภาคหน้า ถ้าเราสบายในเบื้องต้นพ่อแม่รวยเราใช้จ่ายเงินอย่างสนุกสนาน เราสบายในช่วงนี้แต่พ่อแม่ก็ไม่ได้อยู่กับเราตลอดไป วันหนึ่งพ่อแม่ก็ต้องตายจากเราไป แล้วทรัพย์สมบัติเหล่านั้นถ้าเราใช้จ่ายอย่างไม่รู้คุณค่าก็ต้องหมดไป แสดงว่าเป็นคนที่ไม่พัฒนาชีวิต

ในการที่เราเข้ามาสู่ศาสนาเข้ามาสู่วัดวาอาราม ถือว่าเป็นการเข้ามาพัฒนาชีวิต พ่อแม่ก็เข้ามาพัฒนาจิตใจให้เราเป็นพ่อแม่ที่มีคุณค่า เป็นพ่อพระแม่พระ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน ไม่ใช่อยากให้เขาดีแต่ตนเองไม่เป็นตัวอย่างแก่เขาถ้าอย่างนั้นก็จะบอกจะสอนเขาไม่ได้ ลูกหลานก็เข้ามาพัฒนาจิตใจเอาธรรมะเหล่านี้เข้ามาพัฒนาจิตใจให้ชีวิตเราได้เป็นคนมีคุณค่าเป็นลูกที่มีคุณค่าของพ่อแม่ พ่อแม่คิดเห็นหน้าแล้วอิ่มใจสุขใจ ลูกเราดีลูกเรางาม อย่างการมาบวชเป็นพระเป็นเณรพ่อขาวแม่ขาว นั่นก็แสดงว่าเราได้ตอบแทนพ่อแม่แล้วส่วนหนึ่ง แต่ถ้าพ่อแม่คิดเห็นหน้าลูกว่าติดคุกเป็นคนไม่ดี ไปตีเขาไปผิดบ้านพาลเมือง ไปทางไหนคนก็พูดว่าลูกใครทำไมเลวจังพ่อแม่ไม่สั่งสอนเหรอดูถูกถึงพ่อถึงแม่ ถ้าพ่อแม่ได้ยินน้ำตามันอาจจะไม่ไหลออกมาข้างนอก แต่มันไหลเข้าไปข้างใน ผ่าความรู้สึกผ่าหัวใจของพ่อแม่ เรานี่ไม่มีบุญมีลูกก็เหมือนไม่มีลูก

เมื่อเจ้าชั่ว แม่ก็ช้ำไปกับเจ้า เมื่อเจ้าเศร้า แม่ก็โศรกแสนสงสาร
เมื่อเจ้าสุข แม่ก็ชื่นใจเบิกบาน เมื่อเจ้าหาญ แม่ก็ห่วงสุดดวงใจ

ดังนั้นเราจึงต้องมาพัฒนาชีวิตจิตใจของเรา บางคนอาจจะชอบมีข้ออ้างเพราะคนนั้นคนนี้ หรืออาจจะโทษพ่อแม่ว่าเป็นเพราะท่านเราจึงเป็นอย่างนี้ โทษสังคมสิ่งแวดล้อมไม่ดี ที่จริงแล้วตัวเราสำคัญที่สุด การโทษคนอื่นเป็นการไม่พัฒนาตนเอง หรือปัดความผิดไม่รับผิดชอบ ทิ้งโอกาสในการศึกษาเรียนรู้แก้ไขปัญหาพัฒนาปัญญา

ถ้าเรามองดูตนเอง โทษตนเอง แก้ไขตนเอง ก็จะเป็นการพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเข้มแข็งมีปัญญา สามารถเอาตัวรอดได้ ประสพความสำเร็จได้ บางคนมีปมด้อย มีปัญหา ในชีวิตเขาเหล่านั้นไม่เอามาเป็นอุปสรรค หรือน้อยอกน้อยใจจมทุกข์อยู่กับสิ่งเหล่านั้น เขากลับเอาปมด้อยหรือความอาภัพ อุปสรรคปัญหามาเป็นพลังในการต่อสู้ ในการพัฒนาชีวิต มีความมานะอดทนและเข้มแข็ง จนเป็นที่ยอมรับได้รับการยกย่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจสำหรับตนเอง

ฉะนั้นอย่าดูถูกตนเองว่าทำไม่ได้ ว่าไม่มีความสามารถ ขอให้เรามีความพากเพียรความอดทน ถึงจะไม่ได้ทั้งหมดที่ตั้งใจไว้ ได้ครึ่งหนึ่งก็ยังดี ถึงไม่ได้เราก็ภูมิใจว่าได้ทำแล้วพยายามแล้ว อย่าให้ปมด้อยหรือคำสบประมาทของคนอื่นผ่านไปเฉยๆ ก้มหน้ายอมแพ้ ต้องให้เขาเห็นว่าเราสู้เราทำได้ อย่างบทกลอนที่ว่า

ลูกคนจน ขันแค้น แสนจริต
อาจแผลงฤทธิ์ กลายเพศ เป็นเศรษฐี
ลูกคนโง่ อาจจะโผล่ เป็นเมธี
ด้วยเหตุนี้ ไม่ควรหลู่ ดูหมิ่นกัน

เมื่อเราเจริญรุ่งเรืองมีความสุขความเจริญ มีความภูมิใจ จะทำให้เห็นคุณค่าของชีวิตของธรรมะ ความรู้สึกสำนึกในคุณค่าของชีวิตตนเอง ความสำนึกในความกตัญญูรู้คุณของพ่อแม่ผู้ให้ชีวิต เพราะท่านให้ชีวิตเรามาเราจึงมีสิ่งเหล่านี้ ถ้าไม่มีชีวิตเราจะมีเงินทอง มียศ มีตำแหน่งหน้าที่ได้อย่างไร เพราะการเกิดมา ชีวิตถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ระลึกถึงความทุกข์ยากลำบากของพ่อแม่ตั้งแต่เราเกิด แม่ทุกข์อย่างไรในการอุ้มท้อง ในการคลอดลูก ต้องเลี้ยงดูเราหมดเงินหมดทอง ข้าวน้ำอาหาร อะไรอีกสารพัด กี่วัน กี่เดือน กี่ปี จนถึงทุกวันนี้ แล้วเรามีอะไรให้ท่าน ตอบแทนท่านได้เลี้ยงดูเอาใจใส่เป็นกำลังใจ สมกับที่ท่านเป็นพ่อเป็นแม่ให้ชีวิตเรามา เลี้ยงดูเรา อันนี้ลูกๆ ทั้งหลายต้องคิดให้ความสำคัญ กตัญญูแล้วก็ต้องกตเวที **คือคิดแล้วต้องทำด้วย**

โดยเฉพาะในช่วงนี้ช่วงเดือนห้าช่วงวันปีใหม่ไทยวันสงกรานต์ เป็นช่วงที่เราจะได้แสดงออกถึงความรักที่มีต่อพ่อแม่ ถึงพ่อแม่ที่มีต่อลูก ลูกไปทำงานอยู่กรุงเทพฯหรือที่ไหนก็ตามช่วงนี้เขาจะหยุดงานให้ แล้วเราจะได้กลับมาบ้านคนอีสานเขามีประเพณีอย่างหนึ่งที่ทำสืบทอดกันมา **พอถึงเดือนห้าแล้วปีใหม่วันสงกรานต์ อย่าสิพากันไล ปล่อยเต่าปลาลงน้ำ สกุณาพร้อมในกรงปลดปล่อย เดือนห้าคล้อยสาแล้วจั้งค่อยเซา อีกทั้งต้องหดสรงพระพุทธรูป พร้อมทั้งพ่อแม่เฒ่าลูกหลานเจ้าอย่าสิลืม**

ในช่วงเดือนห้าสงกรานต์นี้ เราจะได้แสดงออกถึงความกตัญญูถึงความรัก ที่มีต่อกัน อาตมาเชื่อว่าปีหนึ่งผ่านไปเราได้ทำอะไรบ้าง ทั้งความดีและความชั่ว ลูกหลานบางครั้งก็อาจจะทำให้พ่อแม่น้ำตาตกก็ได้เสียอกเสียใจ ถึงน้ำตาจะไม่ไหลออกมาข้างนอก ก็อาจจะน้ำตาตกใน ด้วยการที่เราพูดจาที่ทำให้พ่อแม่ต้องชอกช้ำจิตใจ หรือด้วยการที่เราไปกระทำให้พ่อแม่ไม่ได้ดั่งใจ พ่อแม่บางคนร้องไห้อยากตายอยู่ไปก็ลำบากน้อยอกน้อยใจ เมื่อเขาไม่เลี้ยงก็อยากตาย แก่แล้วลูกหลานก็ยังใช้ให้ทำงาน ทำกับข้าวอาหาร เลี้ยงลูกเลี้ยงหลาน ทำโน้นทำนี่ เหมือนกับเป็นลูกจ้างเขารับจ้างพอได้เงินใช้พอได้ข้าวกิน บางครั้งเขาไม่ใช้ก็เสนอเองอยากทำเอง หาความทุกข์ใส่ตัวเอง บางครั้งเลี้ยงเขาแล้วทำให้เขาแล้วเขาด่าเขาว่าก็น้อยใจ ทุกข์ยากลำบากเลี้ยงมาจนเติบโตแล้วทำไมมาพูดกับพ่อกับแม่อย่างนี้ สิ่งเหล่านั้นจะส่งผลให้พ่อแม่มีความทุกข์ฉะนั้นในวันสงกรานต์นี้เราจะได้แสดงออกถึงความสำนึกความกตัญญู

อาตมาเห็นครอบครัวบางครอบครัวเขาทำดีมาก วันสงกรานต์ลูกหลานที่กลับมาบ้านจะเอาพ่อแม่เอาปู่ย่าตายายมานั่ง มีพานดอกไม้เหมือนที่จะบูชาพระแล้วก็มีผู้ที่เป็นพี่หรือเป็นตัวแทนลูกหลานทั้งหมด พาทำพิธีกราบพ่อกราบแม่แล้วขอขมาท่านในสิ่งที่เราทำผิดไป ล่วงเกินประมาทพลาดพลั้งต่อท่าน ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางจิตใจแล้วขอให้ท่านได้อโหสิกรรมให้ เพื่อจะได้ไม่เป็นกรรมเป็นเวรเป็นบาปกับลูกหลาน ไม่ให้สิ่งเหล่านั้นเป็นเครื่องขวางกั้น ความเจริญในการดำเนินชีวิต แล้วต่อไปจะไม่ทำอีก จะสำรวมระวังไม่ประมาทต่อพ่อต่อแม่ปู่ย่าตายาย ลูกหลานขอขมาด้วยสำนึก

ด้วยสำนึก ในบาปกรรม ที่ทำไว้
ลูกกราบไหว้ ขอขมา ท่านทั้งสอง
ซึ้งคุณค่า สงสารท่าน น้ำตานอง
ลูกร่ำร้อง แม่ร่ำไห้ อภัยกัน

จากวันนี้ จะแก้ไข เริ่มต้นใหม่
ซึ้งน้ำใจ ในพระคุณ ของพ่อแม่
จะเลี้ยงดู จนแก่เฒ่า เฝ้าดูแล
ให้พ่อแม่ สุขสบาย จนวายปราน

การขอขมาท่านเหมือนกับเป็นการเลี้ยงใจพ่อแม่ ไม่ได้กินทางปาก แต่อิ่มทางใจ ไม่ใช่อิ่มใจสุขใจแค่วันนี้ ความรู้สึกนี้ยังอยู่ในใจ ระลึกถึงก็สุขใจอิ่มใจไปอีกนาน บางคนก็มีของขวัญมาฝากมามอบให้ พูดด้วยความรู้สึกที่รักและห่วงใยท่าน ผมรักแม่ ผมคิดถึงแม่หนูรักพ่อ พ่อหนูเป็นห่วง หนูมีของมาฝาก ท่านยังไม่ได้กินของฝากก็รู้สึกอิ่มอกอิ่มใจแล้ว บางคนกลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ ร้องให้ด้วยความปลาบปลื้มตื้นตันใจ การที่ลูกหลานมากราบแล้วมีของมาฝากมาให้ ถึงจะเป็นของเล็กน้อยแต่ก็มีคุณค่ามาก บางคนอาจจะคิดว่าเราไม่มีหาไม่ได้ หรือไม่มีจะให้ แต่ชีวิตทั้งชีวิตที่เราได้มา เราได้มาจากพ่อจากแม่ทรัพย์สมบัติที่เราได้มาส่วนหนึ่งก็เป็นมรดกจากพ่อแม่ บางคนเอามรดกท่านไปขายเพื่อเอามาเล่นมากินสนุกสนาน มีเงินซื้อเหล้า เลี้ยงเพื่อนฝูง เล่นการพนัน หรือไปเที่ยว ไปช้อปปิ้งได้ ให้คนอื่นได้ แต่ไม่มีให้พ่อแม่น่าคิด สิ่งที่เรานำมาตอบแทนท่านเป็นวัตถุนั้น อาตมาว่ามันยังน้อยถ้าเปรียบเทียบกับชีวิต ที่พ่อแม่ให้เรามา และคงไม่สามารถที่จะไปทดแทนการเลี้ยงดู ความทุกข์ความลำบากทั้งกายทั้งใจ หรือตอบแทนคุณค่าน้ำนมของแม่ให้หมดได้ แต่เราก็ทำ ทำให้ท่านมีกำลังใจได้อยู่กับลูกหลานต่อไป

อาตมาจึงขอฝากสิ่งเหล่านี้ให้เราได้คิด วันสงกรานต์ที่จะถึงนี้ให้เราได้ทำตัวเป็นลูกที่ดี มีคุณค่าต่อพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย สิ่งไหนที่เราจะแสดงออก ถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่ได้ ให้เราแสดงออก เราไม่มีของให้ แต่ขอให้เราได้กราบขอขมาท่าน ได้พูดในสิ่งที่ดีงาม นั้นแสดงว่าเราเป็นคนที่มีความกตัญญู มีการพัฒนาทางจิตใจให้เป็นมนุษย์มีจิตใจที่สูงขึ้น มีคุณธรรมความสำนึกที่ดีงาม นั้นจึงถือว่าเป็นคนที่เข้าวัดอย่างแท้จริงเป็นคนมีศีลมีธรรมอย่างแท้จริง

การฟังธรรมะถ้าจะให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง มิใช่แค่ฟังแล้วก็จบตรงนี้จะต้องนำไปปฏิบัติ จึงจะสามารถเกิดประโยชน์ที่แท้จริงได้ ในการที่เราได้มาทำบุญในวันนี้ ส่วนหนึ่งนั้นเราได้มาอุปถัมภ์พระภิกษุสงฆ์ อนุเคราะห์สงเคราะห์ลูกหลาน ที่มาปฏิบัติธรรม

อีกส่วนหนึ่งนั้นเราได้มาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่ สำหรับผู้ที่พ่อตายจากแม่ตายจาก ให้ท่านได้รับส่วนบุญส่วนกุศล รับรู้ถึงคุณงามความดีที่ลูกหลานได้ทำให้ท่าน ได้รู้ว่าเรามีความกตัญญูมีความรักความห่วงใย ถึงแม้ท่านจะตายจากไป ก็ขออำนาจแห่งบุญแห่งกุศลส่งไปถึงพ่อแม่อยู่ภพไหนโลกไหน ก็ขอให้มารับเอาส่วนบุญที่ลูกหลานได้ทำบุญให้ อีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในวันนี้ก็คือตัวเราที่มาทำบุญเราจะได้รับเอง เป็นที่พึ่งทางจิตใจเป็นที่อาศัยในภายภาคหน้า

อาตมาจึงขออนุโมทนาสาธุ ในน้ำจิตน้ำใจที่ญาติโยมทั้งหลายได้มาทำบุญ ได้มาแสดงออกถึงความรักความห่วงใยต่อลูกหลาน ความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ในโอกาสที่ได้มาทำบุญในวันนี้

ขออำนาจแห่งบุญกุศลความงามความดีที่เราทั้งหลายได้มากระทำร่วมกัน ขออำนาจแห่งหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระศาสดา จงหยั่งเข้าไปสู่จิตใจของท่านทั้งหลาย ขัดเกลาจิตใจให้เป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต แสวงหาสิ่งที่ดีงาม ให้เป็นผู้มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ขออำนาจแห่งคุณงามความดีเหล่านั้นส่งผลให้ท่านทั้งหลายมี อายุ วรรณะ สุขะ พละ เจริญในคุณธรรมคุณงามความดียิ่งๆ ขึ้นไปโดยทั่วกันทุกท่านทุกคนเทอญ

ขออำนาจ	*แห่งผลบุญ*	*ที่ลูกสร้าง*
จงนำทาง	*ส่องจิตใจ*	*ให้พ่อแม่*
ขอพุทธะ	*รัตนะ*	*ช่วยดูแล*
ส่งพ่อแม่	*ถึงสวรรค์*	*สู่นิพพาน*

บันทึก

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

บันทึก

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

บันทึก

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

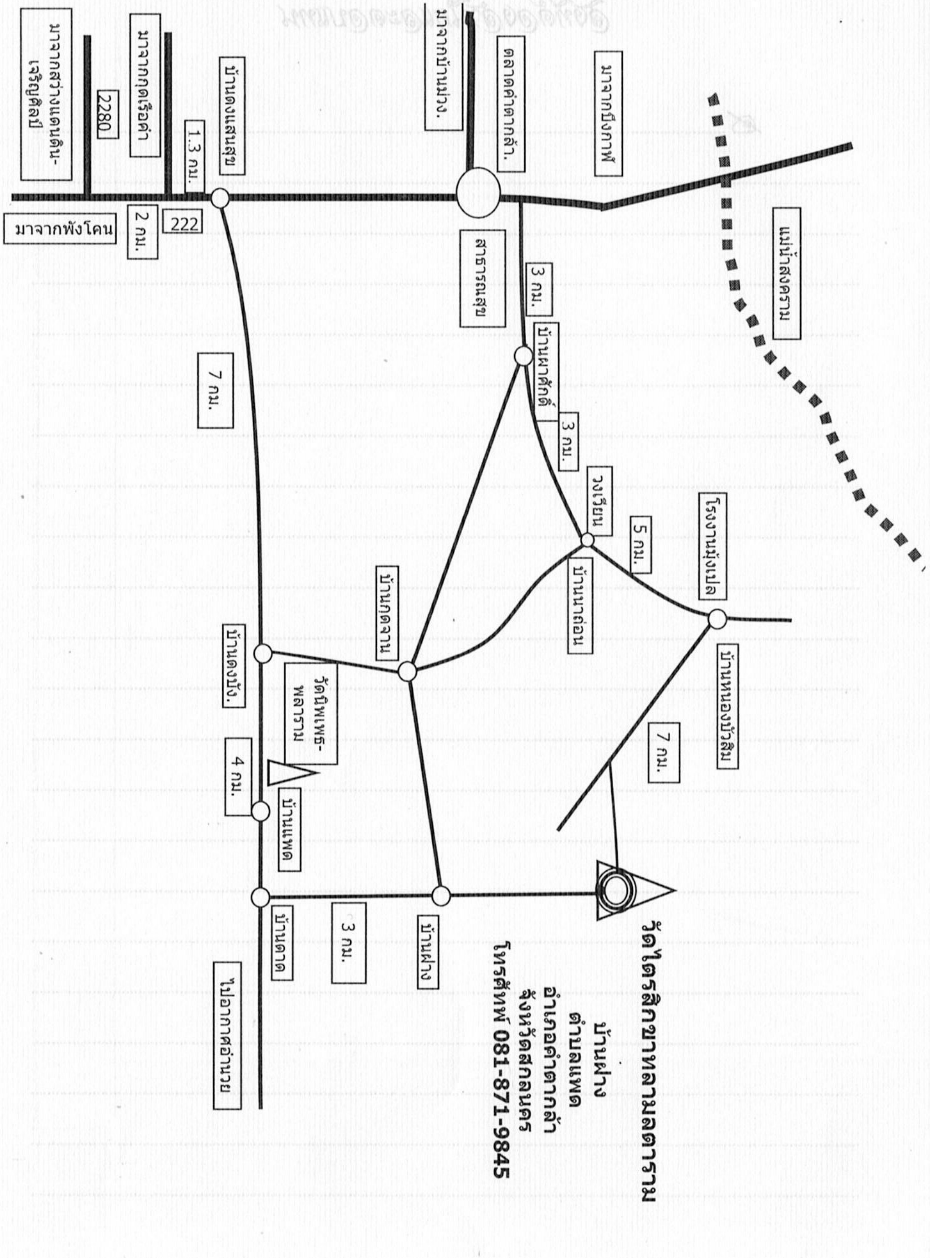
บันทึก

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

บันทึก

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน

แผนที่เดินทางไปวัดไตรสิกขาทลามลตาราม

รายนามเจ้าภาพพิมพ์หนังสือสวดมนต์

นายเขียว - นางตุ่น พร้อมบุตรหลาน อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	59 เล่ม
คุณแป้น พร้อมครอบครัว	2 เล่ม
น.ส. วลัยรัตน์ ติรวัฒน	2 เล่ม
น.ส. เพ็ญนภา ราษี	1 เล่ม
นาย ธวัชชัย ขันทอง	1 เล่ม
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	50 เล่ม
น.ส. รุ่งนภา บุญเลิศ	1 เล่ม
นาย โกศล นวนลม	1 เล่ม
นาย คงศักดิ์ ศิริมานพ	1 เล่ม
คุณ กุลปริยา เย็นนพคุณ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	3 เล่ม
คุณ กุลปริยา เย็นนพคุณ อุทิศให้ บิดา มารดา	2 เล่ม
คุณ สุรินทร์ เย็นนพคุณ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	2 เล่ม
คุณ วิฑูรย์ มากพันธ์ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	2 เล่ม
คุณ อมรเทพ มากพันธ์ อุทิศให้บิดา	1 เล่ม
คุณ บุณเหลือ ปริวันตา อีทิศไฟ้เจ้ากรรมนายเวร	2 เล่ม
น.ส. กาญจนา ขุนศรี และ นาย ชัยพล สุริยะ	10 เล่ม
น.ส. อรธิชา พุทธานุ และ ด.ช. แซคคารี่ พุทธานุ	10 เล่ม
นาย อภิวัฒน์ เลิศชัยทวี และ น.ส. ธนวัน พะณะงาม และครอบครัว	9 เล่ม
นาย สมเจตน์ - นางสานิตย์ - ดวงกมล แย้มกลัด	10 เล่ม
คุณ มยุรี สมศรี	5 เล่ม
ด.ช. ชยพล สมศรี	5 เล่ม
นาย ทองคำ สุวรรณศรี	5 เล่ม
น.ส. วาสนา บุญตา	2 เล่ม
น.ส. ผ่องรัตนา ดาราพันธ์	5 เล่ม
นาง สายรุ้ง ศรีบัณฑิต	5 เล่ม
นาย สุวิชา ศรีบัณฑิต	3 เล่ม
ด.ช. กรณิศ ศรีบัณฑิต	2 เล่ม

น.ส. สุกัญญา อุนาพันธ์	2 เล่ม
นาย ขุนไพร นานาโพธิ์	2 เล่ม
นายเลิศ อุนาพันธ์	2 เล่ม
คุณ วรรณรินทร์ เดชพระ	5 เล่ม
คุณ ชุมพร สุหา	3 เล่ม
นาย ทองพูล - ด.ญ นภาพร ราชขันธ์	2 เล่ม
น.ส. ไมตรี คชพรม พร้อมครอบครัว	2 เล่ม
คุณ พิมพา อรจุล และครอบครัว	2 เล่ม
คุณ พวงเงิน พวงทอง	2 เล่ม
คุณ บุญมี เส้นเกษ และครอบครัว	4 เล่ม
คุณ ยุภาพร ไชยศรี	2 เล่ม
คุณ อรวรรณ พิมพงษ์	5 เล่ม
คุณ นงนุช เหาะกุล และครอบครัว	3 เล่ม
คุณ เด่นพิทักษ์ - คุณ วรรณทิพย์ แสงแดง อุทิศให้คุณยายผิน โตสนั่น	5 เล่ม
คุณ คำยาง ลาภา	2 เล่ม
คุณ ปรีดา - สายใจ ทองศรี อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	9 เล่ม
นาย เสกสรรค์ อุปถัมภ์ และ ครอบครัว	2 เล่ม
นาย อุกกฤษฏ สุทธวัจน์ และ น.ส. วัชรา อุปถัมภ์	2 เล่ม
นาย แจ้ง - นางสายยนต์ บุญไพล และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	3 เล่ม
ร้านคิงส์เบเกอรี่ เฮาส์ พระราม 3 อุทิศให้เทพเทวดาที่คุ้มครองปกปักรักษา	1 เล่ม
น.ส. สกาวรัตน์ แสงจันทร์ และครอบครัว	2 เล่ม
น.ส. ลำภัย กาญจนะชาติ และครอบครัว	3 เล่ม
น.ส. ศรีสุวรรณ แสงนภาศักดิ์ และครอบครัว	5 เล่ม
คุณ จามจุรี เขตรักษา-คุณ ธวัชชัย ทำสวย	5 เล่ม
คุณ มะลิ สีทา และครอบครัว	5 เล่ม
ครอบครัว วุฒิพลสาร	5 เล่ม
คุณป้าละม่อม เทพสวัสดิ์	2 เล่ม
คุณ มงคล เมืองโพนงาม	1 เล่ม
น.ส. สุขสันต์ ภัควันต์ และครอบคครัว	3 เล่ม
นาย เจริญ แจ่มจันทร์ และครอบครัว	5 เล่ม

นาย รณยุทธ บุญพัฒน์	2 เล่ม
นาย ธวัชศักย์ วงค์โลกนิยม	2 เล่ม
คุณสุภาพร พันทองคำ	5 เล่ม
คุณสุดารัตน์ ยศวัฒนานนท์	5 เล่ม
คุณจมร รักซ้อน	5 เล่ม
นาง เดือน ประสุใหญ่ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	1 เล่ม
ด.ช. ดนุพล แก้วสวนจิก อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	1 เล่ม
นาง ชูชื่น กอร์	1 เล่ม
ด.ญ แก้วกัลยา ชูวิชา	1 เล่ม
นาง ไผ่ จิตรวิชิต และครอบครัว	3 เล่ม
คุณ สมปอง พลหน่วย และ ด.ช. อรรถพล และครอบครัว	2 เล่ม
นาง วิเชียร ทรัพย์เปี่ยม และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	2 เล่ม
ร้านคุณหมู (เสนานิคม1) อุทิศให้เทวดาที่ปกปักรักษาคุ้งครองร้านคุณหมู	1 เล่ม
นาง บุปผา ทรัพย์เปี่ยม และ นายสุทัศ อู่เถือน และครอบครัว	2 เล่ม
นาย สมพงษ์ หลุมพุก และครอบครัว	1 เล่ม
นาง ปาณิศา สายจันยูร และ นายจำรูญ โชคโคกกรวด พร้อมครอบครัว	9 เล่ม
น.ส. นชภรณ์ สักขณา และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	5 เล่ม
น.ส. จิดาภา ธนากรรฐ์ และครอบครัว สุขเสนา อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	9 เล่ม
น.ส. วาสนา อินสมนึก และนาย พิเชษฐ์ ทองคำ และครอบครัว	9 เล่ม
น.ส. ชลธิชา รักดี อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวรและเทวดารักษาตัว	2 เล่ม
นาย ณัฐพล กลิ่นลั่นทม อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวรและเทวดารักษาตัว	5 เล่ม
น.ส. ณัฐิณี ใจไทย และครอบครัว	5 เล่ม
นาง แขก วงค์สาลี และ น.ส. มณีพร หลวงสลาด พร้อมครอบครัว	9 เล่ม
นาง วิไลวรรณ วิริยะผล	1 เล่ม
น.ส. ภรัณยา คงคาเขตร	1 เล่ม
น.ส. ภัณฑิรา คงคาเขตร	1 เล่ม
นาย ชาญชัย สอนปลั่ง	1 เล่ม
นาย ฉัตรชัย แซ่เตียว	2 เล่ม
น.ส. ธิดา เฮง	1 เล่ม
นาย ศรายุทร สำแดงฤทธิ์ และครอบครัว	2 เล่ม

น.ส. มัณทนา พลภักดี และ น.ส. น้ำฝน ศรีบุญไทย พร้อมครอบครัว 10 เล่ม
นาง สำเนา - นาย มานพ จันทร์อินทร์ พร้อมครอบครัว 5 เล่ม
นาง มาก - นาย สมภพ โสภิณวัฒน์ พร้อมครอบครัว 5 เล่ม
น.ส. ณัฏฐาภคพร - นาย อรรถพันธ์ ลิ้มศิริรัตนกุล พร้อมครอบครัว 50 เล่ม
น.ส. ปภัสสร พรดำเดช พร้อมครอบครัว 2 เล่ม
นาย ชาญณรงค์ บุญฤทธิ์ และครอบครัว 5 เล่ม
นาย การุณ - ณัฐพจน์ กุลสถาพรชัย และครอบครัว 5 เล่ม
นาย วรกร ธนันวรัญ และครอบครัว 5 เล่ม
น.ส. เมตตา หวังเจริญ และครอบครัว 5 เล่ม
น.ส. ประทุม รอดสาลี พร้อมครอบครัว 4 เล่ม
น.ส. เพลินตา พุ่มทอง พร้อมครอบครัว 4 เล่ม
นาง สมพิศ วัฒนา 2 เล่ม
นาย ทิพสมุทร - นาง พิไลลักษณ์ - น.ส. อภิญญา - น.ส. พิรัณญา นาจาน 5 เล่ม
น.ส. วัลลี ยากุ 2 เล่ม
คุณ ธิติกร มะโนมัย พร้อมครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร 13 เล่ม
คุณ อำนาจ โสภิณวัฒน์ 6 เล่ม
คุณ สาธิณี กลุ่มย อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร 1 เล่ม
ร้าน ซูก้า อุทิศให้ พระภูมิเจ้าที่ 1 เล่ม
คุณ ประเสริฐ - คุณ นารี อัศวชัย พร้อมครอบครัว 4 เล่ม
คุณ เกษมศรี จันทพนม และครอบครัว 3 เล่ม
คุณ ลัดดา ลีระบุตร 5 เล่ม
น.ส. จันสี เก่าแสน 5 เล่ม
คุณ สำลี คำแดง 5 เล่ม
นาง บุญทอง ทาถี พร้อมครอบครัว 2 เล่ม
นาย มี ต่อกิ่ง พร้อมครอบครัว 1 เล่ม
นาง รอย รอดสาลี พร้อมครอบครัว 1 เล่ม
นาย สานิตย์ นวลจันทร์ 2 เล่ม
ด.ช. ปรเมศย์ - ด.ช. สุพศิน นวลจันทร์ 2 เล่ม
น.ส. สุรีนาฎ พวงทอง อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร 10 เล่ม

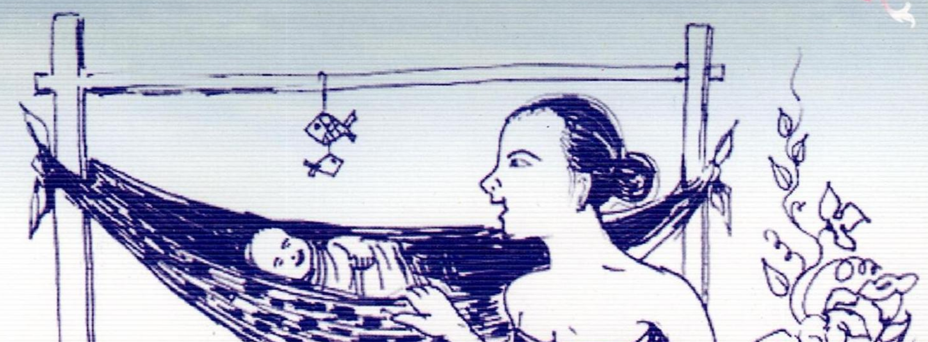
ลูกกำพร้า

ลูกขอฝาก　　สายลมไป　　ให้แม่รู้
ลูกรู้อยู่　　ว่าแม่รัก　　เป็นหนักหนา
เมื่อแม่รัก　　ทำไมแม่　　ต้องจากลา
ลูกห่วงหา　　คิดถึงแม่　　อยู่ทุกวัน
หรือเพียงแค่　　แม่ให้เกิด　　กำเนิดลูก
ความพันผูก　　ก็จบลง　　แค่นั้นหนอ
ปล่อยให้ลูก　　อยู่กำพร้า　　ตั้งตารอ
โอ้แม่หนอ　　แม่อยู่ไหน　　ใครช่วยที
มิใช่ว่า　　แม่ไม่ดี　　ที่จากลูก
ไม่ดูถูก　　ถึงแม้ว่า　　แม่ไม่เลี้ยง
จากวันนั้น　　ถึงวันนี้　　ลูกขอเพียง
ได้ยินเสียง　　ได้เห็นหน้า　　ว่าแม่มี

อนงฺคโณ ภิกฺขุ

บทเพลงกล่อมลูก

นอนสาหล่าหลับตาแม่ซิกล่อม คำแพงแม่นี่เอ๋ย คำแพงแม่นี่เอย...
เจ้าใหญ่มาให้เจ้าไปไหว้ คั่นเป็นซายให้เจ้าไปบวช
ได้ยิ่งยวดในศีลในธรรม ให้จำนำคุณพ่อคุณแม่
พอได้แก่ดึงขึ้นสวรรค์... คำแพงแม่นี่เอ๋ย คำแพงแม่นี่เอย...

ธรรมบรรณาการจาก
...สานุศิษย์...

สิ่งที่ต้องสำนึกและตอบแทน พระคุณพ่อแม่ พระอาจารย์สมภพ โชติปัญโญ